

Naturrelation og Økologisk Bæredygtighed

Et studie af økolandsbyer i Colombia

Tejs Møller
Mastergradsafhandling
Høgskolen i Telemark
2012

Høgskolen i Telemark

Fakultet for allmennvitenskapelige fag

Institutt for idretts- og friluftslivsfag

Gullbringvegen 36
3800 Bø

<http://www.hit.no>

© 2012 Tejs Møller

Trykket ved Høgskolens kopisenter i Bø

Omslag: Foto: Tejs Møller, layout: Kitty Karaksela

Denne avhandlingen representerer 60 studiepoeng

Abstract

Dansk

Denne opgave søger at finde svar på, hvorvidt et selvvalgt liv i naturlige omgivelser skaber en tættere relation til naturen, og følgelig om det medvirker til at nedsætte menneskets negative indvirkning på dets ikke-menneskelige omgivelser. Dette undersøges gennem et studie af økolandsbyer i Colombia. Opgavens problemformuleringer lyder: *Hvad kendetegner den relation som beboere i colombianske økolandsbyer har til naturen, og hvorledes påvirker denne deres økologiske bæredygtighed?* For at søge en referenceramme undersøges desuden: *Hvorledes er disse forhold ændret ved flytning fra by til økolandsby?*

Opgaven er empirisk funderet, og er udarbejdet med udgangspunkt i feltstudier i Colombia. Der er udført fire uafhængige studier, af en til to ugers varighed, i fire forskellige økolandsbyer. Som metode er der benyttet fuldtids deltagende observation af socialantropologisk karakter, kombineret med interviews. Undersøgelsesnes fokusområder er fænomenologisk inspirerede.

Opgaven indeholder både baggrundsinformation om fænomenet økolandsbyer og landet Colombia, samt en beskrivelse af mødet med de steder hvor feltstudierne blev udført. Baseret herpå analyseres på økolandsbyernes fire dimensioner; den sociale, den økologiske, den kulturelle / spirituelle samt den økonomiske. Heraf analyseres dybdegående på de aspekter, som findes relevante for at besvare problemformuleringen.

Det konkluderes, at naturrelationen blandt beboerne i de colombianske økolandsbyer er kendetegnet ved et holistisk sammensat symbiotisk forhold af både indtryk fra omgivelserne og egne handlinger. Indtrykkene kommer fra den daglige naturkontakt, og afhænger af omfanget og intensiteten heraf. Blandt beboernes egne handlinger er den naturrelationsfokuserede spiritualitet central. Gennem forskellige typer af ritualer opnås en ændret sindstilstand og perception, der åbner muligheden for en tættere kontakt til de naturlige omgivelser. Sammensætningen af ovenstående medfører, at beboerne opnår en større samhørighed med, og et mere familiært forhold til, de naturlige omgivelser. Endvidere opnås en forståelse for naturens skrøbelighed samt konsekvenserne af egne handlinger, og herigennem opstår et ønske om, og en tendens til, i højere grad at beskytte naturen.

Det vurderes, at beboerne i økolandsbyerne udviser en forholdsmæssigt høj grad af økologisk bæredygtighed, og har dermed en forholdsmæssigt lav negativ indvirkning på de naturlige omgivelser, set i forhold til det omgivende samfund. Dette lykkes gennem et fokus på ikke-destruktiv adfærd, samt gennem en række praktiske tiltag. Disse tendenser synes at være påvirket af det integrerede forhold mellem primært fire faktorer; naturkontakt og spiritualitet, samt sociale og praktiske forhold. Da de to førstnævnte er kernen i naturrelationen, konkluderes det, at denne spiller en central rolle for den økologiske bæredygtighed.

Det konkluderes endvidere, at da beboerne flyttede fra by til økolandsby, ændredes alle ovenstående forhold i retning af en tættere og mere intens relation til naturen samt en mere bæredygtig livsstil.

English

Nature relations and ecological sustainability – a study of ecovillages in Colombia

This thesis investigates whether an intentionally chosen life in natural surroundings creates a closer relationship with nature and consequently if this assists to reduce the negative impact of the human on its non-human surroundings. This is investigated through a study of ecovillages in Colombia. The research questions are: *What characterizes the relationship that residents of Colombian ecovillages have with nature and how does that affect their ecological sustainability?* As a frame of reference it is furthermore investigated: *How have these conditions changed when the residents moved from the city to the ecovillage?*

The thesis is empirically founded and is composed on the basis of field studies in Colombia. Four independent studies of one to two weeks duration have been executed in four different ecovillages. The method used is fulltime participatory observation of social anthropological nature combined with interviews. The focus of the investigations is inspired by a phenomenological perspective.

The thesis contains background information on the phenomenon of ecovillages and the country of Colombia, as well as narrative descriptions of the field studies. Based upon this an analysis is carried out of the four dimensions of ecovillages; the social, the ecological, the cultural / spiritual and the economic. On this basis, aspects relevant to answer the research questions are analyzed thoroughly.

It is concluded that the relationship with nature among the residents of Colombian ecovillages is characterized by a holistic symbiotic combination of impressions from the surroundings as well as their own actions. The source of the impressions is the daily contact with nature and is dependent on the extent and intensity hereof. Among the actions of the residents the spirituality that focuses specifically on the relation to nature plays a central role. Through different types of rituals, an altered state of mind and perception is achieved that creates an opportunity for a closer contact to the natural surroundings. The composition of the above causes the residents to achieve a greater interconnectedness and a more familial relation to the natural surroundings. Furthermore, an understanding is achieved of both the fragility of nature as well as the consequences of one's own actions. Hereby a greater wish and tendency to protect the nature arise.

It is estimated that the residents of the ecovillages are showing a relatively high level of ecological sustainability and hereby a relatively low level of negative impact on their natural surroundings, compared to the Colombian society in general. This is achieved through a focus on non-destructive behavior as well as a long line of practical initiatives. These tendencies are seemingly affected by the integrated relation of primarily four elements; contact with nature, spirituality, social conditions, and practical arrangements. As the two first mentioned elements constitute the core of the relationship with nature, it is concluded, that this relationship plays a leading role for the ecological sustainability.

In addition, it is concluded that when the residents moved from the city to the ecovillage all of the conditions mentioned above changed in the direction of a more intense relationship with nature and a more sustainable way of life.

Español

Con Relación a la Naturaleza y la Sostenibilidad Ecológica - un estudio de ecoaldeas en Colombia.

Esta tesis tiene como objetivo, dar respuesta, a si una vida auto-elegida en un entorno natural crea una relación más estrecha con la naturaleza, y por lo tanto si ayuda a reducir el impacto negativo del hombre a su entorno no humano. Se examinara através de un estudio de ecoaldeas en Colombia. La formulación del problema es el siguiente: *¿Qué características tiene la relación de los habitantes en las ecoaldeas en Colombia con la naturaleza, y cómo afecta a su sostenibilidad ecológica?* Para buscar un marco de referencia también se

estudiara: *¿Cómo han cambiado estos factores cuando se desplaza de la ciudad a la ecoaldea?*

La tesis tiene una base empírica y se elaboró en estudios de unos campos de Colombia. Se realizaron cuatro estudios independientes, de una a dos semanas, en cuatro ecoaldeas diferentes. Como método se ha utilizado la observación participante a tiempo completo de la naturaleza con carácter antropológico social, combinada con una serie de entrevistas. Las áreas a estudiar están inspiradas por una base fenomenológica.

La tesis incluye tanto información general sobre el fenómeno de las ecoaldeas colombianas como una descripción de la situación de los lugares en los que los estudios de campo se llevaron a cabo. En base a esto, se analizan las cuatro dimensiones de las ecoaldeas: el social, el ecológico, el cultural y el económico. Se analiza en profundidad aquellos aspectos que son relevantes para responder a la formulación del problema.

Se concluye, que la relación entre la naturaleza y los habitantes de las ecoaldeas colombianas se caracteriza por una combinación holística simbiótica de impresiones de su entorno y sus propias acciones. Las impresiones provienen del contacto diario con la naturaleza, y dependen de la extensión y la intensidad con ella. Entre las propias acciones de los residentes, es central la espiritualidad centralizada en la relación con la naturaleza. A través de los distintos tipos de rituales se alcanza un estado alterado de la mente y la percepción, lo que abre la posibilidad de un contacto más cercano con el entorno natural. La composición de los medios anteriores conlleva, que los residentes logran una mayor cohesión y una relación más familiar con el entorno natural. Además logran una comprensión de la fragilidad de la naturaleza y las consecuencias de las propias acciones, eso crea un deseo y una tendencia para proteger mejor a la naturaleza.

Se estima que los residentes de las ecoaldeas muestran un grado relativamente alto de la sostenibilidad ecológica, y por lo tanto tienen un impacto negativo relativamente bajo en el medio ambiente natural con relación a la comunidad circundante. Esto se cumple, a través de un enfoque en el comportamiento no-destructivo, y una serie de acciones prácticas. Estas tendencias parecen estar influenciadas por la relación integrada entre los cuatro factores principales: el contacto con la naturaleza, con la espiritualidad, con los aspectos sociales y con los prácticos. Puesto que los dos primeros son el núcleo de la relación con la naturaleza, se concluye que esta juega un papel central en la sostenibilidad ecológica.

También se concluye, que cuando los residentes se trasladaron de la ciudad a la ecoaldea,

cambiaron todos aquellos factores mencionados en la dirección de una relación más estrecha e intensa con la naturaleza y un estilo de vida más sostenible.

Forord

Hvorfor denne opgave

Opgaven du sidder med foran dig, er et resultat af over to års arbejde. Herunder forberedelserne til, og gennemførelsen af, en længere rejse i Sydamerika, hvor jeg udførte feltstudier i Colombia. Der er selvsagt en god grund til, at jeg har brugt så meget af min tid og energi på dette projekt.

Jeg har valgt at fokusere på fænomenet *økolandsbyer* med det overordnede formål, at bringe større opmærksomhed på temaet i akademiske kredse. Jeg tror, disse steder har et stort potentiale i arbejdet for en fælles bæredygtig fremtid. Mit håb er således, at mere forskning vil blive udført på området, og at det forhåbentlig kan være medvirkende til en videre udbygning af økolandsbyer, og de tiltag, der her arbejdes med.

Opbygning

Opgaven er opbygget af seks dele. Første del er en generel indledning til emnet, og en forklaring af, hvorfor jeg finder det relevant at beskæftige mig med denne tematik. Indledningen munder ud i de konkrete problemstillinger, jeg siden undersøger. Anden del er en beskrivelse af den metode og teori, jeg har benyttet til at opnå resultaterne. Læsere uden særlig interesse for den videnskabelige proces kan vælge at springe denne del over. Tredje del består af baggrundsviden omkring både økolandsbyer og landet Colombia. Denne vil give læseren en grundlæggende forståelse af fænomenet, samt hvilke rammer de besøgte økolandsbyer eksisterer indenfor. Fjerde del er en slags journalistisk beskrivelse af mine besøg i fire økolandsbyer i Colombia. Den vil give læseren et indblik i den verden, der udspiller sig dér, og forhåbentligt samtidig åbenbare en snert af den stemning, der karakteriserer disse steder. Femte del er en analyse og diskussion af de forskellige aspekter ved livet i økolandsbyerne. Sjette og sidste del består både af en konklusion af de frembragte resultater samt af en perspektivering med alternative tilgange og ideer til videre forskning.

Sprog

Dette er et videnskabeligt arbejde, og målgruppen er således i første omgang den akademiske verden. Ikke desto mindre er opgaven formidlet i en form, der vil være tilgængelig for en bred del af befolkningen, i håb om, at den måtte vække interesse så bredt som muligt.

Opgaven er skrevet på dansk, og i dette tilfælde ikke den let forståelige fornorskede version. Jeg takker norske læsere for deres tålmodighed med denne ekstra sproglige udfordring. Endvidere har jeg bevidst valgt at skrive i et farvefuldt sprog, frem for et stringent akademisk sprog, da jeg mener, at det bedst afspejler emnet.

For at undgå forvirring vil jeg nævne, at fortælleformen i den journalistisk beskrivende del af empirien veksler mellem *jeg* og *vi*. Dette afhænger af, om jeg har været alene eller sammen med min partner.

Tak

Jeg vil gerne takke en række mennesker, der med deres store hjælp har gjort det muligt for mig at udføre dette stykke arbejde.

Tak til min vejleder Bjørn Tordsson for god gedigen vejledning. For masser af inspiration på både akademisk og menneskeligt plan, urimelige mængder fleksibilitet overfor en ualmindeligt besværlig student og ikke mindst for at tro på projektet, når jeg selv var i tvivl. Som vi siger på dansk; du er sgu sej, Nalle!

Tak til Ingeborg Nordbø, der specielt i startfasen fik ledt mig på rette vej.

Af forskellige årsager sendes taknemmelige hilsener til: Hans K. Hognestad, Siri Bech Gregersen, Jasper Voigt, Niels Bech og Herdis Gregersen samt Samuel Jonassen.

Tak til Kitty Katriina Karaksela. Både for hjælp til opgavens visuelle magi og allermest for, nok en gang, at have været med mig på rejse i ukendt land, og nok en gang at have stået for eventyrenes input, når jeg selv gik i praktisk baglås. Sinä olet ihana, tyttö!

En stor tak til min dejlige familie. Både for at have hjulpet og støttet omkring opgaven, og først og fremmest for at acceptere og til stadighed finde sig i mit evindelige fravær.

Tak til organisationen Change the World ved Claudio Madaune, Mauricio Deliz og Beatriz Arjona. Takket være disse fantastiske og idealistiske mennesker, er jeg kommet i kontakt med de samfund, der er selve kernen i denne opgave. Jeg håber på et fortsat samarbejde.

Frem for alt en umådelig stor tak til alle de vidunderlige mennesker, som jeg i forbindelse med denne opgave har observeret, studeret og først og fremmest lært uendeligt meget af. De kæmper en smuk kamp for planetens og menneskets fortsatte overlevelse, både på et praktisk og følelsesmæssigt plan. Jeg ønsker at opgaven her, og hvad den videre måtte føre med sig,

kan være mit lille bidrag til dette meget vigtige stykke arbejde. Ingen nævnt, ingen glemt!
AHO!

København, februar 2012

Tejs Møller

Indhold

Abstract.....	2
Dansk.....	2
English.....	3
Español	4
Forord.....	7
Indledning	15
Problemstillinger	21
Afgrensning	22
Metode og teori.....	25
Valg af metode	25
Deltagende observation.....	26
Interviews	37
Forskningsetik	40
Fejkilder.....	41
Refleksioner over metoden.....	42
Fænomenologi.....	43
Økolandsbyer – en introduktion.....	47
Oprindelse.....	47
Hvad er en økolandsby?	49
Hvordan handler de?.....	53
Udfordringer	56

Officiel anerkendelse	57
Vejen frem	58
Colombia – en introduktion	59
Geografisk introduktion.....	59
Miljømæssige udfordringer	61
Hovedaktørerne	61
Narkotika	61
Staten	62
Paramilitær.....	64
Guerilla	66
Hvem er hvem?.....	68
Fordrivelser.....	69
Egne erfaringer	71
Empiri – oplevelser fra fire colombianske økolorandsbyer	75
La Selva.....	75
La Montañita	84
La Aldea	95
La Florita.....	103
Analyse og diskussion.....	119
Den sociale dimension	119
Den økonomiske dimension	122
Den økologiske dimension	123

Har det nogen effekt	124
Afvig fra idealismen	132
Samlet vurdering.....	133
Den kulturelle og spirituelle dimension	134
Naturens kraftmediciner – eksemplificeret ved <i>yagé</i>	136
Analyse af interviews	147
Sammenfatning.....	150
Konklusion.....	157
Perspektivering	160
Litteratur	167
Kilder til figurer, billeder og illustrationer.....	172
Internetressourcer	173

Del I

Por el suelo hay una compadrita
Que ya nadie se para a mirar
Por el suelo hay una mamacita
Que se muere de no respetar
Pachamama te veo tan triste
Pachamama me pongo a llorar

På jorden ligger en veninde
som ingen lægger mærke til
på jorden ligger en smuk kvinde
som er ved at dø af mangel på respekt
Moder Jord, jeg ser du er trist
Moder Jord, det får mig til at græde

- Manu Chao: Por el suelo

Indledning

I løbet af de sidste små fire en halv milliarder år, har en smuk blågrøn planet svævet omkring i universet. Den har gennemlevet mange forskellige tidsaldre, og i hvert fald den seneste kan betegnes som ubeskriveligt frodig og rig på liv. Nogle af de væsner der bebor den, kalder den for *Jorden*.

De selvsamme væsner har indenfor de seneste blot 300 år præsteret radikalt at ændre planetens naturlige balance i en grad, som ingen andre arter tidligere har gjort det. Jordens egen evolution har tilsyneladende skabt et ualmindeligt selvstændigt, kreativt men desværre også kortsynet eksemplar.

Sagt i mere konkrete moderne vendinger har vores, menneskets, nuværende livsstil ført til en række irreversible påvirkninger på planeten, der rammer, og i særdeleshed kommer til at ramme, både os selv og alle vore ikke-menneskelige medbeboere. Disse ændringer ses for eksempel ved:

FN's klimapanel IPCC udgav i 2007 en omfattende rapport om de menneskeskabte klimaændringer og deres konsekvenser for jordens økosystemer både nu og i fremtiden. Heri konkluderes blandt andet, at der ikke længere er nogen tvivl om klimasystemets opvarmning, og at det er sandsynligt, at den menneskeskabte opvarmning gennem de seneste tre årtier, har haft mærkbar indflydelse på fysiske og biologiske systemer på globalt plan. De effekter vi ser, og antageligt vil komme til at se, inkluderer for eksempel: Betydelig uddøen af arter over hele verden, mere udbredt tørke, hvor hundreder af millioner af mennesker vil komme til at lide under mangel på vand, negativ påvirkning for små jordbrug og fiskere, fald af kornet produktivitet, millioner af mennesker vil rammes af skader og død som følge af oversvømmelser og uvejr, dødeligheden vil stige grundet hvedebølger og tørke for nu blot at nævne nogle få.

Det konkluderes endvidere, at med de nuværende (i 2007) politiske tiltag til begrænsning af klimaændringer, vil de globale udledninger af drivhusgasser fortsat vokse, hvilket vil medføre opvarmning og ændring af de globale klimasystem, der sandsynligvis vil være større end dem vi hidtil har observeret (IPCC and DMI 2007).

Herudover er det lykkedes os mennesker at udrydde næsten en tredjedel af alle andre arter her på jorden på bare 30 år (WWF et al. 2010: 7). Vi har øget vores forbrug af ressourcer i en

sådan grad, at det estimeres, at vi allerede i år 2030 vil have brug for to tilsvarende planeter, for at dække det stigende ressourcebehov (ibid.: 9)

Ovenstående er blot få eksempler på en nærmest uendelig række af destruktive ændringer som vi, mere eller mindre velvidende, er i færd med at tvinge ned over os selv og alle jordens andre levende skabninger (IPCC and DMI 2007; WWF et al. 2010).

På trods af, at disse effekter har været nok så tydelige i en årrække er det ikke lykkedes os at ændre den destruktive kurs vi befinder os på, tværtimod bliver flere af områderne blot værre og værre. Der findes mange initiativer der har til hensigt at mindske vores destruktion, og vi har blandt andet udviklet meget ny teknologi, der har til hensigt at lade os træde mere varsomt. Disse er dog fortsat ikke tilstrækkelige, og spørgsmålet bliver således, om bæredygtig teknologi alene er nok til at redde planetens fremtid? Måske er det, der i virkeligheden skal til en grundlæggende ændring i hvert enkelt menneskes opfattelse af planeten og vores rolle i dens virvar af liv. Men hvor finder vi denne ændring hvis der ikke engang er politisk vilje blandt vore ledere til at gennemføre de tiltag det vil kræve, såsom i første omgang at overholde *Kyoto protokollen*?

Planetens tilstand kan altså synes stærkt deprimerende, og en løsning virke urealistisk fjern. Hvis jeg derfor skal forsøge at lægge både apati og suicidale tendenser på vegne af hele min art til side, så vil det nok kræve handling, der er funderet i livsglæde og fascination over planetens storslåethed. At finde en sti hvor skønheden og magien skaber den ærefrygt, det vil kræve at gennemføre holdningsændringen.

Mange af os lever i byer, og har en forholdsvis distanceret relation til vores ikke-menneskelige omgivelser. Det kan derfor være vanskeligt at forstå konsekvensen af vores destruktive adfærd, når vi ikke direkte kan se og føle den. Jeg er stødt på to fænomener, der søger at mindske denne distance og lade os forstå den direkte konsekvens af vore handlinger, samtidig med, at de går til problemet med en livsglæde, fascination og optimisme. Lad mig starte med *friluftslivet*.

Friluftslivets grundlæggende bæredygtighedsfilosofi

Jeg har nu været en del af det akademiske norske friluftsliv i flere år. På denne tid har jeg mødt et mangfold af forskellige tilgangsvinkler og værdigrundlag, der ligger til grund for udlevelsen af den *livsstil*, som friluftslivet kan siges at være.

Udover det vidunderlige fænomen *at være i naturen*, og alle de stærke pædagogiske elementer friluftslivet byder på, er det, der har tiltalt mig mest det *bæredygtige* værdigrundlag. Grundideen om, at et af friluftslivets fornemmeste formål er at påvirke mennesket til at passe bedre på sine naturlige omgivelser. Dette kunne blive en del af løsningen på de klima- og miljøproblemer, der i så høj grad er og bliver styrende for vor fælles fremtid.

Disse tanker har været fremført adskillige gange. Blandt andet gennem Arne Næss og dybøkologien og økofilosofien, samt gennem hele Nils Faarlund retningen.

Arne Johan Vetlesen beskriver meget godt tankegangen i følgende citat:

”At naturforholdet for majoriteten av moderne mennesker er blitt abstrakt, ved at alt vi daglig trenger fra naturens side bringes til oss ad høyteknologiske veier (...), er like fullt av største betydning for naturen. Hvordan vi oppfatter noe, er bestemmende for hvordan vi behandler det, altså hvordan vi bevisst eller passivt godtar at vi selv eller andre handler overfor det. (...) Psykologisk er vi mer beredt til å legge om vår praksis i tilfeller der dens negative konsekvenser (med)erfares av oss, enn der vi mangler enhver erfart kontakt med konsekvensene slik de arter seg for de berørte.” (Vetlesen 2009)

Her fremstår en af grundtankerne bag det, jeg opfatter som friluftslivets tilgang til beskyttelse af naturen: Des mere vi opholder os i naturen og eksisterer sammen med den, des stærkere ønsker vi at tage vare på den.

Nu kan friluftslivet og dets udøvere selvfølgelig ikke skæres over en kam, og ovenstående værdigrundlag kan ikke nødvendigvis tillægges enhver, der nyder en tur i fjellet. Ikke desto mindre har det været en toneangivende retning i hvert fald indenfor det akademiske friluftsliv, og spørgsmålet er nu, om denne fortsat eksisterer.

Nye tendenser - Friluftslivet i ændring

Friluftslivet er i stadig udvikling, og dets karakter ændres konstant, hvilket blandt andet ses på følgende områder.

Nye aktiviteter er kommet til. Flere af disse er i høj grad specialiserede, og kræver eget udstyr og specifikke færdigheder. De minder på flere måder om idrætten, i forhold til, at der fokuseres på præstation og konkurrence (Odden 2010), og værdier som mestring, spænding og udfordring udfylder en mere central rolle end ved det traditionelle friluftsliv (Odden 2008: 320f).

Som det ses ændrer friluftslivet således på forskellig vis sine karakteristika. For eksempel påvirker den generelle globalisering friluftslivet, der nu har åbnet sig op for globale trends og idealer, frem for, som tidligere, at være baseret på de nære områder og værdier. Således udjævnes de kulturelle særtræk, og det der kan ses som traditionelt og autentisk betragtes som en attraktion, ja måske ligefrem en salgsvare. På flere områder fylder *kunderollen* mere end før. Naturen fremstår som attraktioner og produkter, der kan købes adgang til, frem for, som tidligere, primært at danne grundlag for selvbearbejdelse. Dette kan ses som en effekt af den stigende individualisering, der har skabt et øget behov for at udprøve og fremvise identitet, værdier, holdninger og livsstil, og hvor nu også naturen er blevet forum for denne selvscenesættelse. Her udnytter også medier og reklamer muligheden for at bruge naturen til at danne rammen for ytring af meninger og symbolværdier. Friluftslivets dvælende, langsomme og vedvarende karakter bliver overtaget af effektivisering og højt tempo, mens en øget oplevelsesintensitet søger at kompensere for manglende tid til omstilling (Tordsson 2003: 331).

Nævnte ændringstendenser taget fra litteraturen, har jeg også selv oplevet gennem min tid i det norske friluftsliv. Den undervisning jeg har oplevet i friluftsliv har indeholdt en lang række forskellige elementer, heriblandt de økofilosofiske tankegange, der forklarer friluftslivet som løsningsmodel. Disse har dog blot optaget en forholdsvis lille del af undervisningen. Samtidig har mange af mine medstuderende virket væsentligt mere interesserede i nyeste udstyr og vildeste bedrifter på den globale *friluftslivsscene* end i fremtiden for vor planet, og herunder hvad fænomenet og faget friluftsliv kan gøre for at ændre katastrofekursen. Selv kender jeg bestemt også trangen til at lade adrenalinpumpende spændingsoplevelser prioriteres højere end tanken på bæredygtighed.

Dette ændrede forhold til friluftslivet fører ironisk nok til, at det, gennem sit stadigt stigende udstyrsforbrug og transport med mere, er blandt de mest energiforbrugende, og dermed mest miljøbelastende, fritidsaktiviteter i Norge (Hille et al. 2007: 164).

Med denne beskrivelse af friluftslivets nye tendenser, kan man stille sig spørgsmålet: Har det norske friluftsliv mistet den dybøkologiske karakter, der satte ord og tanker på den økocentriske og naturbeskyttende tankegang (Reed and Rothenberg 1993: kap 3)?

Med udgangspunkt i antagelsen om, at friluftslivet ikke lever op til den bæredygtige rolle, som jeg håbede det ville, så er tanken bag nærværende opgave, at søge efter en økocentrisk, bæredygtig og naturbeskyttende livsstil i en anden kultur. At undersøge hvorledes dette andet

fænomen tager sig ud, hvordan det *lever med* naturen, og hvorvidt det kan præsentere nogle perspektiver, der kunne lede friluftslivet tilbage på *bæredygtighedens sti*. Dette bringer mig frem til det andet af de to omtalte fænomener, nemlig *økolandsbyerne*.

Økolandsbyer – en mulig kilde til inspiration

Jeg skal forsøge at lede i *økolandsbykulturen*. Her er forholdet mellem menneske og natur taget skridtet videre end i friluftslivet, og mennesket lever og opholder sig således i naturen med absolut fokus på harmoni og ikke-destruktiv adfærd. Økolandsbyer har mange forskellige afskygninger, og har blandt andet været defineret som:

”fuldt fungerende bosættninger i menneskelig målestok hvor menneskets aktiviteter integreres i naturens verden på en ikke-skadelig måde og derigennem støtter sund menneskelig udvikling som succesfuldt kan fortsættes i al fremtid” (Dawson 2006: 21, min oversættelse).

De har nogle fælles værdier med friluftslivet såsom at være koncentrerede omkring naturen samt glæden og fascinationen over denne. Samtidig er de meget anderledes i og med, at de fungerer som en fuldtids livsstil, og altså ikke som en rekreativ fritidsaktivitet, som friluftslivet kan siges at være. Et af de meget interessante aspekter ved dem er, at de går hinsides protesten mod vores destruktive samfundsorden, og søger i stedet her og nu at opbygge et fungerende alternativ, hvor de søger at løse *alle* eksisterende problemer på samme tid. Alt dette skal jeg vende tilbage til i en beskrivelse af fænomenet nedenfor.

Det, der i denne kontekst er interessant at undersøge er hvorvidt den tættere naturkontakt, som beboerne i disse landsbyer får gennem dagligt at opholde sig i naturskønne omgivelser, er med til at gøre, at de tager bedre vare på naturen.

Colombianske økolandsbyer

Jeg har valgt at undersøge økolandsbyer i Colombia, og hvorfor har jeg så valgt lige netop dér og ikke i Norge? Man kunne argumentere for, at ved at have undersøgt norske økolandsbyer, ville de være mere sammenlignelige med norsk friluftsliv i og med, at de forekommer i samme geografiske og kulturelle landskab. Det er sandt, men her skal vi holde os for øje, at udbredelsen af økolandsbyer er meget lille i Norge. Det er kun *Økolandsbyen i Hurdal*, der er

registreret i *Det globale Økolandsbynetværks* register over igangværende beboede projekter¹, og så vidt jeg kan se af deres hjemmeside, er det fortsat i planlægningsfasen (Hurdal 2011). Rent praktisk ville det derfor ikke være muligt at indsamle tilstrækkeligt med empiri. I Danmark er der til gengæld mange igangværende og beboede projekter, men her har vi igen den kulturelle forskel. Om end væsentligt mindre indenfor Skandinavien, så er specielt turkulturen forskellig nok til, at jeg mener, det ville fjerne pointen.

Samtidig er valget også truffet på grund af, at jeg i danske økolandsbyer har mødt et naturforhold, der mindende forholdsvis meget om det alment udbredte blandt folk flest. Bæredygtigheden her synes primært at være baseret mest på diverse installationer og byggeteknikker i højere grad end at være baseret på samhørighed med naturen. I Colombia oplevede jeg at folk, på trods af at de stort set alle oprindeligt kom fra byen, var mere engagerede i det direkte forhold til og samhørighed med *Moder Jord*. Desuden har jeg i colombianske økolandsbyer mødt andre levestandarder i forhold til moderne komfortinstallationer, end i Danmark, hvor komforten som regel lever fuldt op til *almindelig standard*. Spørgsmålet er netop også om naturnærhed kun handler om nærvær af natur eller også om fravær af moderne komfort? Friluftslivet er blandt andet kendt som *et rigt liv med enkle midler*, og efter den forståelse, ligger de colombianske standarder således nærmere friluftslivet end de skandinaviske.

For det andet har jeg valgt denne vinkling for at få helt nye input. Da det netop er inspiration til en genoplivning af bæredygtighedsværdierne i norsk friluftsliv jeg søger, så er det måske fint at se på noget, der er helt nyt på stort set alle måder.

I den forbindelse kunne for så vidt et hvilket som helst land i verden være valgt. Der er flere forhold, der har draget mig mod netop Colombia. Jeg har altid haft en *fornemmelse* af, at der i Sydamerika eksisterer en relation til naturen, der for os i Skandinavien er helt ukendt. Eksempelvis at de oprindelige befolkninger, der til alle tider har boet dybt inde i Amazonas, har en kontakt til deres naturlige omgivelser, som vi slet ikke gør os begreb om. Som det siden kan læses fik jeg denne *fornemmelse* bekræftet.

¹ Der er forskellige andre typer projekter registreret, såsom *Vallersund Gård*, der er et bosted for forskellige hjælpetrængende, *Norske Økosamfunn Forening* etc. Men da det specifikt er privatbeboede økolandsbyer jeg søger, er disse ikke aktuelle i denne forbindelse.

Opgavens fokus

Jeg søger altså denne mulige vej til en holdningsændring, og derigennem samtidig en form for inspiration til friluftslivet, og jeg vil således fokusere på kilden til inspirationen og ikke komme nærmere på friluftslivet i sig selv i resten af opgaven.

Jeg vælger at benytte friluftslivets nysgerrige og udforskende tilgang til virkeligheden, og har således kastet mig ud i lidt af et eventyr i udarbejdelsen af nærværende opgave. Lad derfor dette være læserens invitation til at tage med på en rejse, der udsprunget af de norske fjelde kommer omkring dyb tropisk regnskov, guerillaplagede landområder og oprindelige indianske stammefolk i sin søgen efter et nærværende og harmonisk forhold mellem menneske og natur.

Problemstillinger

Da jeg nu har fundet mit område, både fagligt og geografisk, vil jeg forsøge at få indsnævret hvad det helt konkret er, jeg ønsker at undersøge, og således med hvilken tilgangsvinkel jeg har nærmet mig sagen.

Min overordnede problemformulering lyder:

Hvad kendetegner den relation som beboere i colombianske økolandsbyer har til naturen, og hvorledes påvirker denne deres økologiske bæredygtighed?

For at søge en referenceramme vil jeg videre undersøge:

Hvorledes er disse forhold ændret ved flytning fra by til økolandsby?

Det vil, for at svare på ovenstående blive aktuelt også at besvare spørgsmålet: *Hvad kendetegner fænomenet økolandsbyer i Colombia?* Dette vil dog gøres implicit gennem opgaven og vil ikke være en problemstilling, jeg vil søge at konkludere på.

Det jeg ønsker at finde er, så konkret som muligt, hvorvidt et bevidst selvvalgt liv i naturen medfører en tættere relation og større samhørighedsforhold til naturen, og om dette afspejles i en faldende *negativ indvirkning* på de naturlige omgivelser.

Begrebsafklaring

Problemstillingerne indeholder en række begreber, der må defineres for at præcisere hvad det er jeg ønsker svar på.

Med *relation til naturen* menes den følelsesmæssige og kognitive relation, som hvert enkelt individ har til sine naturlige omgivelser.

Med *økologisk bæredygtighed* menes den holdning og heraf følgende handlemønstre, der følger grundtanken om bæredygtighed: *at efterlade noget i samme eller bedre stand end det havde, før man fik kontakt med det*. Altså at man eksisterer i de naturlige omgivelser, og i så vidt muligt omfang ikke udøver irreversible negative effekter herpå.

Med *colombianske økolandsbyer* menes de specifikke projekter, der er besøgt som led i feltstudierne til nærværende opgave. Jeg er ikke i stand til at vurdere, hvorvidt resultaterne er almenyldige for alle colombianske økolandsbyer, og er derfor nødt til at begrænse konklusionerne til de besøgte landsbyer.

Afgrænsning

Ovenstående problemformuleringer inviterer selvsagt til et urealistisk stort forskningsprojekt, og visse afgrænsninger må derfor gøres.

For det første vil jeg forsøge overordnet at beskrive fænomenet colombianske økolandsbyer baseret på min empiri. Dette gøres for at give læseren en forståelse af, hvad det er for et *landskab* mine undersøgelser udspiller jeg i. Herunder vil jeg bruge nogen energi på at beskrive fænomenet, som jeg selv mødte det; altså som det ses med skandinaviske øjne ved første møde. Disse beskrivelser vil dog begrænse sig til det, jeg umiddelbart har observeret, og jeg skal således ikke give en struktureret gennemgang af alle aspekter af fænomenet, men i stedet udvælge nogle tematikker, som kan være relevante for læserens forståelse af feltet.

Som det vil fremgå af kapitlet *Økolandsbyer – en introduktion*, så er der uendelig mange interessante aspekter at undersøge ved økolandsbyerne. Det vil komme til at stå klart, at den økologiske dimension, og herunder specifikt naturrelationen, udgør et forsvindende lille hjørne af den komplekst sammensatte mosaik, der danner fænomenet. På trods af navnet *økolandsby*, så viser det sig faktisk ofte at være de sociale elementer, der synes at være den vigtigste årsag til, at beboerne vælger at leve på denne facon. Der kunne således være enormt mange interessante sociale og menneskelige indgangsvinkler til beskrivelsen. Et eksempel

kunne være, at belyse hvad det er, der får disse mennesker til at flytte ud på landet og forlade deres vante liv i byen. Hvilke sociale, kulturelle og eksistentielle forhold der påvirker dette valg. Dette set i kontekst af et liv i den colombianske middelklasse, som beboerne typisk kommer fra. Kan det ses som eskapisme og en flugt væk fra en krævende social og politisk virkelighed? Alt dette, og meget andet, må jeg overlade til andre, eller et senere arbejde, at inddrage.

Der findes, som det vil fremgå, et utal af variationer af fænomenet økolandsbyer. Jeg vil, udover i kapitlet om økolandsbyer, kun beskæftige mig med de besøgte steder, og vil derfor ikke være i stand til at konkludere på hverken projekter af eksempelvis urban karakter eller projekter i andre verdensdele.

Jeg vælger i analysen kun at gå i dybden med det *økologiske* og det *spirituelle* af de fire grundelementer ved økolandsbyfænomenet, og ved det spirituelle kun de aspekter, der knytter sig til de naturlige omgivelser. Herved kommer jeg til at udelade meget store dele af den holistiske sammenhæng, der præger livet i disse små samfund.

Når det kommer til selve kernen af problemstillingen, må jeg også gøre nogle afgrænsninger. Jeg vil tage udgangspunkt i hvad min empiri har bragt mig, og hvad jeg umiddelbart kan konkludere af det. Dermed vil jeg ikke forsøge at lave en dybere psykologisk adfærdsanalyse, men blot trække de sammenhænge, der er umiddelbart forestående.

I min analyse af den økologiske bæredygtighed, har jeg været nødt til at give min egen bedste vurdering ud fra observationerne. Jeg har således ikke gennemført en grundig faktuel undersøgelse af eksempelvis strøm- og vandforbrug, tilbagelagte transportkilometer, procentdel økologiske fødevarer etc. Dette primært fordi, det ikke har været praktisk gennemførligt i denne opgave.

Jeg vælger at beskrive Colombia som scene for økolandsbyerne for at give læseren et indblik i hvilken virkelighed projekterne udspringer af og eksisterer i. Jeg vil dog ikke gå dybere ned i dette og analysere nærmere på landets politiske og sociale forhold og deres indflydelse på økolandsbyerne, end hvad jeg beskriver i kapitlet om Colombia.

På trods af, at mit faglige og interesse-mæssige udgangspunkt er friluftslivet, vil jeg ikke trække dette ind i min analyse, men blot afsluttende vende tilbage hertil og sætte opgavens fund i et overordnet perspektiv.

Del II
Metode og Teori

"We can't solve problems by using the same kind of thinking we used
when we created them"

- Albert Einstein

Metode og teori

Valg af metode

Jeg er fra første færd gået empirisk til værks. Det har været interessen for feltet, der har skabt mit ønske om at udarbejde nærværende opgave, ikke omvendt. Jeg har derfor reflekteret over, hvordan jeg bedst muligt kunne nærme mig temaet. Med udgangspunkt i både egen interesse og bedste overbevisning om hvordan jeg ville komme tættest ind på feltet og frembringe de mest opdaterede, virkelighedsnære og interessante resultater, nåede jeg frem til, at empirien måtte være i centrum. Herudfra undersøgte jeg hvilken metode, der ville passe bedst, og igen ud fra egen interesse og denne gang metodetraditioner indenfor denne type af studier, stod det klart, at deltagende observation ville være et oplagt valg.

Metodevalget er således ikke truffet med udgangspunkt i mit fagområdes videnskabsteoretiske tradition. Der er forskellige fag, der typisk har benyttet sig af deltagende observation, og ifølge Fangen så er der ikke nødvendigvis nogen forskel på feltarbejde udført af eksempelvis antropologer, sociologer, etnologer eller kriminologer (2010: 28). Jeg har altså taget udgangspunkt i metoden i sig selv, som beskrevet af netop Fangen. Hun henviser da også til, at hendes bog skal være relevant for både sociologer og antropologer (ibid.: 32).

Ikke desto mindre læner mit studie sig mest op ad den antropologiske tradition. Dette skyldes, at antropologer traditionelt har studeret små samfund i lande i den tredje verden, blandt folk som lever på en unik måde, i forhold til hvad antropologen selv er vant til. Desuden kan det til en vis grad siges, at antropologer følger en mere åben og ustruktureret tilgang, og at de samtidig har deltagende observation som deres hovedmetode, mens interviews og anden dataindsamling fungerer mere som et supplement. Tillige har antropologien ofte en mere empiridrævet analyse frem for et eksplicit teoretisk fokus (ibid.: 29ff). Alle disse karakteristika passer ganske nøjagtigt på mit projekt.

Andre tilgange til emnet kunne have fordret en anden, og mere specifik, videnskabsteoretisk positionering. Dette ville have givet et mere konkret teoretisk udgangspunkt, der igen ville have påvirket min opfattelse af feltet. Jeg har således valgt denne tilgang for, i socialantropologisk tradition, at gå så åbent og fordomsfrit til sagen som muligt, være empirisk og virkelighedsnær, og lade empirien generere de temaer jeg har valgt at undersøge.

Jeg har således nogle steder i opgaven forholdt mig til socialantropologien, men dermed ikke sagt, at opgaven er en socialantropologisk undersøgelse, hvorfor jeg ikke skal gå i detaljer med at beskrive, hvad tidernes antropologer har frembragt af videnskabsteoretiske retningslinjer.

Deltagende observation

Følgende afsnit er skrevet med udgangspunkt i Fangen (2004), med mindre andet er opgivet, og () henviser således til sidetal i dette værk.

Mit udgangspunkt for at udarbejde denne opgave var interessen for økolandsbyer. Valget af metoden *deltagende observation* kom således som følge af, at det syntes at være den mest oplagte tilgangsvinkel.

Becker (1970) definerer deltagende observation som; ”indsamling af data ved at deltage i det daglige liv til de mennesker du studerer, og se hvilke situationer de går ind i og hvordan de opfører sig i dem” (i Fangen 2004: 28, min oversættelse).

Der er en række fordele ved denne, frem for andre, samfundsvidenskabelige forskningsmetoder. Fangen fremfører blandt andet, at forskeren får førstehåndserfaringer gennem at komme nært ind på folks virkelighed, og ved at få en personlig kundskab om dem, noget der kan bedre forståelsen og fortolkningen af feltet. Samtidig giver deltagende observation et helstøbt billede af deltagerne og vil skabe åbenhed for de ellers mindre åbenbare sider af feltet, noget der ikke altid vil blive fanget i eksempelvis et interview. Ved at komme nærmere ind på folk og sammenligne deres udsagn med deres handlinger, kan der fremkomme information, som deltagerne for eksempel ikke ellers ville ønske at snakke om. Således kan det bevæge sig ud over deltagerens eget selektive perspektiv og give et mere sammensat helhedsbillede af feltet (30f).

Da jeg ved rejsens planlægning var meget interesseret, både ud fra et forskningsmæssigt og et personligt ståsted, i netop hvordan det daglige liv foregår i økolandsbyerne, virkede denne metode som det helt rigtige valg.

Mere specifikt var min indgangsvinkel til økolandsbyerne, at jeg, sammen med min partner², besøgte dem som *frivillig arbejder*. Under dette koncept kan gæster besøge landsbyerne, deltage i det daglige arbejde og modtage kost og logi for et mindre beløb. Dette gav mig muligheden for at deltage som helt naturlig del af dagligdagen i økolandsbyerne, både når det kom til arbejde, madlavning, måltider, socialt samvær etc., og dette på en *ikke ualmindelig* facon, da de ofte modtager frivillige på denne måde. De *frivillige* har selvsagt en specielt status i økolandsbyen, en særlig rolle der tildeles dem. Det har været vanskeligt for mig at definere denne. Det kunne tænkes, at en udefrakommende ville indtage en plads nederst i hierarkiet, blive tildelt de kedeligste arbejdsopgaver og så videre. Generelt har jeg ikke mærket meget til hierarki, og har heller ikke, følt at jeg har fået en bestemt plads i et sådan. Med hensyn til arbejdsopgaver virkede det mest som om beboerne var glade for ekstra hjælp til at få løst nogle opgaver, der normalt ikke ville være tid til. Desuden var der en høj grad af frihed til selv at vælge hvad vi ønskede at arbejde med. De eneste situationer hvor jeg følte en særlig placering i den sociale orden var, når der skulle træffes beslutninger, og jeg som udefrakommende selvsagt ikke var en del af denne proces.

Det, at jeg ankom sammen med min partner gjorde integrationen som forsker mere naturlig. Vi fungerede side om side og interagerede ens med beboerne, den eneste forskel var, at jeg gjorde feltnotater. Ifølge Fangen bør observationer gøres ved at engagere sig i menneskene, der studeres og deltage i samhandling og samtale med dem, da det er nødvendigt at deltage selv for at fremskaffe troværdige data. Hun skriver videre, at idealet er, at glide naturligt ind så ingen føler sig beklemte ved forskerens tilstedeværelse, på trods af, at man ikke er *en af dem* (2004: 29-30). Muligheden for at besøge som frivillig var altså en noget nær ideel position at befinde mig i, når jeg skulle foretage observationer. Videre understreger Fangen værdien af at blive tildelt praktiske deltagerroller, hvilket kan give svært gode data (113).

Ved deltagende observation deltager forskeren ikke blot som professionel, men også som menneske (29). Det vil i mit tilfælde uden tvivl afspejles i opgaven, da feltet ligger mig meget nært også på et personligt plan. Når dette er taget højde for, så har jeg tiltro til, at jeg ikke desto mindre har været i stand til at udføre et videnskabeligt stykke arbejde, der lever op til gældende akademiske standarder. Dette understøttes af Green, der ud fra sine studier konkluderer, at det at være udpræget tilhænger af sine informanternes politiske bevægelse med

² De to første økolandsbyer besøgte vi sammen, og de to sidste besøgte jeg alene.

stærke politiske holdninger kun har hjulpet udførelsen af hendes undersøgelser på vej (1993: 116f). I denne forbindelse skriver Fangen, at også forskerens egne indtryk og følelser kan bruges som del af datamaterialet (30). At der selvfølgelig skal tages hensyn til personlige forhold og forudindtagelser, vender jeg tilbage til.

Tilgangsvinkel

Jeg er gået frem efter en *eksplorerende* tilgang, hvor udformningen af problemstillingen ikke ligger fast før efter feltarbejdet er udført. Jeg har således ladet spørgsmålene *vokse naturligt frem* af datamaterialet, frem for, at definere dem på forhånd (32), og har altså været optaget af at lade erfaringerne fra økolandsbyerne generere de spørgsmål og temaer, som jeg siden diskuterer nærmere. Det er der flere årsager til. Blandt andet var jeg i samme situation som mange lignende projekter, nemlig at formålet var at indhente kundskab om et felt, der ikke fandtes megen information om i forvejen (37), og det derfor var vanskeligt at vide på forhånd, hvilke forhold jeg kunne vente mig og hvordan jeg mere specifikt skulle forberede mig. Jeg valgte endvidere at undlade at undersøge tidligere forskning på området, for at undgå at låse mig fast i én bestemt forestilling om hvordan studiet burde gøres, men i stedet møde det med størst mulig åbenhed overfor alle indfaldsvinkler (45).

Nogen videnskabsteoretiske overvejelser er dog gjort forud for feltstudierne. Fangen argumenterer for, at selve det at vælge deltagende observation som metode, indebærer et perspektiv på menneskelig samhandling. Dette er overordnet blevet kaldt et *humanistisk* perspektiv (38).

At tilgangen er så *løs*, kan ses som en fordel, da den kan ændres undervejs og dermed være mere fleksibel overfor de forhold, der viser sig at være på stedet for feltstudierne. Ofte har forskeren blot nogle temaer, som ønskes undersøgt mere end egentlige hypoteser (41), dette var også tilfældet for mig. Som omtalt har jeg foretaget et *eksplorerende* studie, og ifølge Fangen kan et studies temaer og problemstillinger defineres mere åbent, jo mere eksplorerende en karakter studiet har (42). Dette har jeg benyttet mig af i flere omgange.

Forkundskab og forberedelse

Samtidig med, at åbenhed over for emnet er af stor vigtighed, hævder Fangen også, at en vis forkundskab er nødvendig (44). I den forbindelse arbejdede jeg på forskellige områder. Frem for at læse op på tidligere videnskabelige undersøgelser, valgte jeg at lade mine forberedelser knytte sig mere direkte til det empiriske arbejde. Jeg tog kontakt med den norske NGO

Change the World (CTW), der blandt andet arbejder med udviklingen af økolandsbyer både i Skandinavien og i Sydamerika, og i et helt år op til feltstudierne, arbejdede jeg frivilligt for dem i forskellige henseender. Dette gjorde jeg for at komme ind i økolandsbytankegangen samt for at opbygge et netværk af bekendtskaber, som jeg siden hen kunne benytte når studierne skulle udføres. Jeg boede en stund hos medarbejdere fra organisationen, og arbejdede siden sammen med dem over afstand. Via dem fik jeg kontakt til lederen af CTW i Colombia, og korresponderede videre med hende under optakten. Herigennem fik jeg de første indtryk af hvilket habitus, der eksisterer i disse cirkler, og fik videre styrket mit netværk. Også under rejsen i Sydamerika samarbejdede jeg med dem, og udførte frivilligt arbejde for dem undervejs. Dette omhandlede hovedsageligt at indsamle oplysninger om nye økolandsbyer og andre typer af bæredygtige projekter til deres informationsbank. Efter aftale præsenterede jeg mig således som *repræsentant*, hvilket ofte var en stor fordel. I samarbejde udviklede vi et *forslag til studieophold* til de forskellige landsbyer, da disse typisk ønsker, at *frivillige* kommer med et formål. Alt dette gav mig en langt lettere introduktion til de besøgte økolandsbyer, og flere steder følte det allerede ved ankomsten som om jeg var en *del af familien*.

Spørgsmålet bliver selvfølgelig i hvilken grad og i hvilken retning, det kan have påvirket mit forhold til informanterne, og derigennem mine resultater, at jeg ankom som repræsentant for CTW. Organisationer arbejder med mange aspekter af økolandsbyer og bæredygtig udvikling. Den holder foredrag, workshops og kurser indenfor forskellige temaer, og selv om den fremstår som virkelighedsnær og realistisk, kan den på sin vis betragtes som repræsentant for den *ideelle økolandsbyløsning*. Det kunne derfor tænkes, at økolandsbybeboerne har følt, at de skulle udvise en udpræget grad af idealisme for at leve op til organisationens idealer og ideologier, og derved har givet mig en idylliseret version af virkeligheden. Dette er vanskeligt at bestemme, og er et forhold der må holdes for øje når resultaterne vurderes.

Endvidere lagde jeg meget arbejde i at opøve mine færdigheder udi det spanske sprog, hvilket jeg skal diskutere i afsnittet om *sproglige og kulturelle forskelle*. Desuden læste jeg om Sydamerika generelt og jeg besøgte flere danske økolandsbyer. Alt dette for at skabe mig en forkundskab om den verden jeg var på vej ind i.

Forberedelserne gjorde mig samtidig mere bevidst omkring mine forudindtagelser og fordomme omkring de folk, jeg skulle besøge. Nogle opløstes og andre ikke, men vigtigst var bevidstgørelsen, så jeg lettere kunne forholde mig til, hvordan dette ville påvirke min

opfattelse. Fangen taler om at fremprovokere fordommene (48). Dette gjorde jeg yderligere ved at tage direkte fra Danmark til en samling af alle colombianske økolandsbyer. Her fik jeg både muligheden for at lære folk at kende og planlægge hvilke landsbyer jeg siden skulle besøge. Samtidig fik jeg et førstehåndsindtryk af denne nye verden, og kunne roligt tage alt sammen til mig, som en kulturel akklimatisering, inden de egentlige feltstudier skulle begynde.

Mine fordomme var mangeartede i udgangspunktet. Som eksempel kan nævnes, at jeg overordnet forestillede mig, at folk i økolandsbyerne ville være *idealistiske hippier med utopiske drømme for en bedre verden*. En fordom som denne blev både be- og afkræftet. På den ene side kan siges, at de er idealister og deres drømme kan virke utopiske, men på den anden side så synes midlet, altså vejen frem, at være vigtigere end målet, og de lever således allerede i deres drøm. Altså er konklusionen nok, at nuanceringen af mit billede af denne verden, har været den største omvæltning fra min fordomsfuldhed.

Udvalg

Inden et kvalitativt feltstudie foretages gerne det, der kaldes et *selektivt udvalg*. Her gennemgår forskeren en kortlægning, der fører frem til en række mulige steder at foretage studiet (48). For mig var meget givet på forhånd. Jeg vidste, at jeg ville studere økolandsbyer og var samtidig interesseret i Amazonlandene i Sydamerika. Gennem mit samarbejde med CTW kom det til at stå klart, at Colombia ville være et godt valg, da der er væsentligt mere aktivitet omkring økolandsbyer her, i forhold til i de omkringliggende lande. Desuden var det her organisationen havde sine bedste kontakter, og det var derfor en oplagt mulighed at benytte sig af dem. Den slags praktiske og opportunistiske bevæggrunde ligger ofte bag valg af placeringen af et feltarbejde (51).

Valg af sted og valg af social enhed fulgtes fuldstændig ad. Økolandsbyerne er små *lukkede* samfund, og sted og social enhed er således det samme. Mit valg faldt på de økolandsbyer, der umiddelbart fangede min interesse mest, samt de der blev mig anbefalet af folk i andre landsbyer. Desuden var en automatisk udelukkelsesmetode, hvorvidt det var muligt at få kontakt til stederne, samt hvorvidt de ønskede at få besøg af mig. Her kan jeg kun understrege fordelene af at have organisationen bag mig. CTW er kendt blandt økolandsbyer i Colombia, og da jeg kom som *repræsentant* for dem, var dørene i meget høj grad åbne og folk meget hjælpsomme omkring det arbejde, jeg ønskede at udføre.

Valget af de enkelte informanter gav i høj grad sig selv, hvilket Fangen også påpeger, at det ofte gør (51). Igen kan økolandsbyerne ses som små lukkede samfund, og når Frøystad (2003) taler om at vælge mellem *temadefinerede, netværksdefinerede eller geografiskdefinerede feltuniverser* (i Fangen 2004: 51), så repræsenterer en enkelt landsby alle tre på én og samme tid. Nogle steder var så små, at jeg kunne komme i kontakt med alle beboerne, mens jeg andre steder lod de daglige rutiner styre hvem jeg kom i kontakt med. Eksempelvis kunne jeg gå en hel dag i haven med en beboer, og det var selvfølgelig oplagt blandt andet at tale om de temaer, der interesserede mig, uden at det nogensinde blev en interviewsituation. Blot mit valg af respondenter til de deciderede interviews var mere strategisk, hvilket beskrives nedenfor.

Tidsperspektiv

Jeg har valgt at udføre en serie på fire feltarbejder af mellem en og to ugers varighed. Kortere feltarbejder har ifølge Fangen både fordele og ulemper. Først og fremmest var det igen de praktiske hensyn der gjorde, at det ikke var muligt at gennemføre et langvarigt feltarbejde, på trods af, at feltarbejde efter antropologisk tradition for deltagende observation gerne varer over et år (97). I disse tilfælde er der dog også tradition for detaljeret at beskrive en social enhed ved alle dens aspekter (94). Her gør mit studie den forskel, at det ganske specifikt er relationen mellem menneske og natur jeg søger indblik i, og jeg har derfor kunne gå lettere hen over mange andre aspekter ved livet i økolandsbyerne.

Fangen nævner, ud over de praktiske omstændigheder, at en fordel med et kortere studie kan være, at der er bedre mulighed for at bearbejde indtrykkene fra enkeltepisoder grundigere. Samtidig mener hun dog, at det selvsagt er en ulempe, at man ikke bliver godt nok kendt med stedet og at tolkninger ikke kan afprøves i mange forskellige sammenhænge (98f). Dette må jeg således tage højde for i vurderingen af mine data.

Min fordel ved at gøre et kortere feltarbejde var, at jeg kunne observere flere forskellige økolandsbyer. Dette mener jeg var af stor vigtighed, da stederne er meget forskellige, og jeg uden tvivl er kommet i besiddelse af langt mere nuancerede data ved at se flere perspektiver på, hvordan forskellige samfund vælger at leve *økolandsbylivet*. For eksempel viste det sig, at den sidste landsby jeg besøgte gav langt det mest dybdegående kig ind i kernen af det, jeg søgte.

Til gengæld for de kortere ophold har jeg gennemført det, der kaldes *fuldtids deltagende observation*. Det vil sige at jeg boede blandt de mennesker jeg observerede, og således var til stede og observerende døgnet rundt i studieperioderne. Dette valgte jeg for at lade grænsen mellem det daglige liv og mit liv som forsker udviskes, og dermed komme nærmere ind på de mennesker, jeg studerede. Det var således min dagligdag jeg tog notater til. Denne studieform er en fordel i og med, at det er muligt at komme meget tæt på *deltagerne*. Samtidig kan det være problematisk da grænsen mellem *venskab* og *forsker-subjekt-relationen* udviskes, og der kan opstå etiske dilemmaer i forhold til hvorvidt nogen vil føle sig udnyttet (96). Dette kunne blive aktuelt for mig, da jeg i højere grad så mine nye kontakter som venner end som studieobjekter. Jeg antager dog, at det felt jeg forsker på ikke er af så sensitiv karakter, at nogen vil føle sig *udleveret* i den sammenhæng.

Da jeg flyttede fra landsby til landsby skabte det naturlige ophold i feltarbejdet, hvad der kaldes *fielddreages*. Det er ganske almindeligt ved fuldtids feltarbejde at indlægge sådanne pauser, og fordelene herved kan være at genetablere den analytiske distance og det kritiske blik, foretage justeringer i metoden samt at have mere tid til gennemgang af feltnotaterne (99). Alt sammen noget jeg drog god nytte af.

Deltagerrolle

Ved et feltarbejde som dette er der en række forskellige deltagerroller, der er mulige at indtage for at opnå de ønskede resultater. Fangen udtrykker det som at ”finde din position på balansevispen mellem deltagelse og analytisk distance” (101). Som indgang til at finde den rette rolle, beskriver Fangen forholdet mellem at se feltet *indefra* eller *udefra*. Her bliver kunsten at forstå forholdene som én der ser dem *indefra*, og samtidig beskrive dem så de er forståelige for folk, der ser dem *udefra*. Det er netop vekslingen mellem de to roller, der giver forskeren en unik mulighed for indsigt og forståelse. Derfor bør forskeren altså indtage et anderledes perspektiv end subjekterne, for at kunne opfatte elementer ved deres dagligdag, som de ikke selv lægger mærke til. Idealet er derfor i udgangspunktet ikke fuldstændig deltagelse, men derimod den grad af deltagelse, der giver det bedste udbytte (102). Her kan det diskuteres om jeg er gået for langt i retning af at se tingene *indefra*, da jeg så vidt muligt lagde forskerrollen helt væk i min samhandling med beboerne. På den anden side tror jeg ikke, det er tilfældet, da opholdene var så forholdsvis korte, at jeg ikke mener, jeg nåede at miste min analytiske distance.

Videre opdeler Fangen observatørrollerne i *delvist* og *fuldt deltagende*, begge med deres fordele og ulemper (103ff). Min rolle har været nærmest den fuldt deltagende, om end den til tider har vekslet og også haft karakter af blot at være delvist deltagende. Jeg var således med til langt de fleste aktiviteter; jeg arbejdede 4-6 timer dagligt med de fælles arbejdsopgaver, deltog i madlavningen, måltiderne, børnepasning, socialt samvær, ceremonier, samlinger med gæster udefra og så videre. De få tilfælde hvor jeg var mere udenforstående var ved møder, som de faste beboere valgte at holde alene.

Selvom det generelt ikke er et mål for forskeren at blive som de subjekter, der studeres, kan det i enkelte tilfælde være mest givende at vælge en fuldstændig deltagerrolle, og nogle forskere ser vidtgående deltagelse som et ideal for at forstå informanternes deltagelse indefra. Der er således eksempler på, at forskere har deltaget i alle aktiviteter på linje med deres informanter, såsom at dyrke sport med idrætsudøvere, frem for at se til fra sidelinjen (104f). Jeg har søgt indsigt i relationen mellem menneske og natur. Dette er en relation, der for mennesket inddrager alle sanser, og ikke blot synet og hørelsen, der ellers vil være de typiske observationsredskaber. Jeg valgte derfor langt hen ad vejen en fuldstændig deltagelse, da jeg vurderede, at min egen sansemæssige indsigt i feltet var vigtig for forståelsen af deltagernes handlinger, tanker og følelser, samt at egne erfaringer kunne indgå som del af datamaterialet. Det gjorde sig eksempelvis også gældende ved ceremonier og brugen af psykoaktive planter. I disse to tilfælde vil jeg mene, at deltagelsen har påvirket mine resultater i retning af en nærmere forståelse af feltet, men at det samtidig har forekommet så sjældent, at det hverken har påvirket min analytiske distance eller mine færdigheder som forsker.

Hvis den fulde deltagelse tages for langt ud kan forskeren ende som *ikke-observerende deltager*, det fænomen, der kaldes *go native*. Her mister forskeren helt sin rolle som observatør, og bliver en fuldstændig del af det samfund, der studeres. Månen en forsker har oplevet dette, om ikke andet så i perioder af et feltarbejde (108f), og det beskrives som lidt af en risiko, da forskeren kan risikere at miste al distance og analytisk evne (101). Objektivt set har jeg været i risikogruppen for *go native* fænomenet, da jeg i udgangspunktet havde mange fælles interesser og værdier med den verden jeg satte ud for at undersøge. Det hændte da også at jeg til tider glemte forskerrollen, og lod min hverdag styre af personlig nysgerrighed. Det der alligevel har opretholdt min forskermæssige distance er hovedsageligt de forholdsvist korte ophold, at jeg var gæst i en fremmed kultur og at jeg tog rollen som besøgende og frivillig arbejder, frem for fuldt medlem af det faste fællesskab. Ydermere har jeg en god del længere rejser i fremmede kulturer bag mig, og kender således til følelsen af, at lokale

værdier og væremåder adopteres. Jeg gjorde derfor ikke noget for at holde dem på afstand, men var mig nærmere bevidst om udviklingen, når det skete.

Næste spørgsmål bliver så, i hvilken grad, jeg som forsker vil kunne komme til at indvirke på de mennesker jeg studerer. Ifølge Fangen er hovedreglen, at forskeren skal glide naturligt ind, men ikke deltage så aktivt, at det ændrer samhandlingen mellem deltagerne (109). Min rolle som frivillig kan ses fra flere vinkler. På den ene side er beboerne meget interesserede i deres gæster og hvad de kan bidrage med, og gjorde således hvad de kunne for, at min tilstedeværelse skulle komme til at påvirke opholdet mest muligt. På den anden side er de som nævnt vant til at have folk på besøg, der kommer udefra og påvirker dagligdagen, og på den måde var min tilstedeværelse, selvom jeg optog en hvis rolle i samspillet, meget naturlig. Uanset hvad så vil jeg i nogen grad have påvirket respondenterne. I følge Edmund Leach er dette uundgåeligt. Han går så langt som til at sige at; ”all ethnography is fiction” (1989: 34), med hvilket han mener, at objektivitetskravet er umuligt at opfylde, da forskerens tilstedeværelse aldrig kan blive fuldstændig *naturlig*, og derfor altid vil påvirke respondenterne.

Sproglige og kulturelle forskelle

Ved studier der, som dette, udspiller sig i en fremmed kultur kommer etnicitet og nationalitet ofte til at spille betydningsfulde roller for hvordan forholdet mellem forsker og subjekter udvikler sig. Dette kan potentielt komme til at influere på forskningsresultaterne (119). I den forbindelse havde jeg en stor fordel i forhold til mange andre studier i fremmede lande. Godt nok opholdt jeg mig i en fjern og ganske fremmed kultur, men alligevel havde jeg mange fælles referencer med de mennesker jeg studerede. Vi kommer fra nogenlunde samme middelklasse og har samme uddannelsesmæssige baggrund, har samme interesse for bæredygtige alternativer og så kom jeg for at lære noget, hvilket de er meget åbne overfor. Disse og muligvis andre forhold gjorde, at jeg følte mig langt mere *på bølgelængde* med disse folk, end jeg nogensinde tidligere har gjort med mennesker i så fjerne lande. At vi således kunne tale og forstå hinanden nærmest med det samme, har ganske givet gjort de indledende faser af studiet langt mere let tilgængelige, og derigennem åbnet op for muligheden for de kortere feltarbejder.

Flere forskere taler om, at det er let at havne i lidt af en *klovnerolle*, når man begiver sig ud i studier i fremmede kulturer, i og med, at man *gør alting forkert*, ikke taler sproget ordentligt og så videre (119). Det har til dels været tilfældet for mig, men igen har det været en stor

fordel, at økolandsbyerne er så vant til besøg, også fra udenlandske gæster. De er således forberedt på, hvordan det er at huse udlændinge, og har været ret dygtige til at hjælpe mig på vej og overse de kulturelle fejltrin.

Mine spanske sprogfærdigheder samt tilvænning til den geografisk afhængige, og dermed evigt skiftende, colombianske dialekt var ikke fuldt ud perfektionerede, og til tider har jeg derfor rent verbalt haft et sløret billede, af det som foregik. Mere specifikt vil jeg beskrive mit spanske som et *hverdagssprog*. Jeg var fint i stand til at føre en *almindelig* samtale, forstå og gøre mig forståelig når det foregik på tomandshånd og i mindre grupper. Mere vanskeligt blev det, når jeg skulle følge med i en samtale mellem informanter, der ofte foregik i højt tempo og med stor brug af lokalbestemte udtryk og slang. Tillige kunne der opstå vanskeligheder når samtaler på tomandshånd, såsom interviews, nåede et højere filosofisk niveau, og mine sprogkunderskab måtte give fortabt. Her var fordelene, at respondenterne var meget tålmodige og gerne forklarede sig igen, langsommere og eventuelt med et andet ordvalg. Tillige beherskede mange af dem et nogenlunde engelsk, for nogen bedre end mit spanske for andre ikke, og således endte samtaler og specielt interviews af og til op i en blanding af de to sprog.

Dette forhold har selvsagt præget nøjagtigheden af de fremkomne data. Jeg har ikke kunne gå ned i en detaljeret sproganalyse og fokusere på det nøjagtige ordvalg, men har i højere grad måtte forholde mig til et helhedsindtryk af samtalerne. Dette har påvirket mit billede af den diskurs, der eksisterer i økolandsbyerne, som antageligvis i høj grad også er baseret på sprog og ordvalg. Når mine resultater vurderes skal dette således holdes for øje, og jeg skal ikke forsøge at drage konklusioner baseret på et specifikt sprogligt grundlag.

Det som Eriksen (2010: 43f) derudover beskriver som *oversættelsesproblemet*, altså at forsøge at beskrive en fremmed kultur med begreber fra forskerens eget samfund, har ikke været nogen større udfordring. Dette igen på grund af, at beboernes klasse- og uddannelsesmæssige baggrund har gjort det væsentligt enklere at forstå og siden *oversætte* denne type forhold.

Identificering

”Feltarbejdere som fortæller at de liker de menneskene de studerer, bliver sjelden beskyldt for feilaktige standarder” (132). Det er nærmere omvendt, hvilket er nok så heldigt for mig, da dette i høj grad er tilfældet. Identificering bliver set som positiv proces, hvor der gerne udvikles stærke bånd til deltagerne. Alligevel er målet at opretholde en hvis distance, da for

nære relationer og manglende distance rejser spørgsmålet om hvorvidt der forskes for at fremme egne interesser, og at den kritisk analytiske evne dermed kompromitteres. Det siges derfor, at en sympatisk indstilling med analytisk distance er ønskelig. Siden kan efterarbejdet gerne tages til et mere kritisk niveau, da forskeren ikke længere er direkte påvirket af deltagerne (132ff).

Det jeg her forsøger at klargøre for læseren, er hvilken grad af identificering dette studie har været underlagt, og følgelig hvordan det kan have påvirket de indsamlede data. Det er vanskeligt at gøre en *objektiv* vurdering, og grundlæggende tror jeg blot, jeg kan sige, at jeg under hele processen har holdt mig min personlige overbevisning for øje, og specielt i skrivende stund reflekterer over hvordan den har påvirket mit syn. Herfra vil det blive op til læserens kritiske blik at vurdere om dette er lykket i tilfredsstillende grad.

Der opstår endvidere et spørgsmål om, hvorvidt man som forsker skal forholde sig partisk eller neutralt til de deltagere, man observerer (135ff). I mit tilfælde er der ikke nogen klar opposition de to grupper imellem, men økologlandsbyerne kan ses som stående i opposition til det omgivende samfund. Denne modstand overfor den konventionelle moderne livsform ser jeg mig stort set enig i, hvilket jeg derfor tager højde for i mine data og analyser.

Etnocentrisme og kulturrelativisme

Jeg skal kort nævne de to begreber etnocentrisme og kulturrelativisme, i hvilken betydning jeg har forstået dem og hvordan jeg har forholdt mig til dem.

Ifølge Eriksen betyder etnocentrisme kort fortalt, at man vurderer andre mennesker ud fra eget ståsted og beskriver dem med egne kulturelle værdier. På denne måde bliver ens egne værdier placeret i centrum og andre folkeslag vil fremstå som mindreværdige, da man ikke tillader dem at være forskellige fra sit eget på deres egne præmisser. Delvist i modsætning hertil findes kulturrelativismen, der er læren om, at samfund er kvalitativt forskellige, og at det derfor ikke er muligt at rangerede dem på en skala som man selv har opfundet. Den kan ses som en vigtig teoretisk præmis og et metodisk hjælpemiddel til at forstå fremmede samfund på en tilnærmelsesvis fordomsfri måde. Det der ofte diskuteres er, at kulturrelativismen ikke indeholder noget moralsk princip. Da den i teorien ser *alt som lige godt*, kan den ikke benyttes til at træffe moralske valg ud fra (2010: 18f). Det diskuteres samtidig hvorvidt kulturrelativismen kan ses som reaktionær, ved at den fastlåser samfund som de ser ud nu.

Min tilgang ligger et sted imellem de to begreber. På den ene side holder jeg økolandsbyernes levevis op mod de forhold, der eksisterer i deres nære omgivelser, som beskrevet i afsnittet om Colombia. Samtidig forholder jeg mig til deres natursyn med udgangspunkt i det eksisterende i min egen del af verden. Generelt vil jeg sige, at kulturrelativismen ligger forholdsvis indgroet i mig grundet tidligere rejser, hvor jeg efterhånden har lært mig, at lokale forhold ikke kan forstås ud fra hjemlig logik. I den forbindelse er økolandsbyer i Colombia langt fra den *særeste* kultur, jeg har befundet mig i.

Interviews

Ifølge Fangen er det meget almindeligt at kombinere deltagende observation med andre dataindsamlings teknikker, herunder interviews. Dette kaldes *triangulering*. Kombinationen giver grundlag for to forskellige typer data, der forsimplet kan kaldes *handlings data* og *diskursive data*. Interviewdataene kan altså ses som et billede på, hvordan informanterne ser sig selv, og ved hjælp af observationerne kan dette holdes op mod deres faktiske handlemønstre, og et mere helstøbt billede kan skabes. Interviewene kan videre bruges til at validere observationerne, samt til at holde deltagernes udsagn op mod hinanden, og dermed kunne undersøge om de har ens opfattelse af givne forhold (141f).

Jeg har således foretaget en række interviews i hver af økolandsbyerne³. Dette er blandt andet valgt for at få mere konkrete og bevidst reflekterede uddybende svar på nogle af de spørgsmål, som det ikke gennem observationen er lykkedes at få svar på. Interviewene skal ses som en supplerende af den deltagende observation og ikke som et selvstændigt studium. De er også udført for at efterprøve om svarene stemmer overens med de observerede handlemønstre, og samtidig for at kunne nuancere og korrigere observationerne. Metoden kan altså kaldes deltagende observation med supplerende interviews. Endvidere har det givet mig muligheden for at få et indblik i de enkelte respondents individuelle bevæggrunde, hvor observationen i højere grad har fået indblik i fællesskabet som social enhed.

Der er forskellige måder at gøre kombinationen på (140). Jeg valgte at adskille observation og interview helt. Jeg gennemførte mine interview umiddelbart inden afrejse fra hver landsby,

³ Med undtag af *La Selva*, det første sted jeg besøgte. Dette skyldes løbende udvikling af min metode.

for at lade deltagerne påvirkes så lidt som muligt af min rolle som forsker, og hellere se mig som *almindelig* frivillig.

I mit valg af respondenter gjorde jeg forskellige overvejelser. Ifølge Fangen (51) vil det ved kvalitativ forskning aldrig kunne lade sig gøre at opnå noget statistisk repræsentativt udvalg, tilfældigt udvalg eller lignende. Det er heller ikke meningen. Formålet er derimod at finde et godt eksempel, hvilket kaldes *strategisk udvalg*. Ved valget af respondenter, som ved valg af økolandsbyer, har jeg ladet praktiske hensyn være delvist bestemmende. Jeg har valgt at interviewe de beboere, som jeg har vurderet, at jeg ville kunne få det mest givende interview med. Det vil for eksempel sige; de som har været mest åbne til at tale, de som har haft tålmodighed til langsom samtale grundet sprogvanskeligheder, samt de som har virket mest tilstedeværende i den hverdag, jeg har været en del af. Herunder har jeg søgt at finde en hvis blanding i *typer* af respondenter. Det vil sige personer af begge køn, af blandet alder samt med forskellig anciennitet i økolandsbyen.

Interviewguide

Det er almindeligt i forbindelse med deltagende observation at benytte en uformel og relativt ustruktureret interviewform, hvilket også passede bedst ind i den sociale sammenhæng, jeg befandt mig i. Ved hjælp af forholdsvist korte interviews kunne jeg fokusere på enkelte områder, som jeg ønskede svar på (146f).

Følgende er de spørgsmål, jeg ønskede at få svar på gennem et løst struktureret interview, i praksis blot en samtale. Dog lykkedes det sjældent at få drejet samtalen i en retning hvor jeg fik et decideret svar på alle spørgsmålene, og jeg endte således ofte med at måtte stille spørgsmålene direkte, som et mere struktureret interview end jeg egentlig havde tænkt mig, jævnfør Fangens (2004: 41) refleksioner omkring ændring af metoden undervejs i forløbet.

Spørgsmålene lød overordnet som følger:

1. Hvor gammel er du?
2. Hvor længe har du boet i denne økolandsby?
3. Har du boet i andre økolandsbyer tidligere?
4. Har du din familie her?
5. Hvor ofte besøger du *civilisationen* udenfor (nærmeste større by)?
6. Førte du en *alternativ* livsstil før du flyttede hertil?
7. Var du bevidst om din indvirkning på naturen?

8. Føler du, at dit forhold til naturen har ændret sig efter du er flyttet hertil?
Hvordan?
9. Tror du, at din indvirkning på naturen har ændret sig?
10. Føler du, at din bevidsthed omkring indvirkningen på naturen ændrer sig når du rejser til byen?

Som sagt har dette ikke været den eksakte formulering af spørgsmålene. I det omfang det var muligt blot at dreje samtalen i en retning, hvor jeg fik et fyldestgørende svar, er spørgsmålene ikke blevet stillet ordret. Ligeledes foregik interviewene på spansk og af og til en blanding af spansk og engelsk, så den eksakte formulering forsvandt i fælles oversættelser sprogene imellem. Jeg fulgte desuden Fangens anbefaling om at være delvist aktivt deltagende i interviewet samt at formulere sig i korte letforståelige spørgsmål i en interviewguide, der ikke følges slavisk (146f).

Jeg skal give en helt kort beskrivelse af, hvad formålet var med de enkelte spørgsmål. De første fire spørgsmål er en indledning, der skal give et billede af hvem respondenterne er, og beskrive lidt om deres baggrund. Dette var for at have en vist kendskab til deres baggrund i tilfælde af, at der skulle vise sig bestemte tendenser, der knyttede sig til eksempelvis alder eller anciennitet i øklandsbyen⁴. Spørgsmål 5 stilledes for at kende til niveauet af fordybelse i naturen baseret på, at jeg forestiller mig, at der kan være stor forskel på, om man forlader de naturlige omgivelser en gang om ugen eller én gang hver anden måned. Spørgsmål 6 og 7 stilledes for at vurdere, hvorvidt respondenterne allerede tidligere var miljøbevidste og dermed blot havde bragt deres eksisterende livsstil med sig til øklandsbyen, eller om det i højere grad var landsbyen, der havde været med til at forme deres adfærd. Spørgsmål 8 og 9 er selve kernen i interviewet, og er det hele undersøgelsen for så vidt søger svaret på. Spørgsmål 10 stilledes igen som en referenceramme for hvor stor betydning, landsbyen har på adfærd og tankemønstre.

Nogle af spørgsmålene kan muligvis betragtes som *ledende*, og der skal således tages højde for det der kaldes *forskereffekten*, altså at forskeren påvirker de holdninger, som respondenterne giver udtryk for. Kvale (1997) understreger, at ledende spørgsmål i denne type interview ikke nødvendigvis giver upræcise resultater. Tvært i mod argumenterer han

⁴ Jeg fandt ingen sammenhænge i den forbindelse.

for, at ledende spørgsmål kan tjekke pålideligheden af respondenternes svar og verificere tolkningerne heraf (i Fangen 2004: 143).

Interviewspørgsmålene udviklede jeg under mit besøg i *La Montañita*, den anden landsby jeg besøgte. På dette sted stod det klart, at observation alene lod nogle konkrete spørgsmål stå ubesvarede, og jeg ville være nødt til at verbalisere dem. Følgende blev spørgsmålene videreudviklet efter afprøvning på de første respondenter. Ovenstående er den guide, jeg brugte i de fleste tilfælde.

Når det kommer til hvorvidt respondenterne har svaret oprigtigt på de stillede spørgsmål, forestiller jeg mig hovedsageligt en potentiel tendens til at svare usandt i retning af en idyllisering og idealisering af livsstilen i økolorandsbyerne, hvad man kunne kalde *den frelste prædiken*. Det er netop i et sådan tilfælde, at kombinationen med observation viser sin styrke, da udsagn kan afprøves overfor faktiske handlingsmønstre. Resultatet heraf skal jeg komme tilbage til i analysen.

Forskningsetik

”Informert samtykke innebærer å informere de du skal studere om prosjektets formål og helst om mulige fordeler eller ulemper med å være med i forskningsprosjektet”(155). Sådan lyder Fangens definition på *informeret samtykke*, der er en af de centrale dele af at gennemføre feltstudier på en etisk forsvarlig måde. Samtidig nævner hun, at fuldstændig åbenhed er umulig, da der eksempelvis kan være for mange deltagere til at kunne informere alle ordentligt (157).

For at behandle de forskningsmæssige etiske retningslinjer forsvarligt, gjorde jeg en række tiltag. Det fremgik, at jeg ønskede at gennemføre videnskabeligt feltarbejde af min skriftlige anmodning om besøg i landsbyerne, og jeg præsenterede projektet ved den årlige samling af økolorandsbyer, hvor der var repræsentanter for tre ud af fire af de landsbyer, jeg siden besøgte. Jeg fortalte ved min ankomst til de enkelte landsbyer, hvad jeg studerede og min foreløbige problemstilling, og jeg talte løbende om det med de beboere, jeg kommunikerede mest med. Alligevel skal jeg ikke kunne garantere, at alle jeg har passeret på min vej har været fuldt bevidst om min rolle som forsker. Jeg undlod nemlig bevidst at tale om min forskerrolle efter den første præsentation, med mindre jeg blev spurgt. Dette igen for at glide så naturligt ind i dagligdagen som muligt. Desuden gik jeg ikke i detaljer med fordele og ulemper ved deltagelsen, da disse ikke er i øjenfaldende for den enkelte deltager. Derimod vil nærværende

opgave forhåbentligt sætte akademisk fokus på økolandsbybevægelsen, hvilket var rigelig gevinst for de beboere jeg diskuterede dette med.

Endvidere er der konfidentialitetsspørgsmålet. I overensstemmelse med retningslinjer for forskningsmæssig konfidentialitet, er alle navne og stednavne ændret. Tilbage står blot, at her er tale om økolandsbyer i Colombia, hvilket selvsagt giver et begrænset antal mulige personer. Men med 45 millioner indbyggere i landet vurderer jeg, at det ikke vil blive et problem. Herudover er dette et forholdsvist uproblematisk studie uden videre personfølsomme oplysninger. Omvendt har studiet heller ikke givet anledning til forpligtigelse til at bryde med konfidentialiteten i lovens navn. De forhold der kommer nærmest er overtrædelse af colombiansk lov om euforiserende stoffer, hvilket ifølge NESH⁵ ikke skulle give anledning til et sådant brud (161).

Fejlkilder

Følgende er en opsummering af fejlkilder og usikkerhedsmomenter, der vil kunne påvirke de videnskabelige fund. Jeg vælger her at liste dem eksplicit, så læseren let kan forholde sig til dem, i vurderingen af den frembragte konklusion.

Der er en række personlige forhold, herunder min egen overbevisning og deraf følgende partiskhed, der må holdes for øje.

Respondenter kan have været påvirkede af, at jeg var repræsentant for CTW, og følgelig have givet et idylliseret billede af økolandsbylivet.

Mine ufuldstændige sprogfærdigheder har gjort, at centrale pointer og sammenhænge kan være overset, både ved interviews og observation.

Den fortløbende udvikling af metoden har gjort de indsamlede data fra hver af økolandsbyerne mindre sammenlignelige. Eksempelvis har jeg ikke interviewdata fra den først besøgte landsby.

⁵ Den norske nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsfag og humaniora

Som det siden skal vise sig, har der været meget blandede forhold ved hvert af mine besøg, i de forskellige økolandsbyer. Det gælder for eksempel vejr, begivenheder og lignende, der har påvirket både stemningen og den daglige rytme, og dermed også de indsamlede data.

Refleksioner over metoden

Denne opgave kunne selvsagt have set ganske anderledes ud, hvis jeg havde valgt en anden metodisk fremgangsmåde. Selv indenfor den deltagende observation, kunne jeg have valgt mere stringent at følge en af de retninger som metoden gennem tiden har udviklet. Havde jeg eksempelvis valgt, at følge *grounded theory* ville opgaven muligvis have taget nogle drejninger, der havde ført mig bort fra det fokus, der i udgangspunktet var min interesse, og et helt andet resultat ville være opstået.

Valget af teori, eller nærmere mangel på samme, knytter sig som nævnt i *valg af metode* til den antropologiske tradition. Ikke desto mindre kunne jeg stadig have valgt at holde en teoriretning tættere op mod mine fund, og have ladet analyserne belyse af teoretikernes visdom. Dette ville igen have bragt mig frem til et ganske andet resultat, end hvor jeg nu er landet.

Har jeg så truffet det *bedste* valg? Det er ikke lige til at svare på, jeg må nok tage til takke med, at jeg har fundet ét ud af mange mulige resultater, og en senere tilbagevenden vil kunne give svar på nogle af de fortsat ukendte sider af feltet.

Hvis bare jeg havde vidst dengang, hvad jeg ved nu, lyder det ofte i mangel en bagklog sammenhæng, og jeg skal da heller ikke udelade denne klassiske frase. Nærværende opgave er mit første antropologisk inspirerede feltstudie, og jeg har dermed ikke haft erfaringen at læne mig opad. Dette er hovedforklaringen på, hvorfor studiet langt fra er perfekt, og uden tvivl vil indeholde fejl og mangler. Eksempelvis kan nævnes, at jeg i bagklogskabens klare lys kan se mange spørgsmål, der havde været interessante at stille respondenterne, såsom det helt grundlæggende; *hvorfor har du valgt at leve her?*

Meget kunne have været gjort anderledes, og skulle jeg gøre det igen, hvilket forhåbentligt ikke er en umulighed, så ville jeg nok gå lidt mere struktureret til værks. Min tilgang har været meget løs og åben, hvilket har været vanskeligt i forhold til at fremskaffe nøjagtig og systematiseret data. Til gengæld har den åbne tilgang givetvis været en fordel rent socialt. Den har bragt mig nærmere mine informanter, end hvis jeg havde fremstået som konstant

optaget af at observere, frem for at være til stede i deres selskab. Dette kan igen have givet mig en tættere relation og en nærmere indsigt i deres liv og færden. Og, rent personligt, ikke mindst en bedre og følelsesmæssigt stærkere oplevelse af det eventyr som det i høj grad har været, at udføre studiet.

I denne forbindelse kan jeg nok ikke konkludere så meget mere end, at jeg har lært enormt meget af at udføre feltarbejdet, og at jeg med ydmyghed og respekt tager hatten af for tidernes store antropologer, og det enorme overblik de må have opretholdt for at kunne gennemføre deres studier.

Fænomenologi

Ifølge Lienhardt (1985) bør en antropologisk monografi være en stuvning baseret på en elefant af empiri og en kanin af teori (i Eriksen and Eraker 2010: 35). Således vil jeg helt kortfattet præsentere udvalgte elementer i den teoriretning, jeg har forholdt mig til igennem studiet, nemlig fænomenologien. At jeg har forholdt mig til fænomenologien vil ikke sige, at jeg har gjort en dybdegående fænomenologisk analyse af mine empiriske fund. Den har i højere grad fungeret som inspiration til forståelse af, hvad det er, der kan tænkes at påvirke informanternes relation til naturen. Mere præcist min interesse i at undersøge deres sanselige perception af de ikke-menneskelige omgivelser.

Fænomenologien er en af det tyvende århundrede vigtige filosofiske retninger. Den blev grundlagt af den tyske filosof Edmund Husserl i starten af århundredet (Bunnin and Yu 2004; Grossmann 2005).

Fænomenologien drejer sig om at se *tingene selv*, som de fremstår umiddelbart. Hvordan vi oplever *fænomener* ved vores første møde med dem, og før vi begynder at tænke nærmere over dem. Dette kaldes det *prerefleksive stadie*. Den gør således op med videnskabens *objektive* virkelighedsforståelse, og lægger netop vægt på subjektets oplevelse af virkeligheden. Til beskrivelse heraf udviklede Husserl begrebet *livsverden*. Dette dækker over den umiddelbart levede *erfaringsverden*, som vi lever den før al tænkning omkring den. (Abram 1996: 35ff).

Af fænomenologiens videreførelser har i særdeleshed den *eksistentielle fænomenologi* og Merleau-Pontys tanker været inspirerende for David Abrams, hvis refleksioner er meget interessante i forhold til mine undersøgelser. Merleau-Ponty fokuserer, i sin fortolkning af

fænomenologien, blandt andet på subjektet, *det erfarende selv*, som den kropslige organisme, og mener at krop og sind ikke kan adskilles. Perception kan derfor forstås som alle sansers deltagelse i det oplevede fænomen. Han trækker tankerækken videre og taler om en gensidig sansning, hvor subjekt og objekt sanseligt oplever og påvirker hinanden. Den menneskelige forståelse af de *sansende omgivelser* skaber, ifølge Abrams, en mulighed for at mennesket handler mere opmærksomt og respektfuldt overfor disse (1996: 44ff).

Med denne tilgang til fænomenologien, synes der at være grundlag for at undersøge netop det sanselige og samtidig magiske og følelsesfremkaldende ved naturen, og følgelig menneskets heraf påvirkede adfærd.

Fænomenologien og miljøbevægelsen

Abram (1996) kommer ind på fænomenologiens vigtighed for kloden og vores fortsatte overlevelse. Han mener, at mennesket bør genfinde sin samhørighed med naturen, og genopbygge det gensidige forhold vi engang havde til vores naturlige omgivelser. Et forhold som for mange mennesker, måske specielt i byerne, er forsvundet fuldstændig til fordel for en distanceret relation, der begrænser sig til den færdigpakke frosne mad i supermarkedet og den regn, der virker generende på vej til og fra arbejde. Samtidig lever den gensidige relation endnu blandt oprindelige naturfolk, i alle dele af verden. Stærkt udryddelsestruede, som mange af disse kulturer er, lever de fortsat i et forhold til naturen baseret på harmoni og gensidig afhængighed. Abram går dybere ind i analyserne og belyser hvordan de oprindelige folk betragter alle deres naturlige omgivelser som besjælede, og lige så berettigede til livet som folket selv. Dette kunne, med den vestlige videnskabs ord, tolkes som en økocentrisme, der går hinsides alle miljøforkæmpende bevægelers programpunkter.

Netop dette er vel Abrams budskab: Hvis mennesket igen kunne se værdien af vor levende planet, ikke blot til udnyttelse og efterfølgende udryddelse, men som besjælede væsner, der alle fortjener en respekt og værdsat plads i artsmangfoldet, så ville det være det største incitament for ændring af civilisationens nuværende økologiske katastrofekurs.

Med dette udgangspunkt har jeg ladet mig inspirere til, som beskrevet i metoden, at undersøge hvorledes økolandsbyboernes relation til de naturlige omgivelser skabes, og endvidere hvordan denne relation påvirker deres adfærd overfor selvsamme natur.

Del III

Baggrundsviden om øko-landsbyer og Colombia

"Never doubt that a small group of thoughtful, committed people can change the world. Indeed, it is the only thing that ever has"

- Margaret Mead

Økolandsbyer – en introduktion

Følgende er en generel introduktion til det globale fænomen *økolandsbyer*. Som det vil fremgå, så er der meget stor variation i karakteren af forskellige økolandsbyer, og det kan således være vanskeligt at sige noget generelt. Jeg har derfor baseret kapitlet på en bog skrevet af Jonathan Dawson (2006), som, da den blev skrevet, var formand for det *Globale Netværk af Økolandsbyer (GEN⁶)*, der fungerer som det primære samlingspunkt for økolandsbyer på globalt plan. Jeg antager følgelig, at han må have et vist indblik i hvad der rører sig på *økolandsbyfronten*, og vælger derfor at tage udgangspunkt i hans beskrivelse.

Det betyder samtidig, at kapitlet er netop en *introducerende beskrivelse*, og ikke en kritisk analyse. Mine kilder er fra økolandsbynetværket, og synsvinklen kan derfor siges at være farvet heraf. Det er ikke formålet med introduktionen at analysere på hensigter, handlinger og resultater af projekterne, men blot at give læseren en forståelse for, hvad det er for et fænomen som det undersøgte felt i denne opgave udspiller sig indenfor.

Diversiteten af økolandsbyerne gør, at de som oftest beskrives med udgangspunkt i eksempler. Jeg vil dog alligevel forsøge at give nogle generelle forklaringer, og så sidenhen lade beskrivelserne fra mine besøg i de colombianske økolandsbyer gøre det ud for eksemplerne.

Oprindelse

Begrebet *økolandsby*, der er oversat direkte fra eksempelvis det engelske *ecovillage* og det spanske *ecoaldea*, er ikke mere end omkring 30 år gammelt. Bevægelsen har sin inspiration fra fænomenet *bevidst skabte fællesskaber*⁷, altså små samfund bestående af mennesker, der bevidst har valgt at leve sammen frem for blot at gøre det af mere *tilfældige* geografiske, slægtskabsmæssige eller andre årsager. Disse fællesskaber går langt tilbage i historien, og et af de første kendte var *Homakoeion*, udviklet af Pythagoras omkring 525 før vor tidsregning. Der er talrige eksempler op gennem tiden på både religiøse, såsom klostre, og ikke-religiøse fællesskaber. De bedst kendte eksempler fra nyere historie er måske *kibbutz* bevægelsen i Israel og 1960'ernes og 70'ernes *tilbage til naturen* hippiebevægelser. Der er flere af grundelementerne fra historiens bevidst skabte fællesskaber, der fortsat findes i bevægelsen i

⁶ Global Ecovillage Network

⁷ Min oversættelse fra det engelske *intentional communities*.

dag, for eksempel værdier som *selvafhængighed*, decentralisering og mange steder interessen for spirituel udforskning (Dawson 2006: 11ff).

Økolandsbybevægelsen, som den ser ud i dag, er udsprunget af den udvikling, der i slutningen af 1980'erne fik mange mennesker til at bekymre sig over, at parallelt med at vestlige landes BNP var stigende, opstod der en række problemer af både økologisk og menneskelig karakter. Faldende menneskelig livskvalitet, huller i ozonlaget, udryddelsen af arter, afskovning etc. var problemer, der ikke syntes at blive mødt med tilstrækkelig politisk handling. Derfor skete der en udvikling af uformelle initiativer i befolkningen (ibid.: 11f). Heriblandt udviklede danske Hildur Jackson og de amerikanske Robert og Diane Gilman et samarbejde, der i 1996, på FN's HABITAT konference, udmundede i grundlæggelsen af GEN, som:

"et globalt forbund af folk og fællesskaber der mødes og deler deres ideer, udveksler teknologier, udvikler kulturelle og uddannelsesmæssige udvekslinger, adressekartoteker og nyhedsbreve og er dedikerede til at genopbygge jorden og leve et bæredygtige liv ved at give mere tilbage til naturen end vi tager væk" (ibid.: 19, min oversættelse).

I løbet af det næste årti spillede GEN en aktiv rolle på den internationale scene og der blev udviklet mange nye økolandsbyinitiativer på alle kontinenter (ibid.: 20).

Jeg vælger her at nævne GEN, da det er det største samlede netværk af økolandsbyer, og dermed en form for repræsentant for bevægelsen som helhed. Med deres egne ord er GEN:

"et voksende netværk af bæredygtige fællesskaber og initiativer, der bygger bro mellem forskellige kulturer, lande og kontinenter. GEN fungerer som paraplyorganisation for økolandsbyer, transition town initiativer, bevidst skabte fællesskaber og økologisk tænkende individer over hele verden" (GEN 2012d, min oversættelse).

GEN's tre definerede mål er; at udbyde netværksservice i form af information, opmuntring, værktøjer, eksempler og lederskab i udviklingen og demonstrationen af bæredygtige principper og praksisser; gennem informationsudveksling at gøre sig til fortalere for en fællesskabsbaseret livsstil for mennesker med alle former for baggrund, så de kan dyrke en balanceret, sund og bæredygtig livsstil, både socialt, spirituelt, økonomisk og økologisk; at fungere som tænketank, rugemaskine, international partnerorganisation og katalysator for økolandsbyrelaterede projekter og livsstile, der fremskynder et globalt skift i retning af bæredygtighed (GEN 2012a).

Hvad er en økolandsby?

Begrebet økolandsby dækker som nævnt over en lang række af forskellige initiativer, og indeholder store kontraster. Det kan være alt fra nyoprettede små samfund i USA og Europa til allerede eksisterende landsbyer i Afrika. Nogle steder prøver at opnå det lavest mulige økologiske fodspor⁸, mens andre forsøger at skabe modeller, der vil være attraktive at efterligne i det etablerede samfund, og derfor går på kompromis med rigiditeten af bæredygtigheden. Der er også store forskelle i beliggenhed og størrelse. Nogle har størrelse som mindre byer, mens andre ikke er store nok til at kunne kaldes en landsby. Mange ligger i naturlige omgivelser, mens andre er et kvarter eller en boligblok i en storby (Dawson 2006: 33f). Blandt de mest kendte initiativer, der kategoriseres som økolandsbyer kan nævnes; Auroville i det sydlige Indien, Findhorn i Skotland og Christiania i København – alle meget forskellige projekter.

Et medlemskab af GEN kan heller ikke fungere som mål for, hvad der kan indgå under begrebet økolandsby, da mange projekter, der ikke er medlemmer sagtens kunne have været det. Dette kan skyldes, at de allerede er medlemmer af andre organisationer, eller fordi netværksarbejde ikke har nogen særlig prioritet for dem (ibid.: 21).

Trods diversiteten synes der dog at være nogle karakteristika, der går igen i alle projekterne, og man har gennem tiden forsøgt at skabe en fælles definition. Der findes i forskellige kredse og geografiske områder forskellige gældende definitioner. Gilman gav i sin tid en definition på økolandsbyer der lød:

”fuldt fungerende bosættninger i menneskelig målestok hvor menneskets aktiviteter integreres i naturens verden på en ikke-skadelig måde og derigennem støtter sund menneskelig udvikling som succesfuldt kan fortsættes i al fremtid” (ibid.: 21, min oversættelse).

Den har sidenhen været brugt, men menes samtidig at være for upræcis til at kunne benyttes som konkret definition (ibid.: 21).

Der kan siges at eksistere følgende karakteristika, som går igen i mange økolandsbyer. De designer selv deres egne beboelser, og bygger ofte også husene selv, hvor de benytter lokal og genbrugte materialer. Nogle bygger efter en central planlægning, men ofte bygges blot som

⁸ Oversat direkte fra *ecological footprint*

midlerne kommer til rådighed. Der er gerne stor variation i byggestilen. Der er et stærkt fællesskab, hvilket gerne viser sig ved, at der er mange fællesarealer, mange medlemmer arbejder indenfor fællesskabet og nogle har en form for indkomstdeling eller omdistribution af indkomsten⁹. Økolandsbyerne deler ofte fælles værdier indenfor landsbyen, værdier der varierer alt efter deres særlige fokus. Det være sig økologiske, sociale, økonomiske eller spirituelle. De ser gerne sig selv som stående til rådighed for en større sag, der kan være økologisk genopbyggelse, styrkelse af lokalsamfundet og den lokale økonomi og eventuelt den spirituelle indsigt. De fleste er som led heri engagerede i uddannelse og andre former for demonstrationer som middel til at kommunikere deres budskab og indsigt ud til resten af verden (ibid.: 23).

Dawson lister en række fælles værdier for økolandsbyerne, der udmunder i et nyt bud på en definition. Denne lyder;

”Private borgeres initiativer i hvilke fællesskabstænkningen er af grundlæggende vigtighed, som søger at vinde en hvis kontrol over de fælles ressourcer tilbage, som har en stærk kerne af fælles værdier (ofte henvist til som spiritualitet) og som fungerer som centre for forskning, demonstrationer og (i de fleste tilfælde) uddannelse” (ibid.: 36, min oversættelse).

Fællesskabstænkningen er først og fremmest et svar på den moderne verdens fremmedgørelse og ensomhed. Den søger at svare på et behov i mange mennesker for en genforening i meningsfulde fællesskaber, hvor man kan være nyttig og værdsat. Specielt for projekter i lande i Syd¹⁰ betyder dette en søgen efter de værdier, der præger og specielt prægede de traditionelle samfund, men som i høj grad trues af det moderne samfund. Endvidere har fællesskabet en naturligt gavnlig effekt på andre områder, da mange forbrugstyper nedsættes ved at dele ressourcer og faciliteter.

Økolandsbyer er *private borgeres initiativer*, hvilket vil sige, at de i udgangspunktet er stort set fuldstændig afhængige af de ressourcer, den fantasi og de visioner, der findes indenfor fællesskabet. Dette udspringer af en udbredt utilfredshed med den manglende politiske vilje

⁹ Dette har jeg hverken mødt i danske eller colombianske økolandsbyer, hvor blot et mindre beløb bliver indbetalt til at dække fælles udgifter. Det kan skyldes tilfældigheder, eller at tendensen, som det vil fremgå senere i kapitlet, går i retning af større individualisering, hvilket blandt andet viser sig på det økonomiske område. Der kan altså være sket en ændring på de seks år siden Dawson skrev denne bog.

¹⁰ Jeg benytter her termene Nord / Syd om det, der tidligere kaldtes I-lande / U-lande, rige / fattige lande etc., da denne betegnelse i stadig større grad synes benyttet i kredse af alternative udviklingsprojekter, såsom økolandsbyer.

til at løse problemerne fra officiel side, der afføder nye måder til at arbejde udenfor *systemet*. Det giver økolandsbyerne et *frihedskæmpende* præg da de bevidst er trådt ud af det etablerede samfund for at søge nye veje til at opfylde de basale behov.

De søger at *vinde kontrollen over fælles ressourcer tilbage*, hvilket ultimativt vil sige kontrollen over deres egne skæbner. I landene i Syd er dette en meget konkret og virkelighedsnær kamp for retten til eksempelvis land og vand, mens det i Nord foregår på et mere abstrakt, om end lige så virkeligt, plan i et forsøg på at genskabe muligheden for lokal produktion, der i høj grad er overtaget af multinationale selskaber med lavest muligt fokus på sociale og økologiske forhold i produktionen.

Den *stærke kerne af fælles værdier* henvises af nogle økolandsbyer til som *spiritualitet*. Dette er dog en noget kontroversiel betegnelse, da mange folk, både indenfor og udenfor økolandsbykredse, er ganske skeptiske overfor den. Derfor henvises i stedet ofte til *fri tænkning, åbenhed overfor forskellige overbevisninger* og lignende. Det dækker for eksempel over en forpligtelse til global retfærdighed, økologisk genoprettelse, genopbyggelse af fællesskab, hjælp til andre med videre. Mange mener, at deres mission er at være en rollemodel for samarbejde, ligestilling, retfærdighed og frugtbarhed, og gøre hvad de kan for at fremme verdensfred og økologisk bæredygtighed.

Det sidste punkt er, at de fungerer som centre for forskning, demonstrationer og (i de fleste tilfælde) uddannelse indenfor hvert deres særlige felt af forskning og ekspertise. En grundlæggende funktion for økolandsbyerne er at udvikle nye ideer, teknologier og modeller, der så kan deles med resten af verden. Dette kan være et vigtigt punkt for at skelne mellem økolandsbyer og andre initiativer indenfor økologisk genoprettelse, der ofte er lokalt fokuseret. Økolandsbyer er altid i en større sags tjeneste (ibid.: 34ff).

GEN formulerer endvidere på deres hjemmeside en række konkrete punkter, der knytter sig til det de kalder *økolandsbyernes dimensioner*. Her opdeler de økolandsbyernes virkeområder i fire dimensioner; den *sociale / fællesskabet*, den *økologiske*, den *kulturelle og spirituelle* samt den *økonomiske*.

Den *sociale dimension* kendetegnes ved, at beboere i økolandsbyer føler sig støttet af, og ansvarlige overfor mennesker omkring sig, og at der er en stærk følelse af tilhørighed til gruppen. Ved at være små nok til at alle føler sig trygge, bemyndigede, set og hørt vil beboerne være i stand til at deltage aktivt i beslutninger, der omhandler deres eget og

fællesskabets liv på en gennemskuelig måde. Forståelsen af *et fællesskab* indeholder i denne forbindelse: at anerkende og relatere sig til andre, at dele fælles ressourcer og yde fælles hjælp, at fremhæve holistiske og præventive sundhedspraksisser, at skabe meningsfuldt arbejde og velstand for alle medlemmer, at integrere marginaliserede grupper, at fremme kontinuerlig uddannelse, at opfordre til enhed gennem forskelligheder samt at fremme kulturelle udtryksformer (GEN 2011).

Den *økologiske dimension* indebærer at lade mennesker opleve en personlig kontakt med *den levende jord*. Folk kan nyde et dagligt samspil med jord, vand, vind, planter og dyr, hvor de sørger for deres daglige behov, såsom mad, tøj og bolig, mens de respekterer naturens cyklus. I denne sammenhæng betyder økologi at dyrke fødevarer i størst mulig grad indenfor egen bioregion, at støtte lokal økologisk produktion, at bygge huse af lokalt tilpassede materialer, at benytte fælles integrerede systemer for vedvarende energi, at beskytte biodiversiteten, at fremme økologiske handelsprincipper, at vurdere alle produkter der benyttes i landsbyen ud fra et socialt og spirituelt såvel som økologisk synspunkt, at bevare ren jord, vand og luft gennem behørig systemer for energi- og affaldsbehandling samt at beskytte naturen og værne om vildmarksområder (ibid.).

Den *kulturelle og spirituelle dimension* er ikke videre fastlagt, da de fleste økolandsbyer ikke lægger vægt på nogen særlig form for spirituel praksis. På hver deres egen måde respekterer og støtter de jorden og alle dens levende væsner, kulturel og kunstnerisk berigelse og udtryksformer samt spirituel mangfoldighed. I den forbindelse betyder kulturel og spirituel vitalitet; at dele kreativitet, kunstneriske udtryk samt kulturelle aktiviteter og lovprisninger, en følelse af fællesskabets enhed og gensidige opbakning, respekt og støtte til alsidige spirituelle manifestationer, fælles visioner og aftaler, der udtrykker engagement, kulturarv og det unikke ved hvert enkelt samfund, fleksibilitet og konstruktive reaktioner når vanskeligheder opstår, forståelse for sammenhængen og den gensidige afhængighed af alle dele af livet på jorden og økolandsbyens plads i relation til dette samt skabelsen af en fredelig, kærlig og bæredygtig verden (ibid.).

Under den *økonomiske dimension* menes det, at økolandsbyers økonomier er forholdsvist stærke og fulde af vitalitet. Med økonomisk vitalitet menes, at holde pengene indenfor fællesskabet, at cirkulere dem gennem flest mulige hænder, at tjene, bruge og investere penge i beboerejede detail- og servicevirksomheder samt at spare dem op i *hjemmelavede* finansielle institutioner (ibid.).

Som det ses overlapper mange af elementerne i de forskellige dimensioner hinanden, hvilket repræsenterer den holistiske tankegang, der er en del af grundstenen i økolandsbyerne. Endvidere ses det, at mange af beskrivelserne er forholdsvis upræcise og bredt omfavnende, hvilket antageligvis skyldes, at de skal passe på et stort antal meget forskellige projekter. Ikke desto mindre kan beskrivelserne give en hvis ide om hvilke værdier, der er centrale i økolandsbytankegangen.

Hvordan handler de?

I 1999 udgav FN rapporten *Global Environment Outlook 2000*, der omhandlede menneskets rolle i jordens økologiske udvikling og konkluderede blandt andet, at ”den nuværende kurs er ikke bæredygtig og udsættelse af handling er ikke længere en mulighed” (FN 1999: xxix, min oversættelse). Økolandsbyerne søger at finde løsninger her og nu, der kan kursen, og skabe en livsstil der ”velfungerende kan fortsætte i al fremtid” (GEN 2012b).

Det, der karakteriserer økolandsbyerne er, at de går hinsides protesten mod det samfund de er utilfredse med, og søger i stedet selv at skabe alternativet. Dette foregår på en række områder (Dawson 2006: 38).

En af kernerne i stort set alle økolandsbyer er at skabe menneskelige bosætninger, der har den lavest mulige negative indvirkning på naturen. Der er typisk to veje til at nå dette mål, og de krydser ofte hinanden; den *lavteknologiske* og den *højteknologiske*. Ved den første søges det at reducere ressourceforbruget så meget som muligt ved at benytte lokale og genbrugte materialer, bruge håndkraft frem for maskiner og ofte simplificere produktionen og dagligdagen en god del. Den *højteknologiske* strategi baserer sig mindre på simplificering og mere på de nyeste og mest avancerede, stærkt energieffektive teknologier. Det kan være en kombination af flere installationer, såsom; soldrevne vandvarmere, solceller til elektricitet, geotermisk energiproduktion, energieffektive ikke-forurenende byggemetoder, biologiske spildevandsrensningssystemer, hybrid køretøjer etc. På disse områder kommer økolandsbyerne ofte til at spille en rolle som innovatører, da de små dynamiske samfund har mulighed for at ændre sig og tilpasses hurtigere end de store konventionelle. Fælles for både de lav- og højteknologiske økolandsbyer er, at det der gør dem i stand til markant at reducere deres økologiske fodspor, er deres *holistiske* og *integrerede* karakter. Den skaber muligheden for at øge deres interne flow af ressourcer og reducere behovet for eksterne input. Det, der endvidere gør projekterne effektive som katalysatorer for udviklingen er, at de her beskrevne tiltag ikke primært har til formål at øge beboernes komfort, men mere at bevise

anvendeligheden af nye bæredygtige tiltag, som de siden kan fremme og udbrede. Dette gøres ved at inspirere det omgivende samfund gennem åbenhed for besøg, afholdelse af kurser etc. (ibid.: 38ff).

På det økonomiske område forsøger økolandsbyerne at skabe løsninger, der kan stå i modsætning til det globaliserede økonomiske system, som de ikke finder holdbart. Det gøres for eksempel gennem tanken om *frivillig enkelhed*¹¹, der omhandler gensidigt bytte af tjenester baseret på tillid. *Økonomisk solidaritet* handler om at fordele ressourcerne ligeligt, og endvidere, i nogle tilfælde, lade al indkomst indgå i en fælles pulje, med hvilken man i fællesskab kan vurdere hvordan det bedst kommer alle beboere til gode. Et tredje tiltag er udviklingen af egne valutaer og banksystemer, der sørger for, at de økonomiske ressourcer i så høj grad som muligt holdes indenfor det lille samfund, og samtidig at det bliver muligt at finansiere projekter, der ville have vanskeligt ved at finde støtte i den konventionelle finansverden. Disse løsninger er med til i højere grad at gøre landsbyerne uafhængige af den globale økonomi (ibid.: 45ff).

Mange økolandsbyer er aktive omkring fødevarer, der forsøges produceret og fremstillet økologisk og lokalt. Det er forskelligt i hvilken grad dette leves ud, alt efter hvilket fokus de enkelte landsbyer har. Grundlæggende handler ideen både om at gøre sig selvforsynende, og samtidig om at føre lokalområdets fokus tilbage på lokalt producerede varer, hvorfor landsbyer med en større produktion også gerne sælger til butikker og privatpersoner i lokalområdet (ibid.: 50f).

Når det kommer til det økologiske fokus, så mener mange økolandsbyer, at det ikke er nok selv at træde varsomt og reducere sin egen indvirkning på de naturlige omgivelser. De mener, at man bør gå skridtet videre og forsøge at genoprette noget af den skade, mennesket allerede har påført jorden. Det udføres for eksempel gennem genplantning af skov, fredning af truede naturområder, beskyttelse af truede dyrearter, miljøuddannelsesprogrammer for skoler, genoprettelse af naturlige kilder til rent drikkevand, kampagner mod forurening og mange andre tiltag (ibid.: 52ff).

Økolandsbyerne har langt fra kun en økologisk karakter. Der er i de fleste et mindst lige så stort fokus på sociale elementer. Det ses eksempelvis som en udfordring at finde

¹¹ Min oversættelse fra *voluntary simplicity*

tilfredsstillende former for inkluderende ledelse og trivsel for fællesskabet. Dette er blandt de største udfordringer, og er årsagen til, at ikke så få projekter kollapser. Der kan siges at være tre arbejdsområder på dette felt; opbyggelsen af en kultur baseret på tillid og medfølelse, skabelsen af reelle beslutningsprocesser samt arbejde med konfliktløsning.

Beslutningsprocesserne er i de fleste landsbyer baseret på tilnærmet konsensus, hvilket vil sige, at beslutninger ikke bliver truffet før der er opnået hel, eller næste hel, enighed blandt alle beboere. Dette kan skabe meget træge og langsommelige beslutningsprocesser, men synes samtidig at være det bedste middel til fremhævelsen af divergerende synspunkter og til at modvirke fremmedgørelsen af minoriteter. Der arbejdes samtidig meget med konflikter og konfliktløsning. Mange samfund, både alternative og konventionelle, er præget af negative konflikter. Økolandsbyerne forsøger at undgå at undertrykke konflikterne, og i stedet opfordre til at bruge de negative følelser på en konstruktiv facon (ibid.: 54f).

Et vigtigt middel i arbejdet med at skabe et aktivt, selvbestemmende samfund, er *social inklusion*. Fra oprindelige samfund har man lært, hvordan det er muligt at inkludere eksempelvis ældre og handicappede beboere og give dem en meningsfuld rolle, der både kommer fællesskabet til gode og giver den enkelte en følelse af at være værdsat. Denne inklusion af alle medlemmer er en del af kernen i eksistensen af økolandsbyerne, og de fungerer flere steder som laboratorier for at afprøve alternative mønstre for den sociale orden (ibid.: 56).

På den mere udadrettede front står fredsaktivisme og international solidaritet ofte højt på dagsordenen, og bekymringerne over krige og global uretfærdighed har formet kimen til skabelsen af mange fællesskaber. Der findes rigelige alliancer, udvekslinger og relationer med dette fokus indenfor økolandsbynetværket. Eksemplerne på dette er mangeartede, og der kan nævnes fredsmægling i borgerkrige, uddeling af mad til sultende, oprydning og assistance efter katastrofer, uddannelse og information til fattige samfund, støtte til opstart af bæredygtige projekter, langsigtet arbejde for fred og meget mere (ibid.: 58ff).

Når det kommer til uddannelse og træning af forskellig karakter, er økolandsbyerne aktive og på dette område har de typisk haft deres største succes med at bygge bro til det omgivende samfund, og det er derigennem en del af fundamentet for mange landsbyers økonomi. Undervisningen byder på et bredt spektrum af temaer såsom permakultur, økolandsbydesign, systemer for vedvarende energi, kunst og håndværk, performance kunst og spiritualitet samt hvad, der ellers måtte være interessant for omverdenen af den viden og de færdigheder,

beboerne har opbygget. Tidligere har det primært været uddannelse af ikke-formel karakter, der hverken har været tilknyttet den etablerede uddannelsessektor eller givet nogen form for akademisk merit. Dette har dog i den seneste årrække ændret sig, og der er opstået tættere relationer til det etablerede samfund, herunder samarbejder med skoler og universiteter. Samtidig er *Gaia University* blevet oprettet, hvor studerende får muligheden for at opbygge meritgivende akademiske kvalifikationer med udgangspunkt i alternative økolandsbyinspirerede principper for uddannelse. Tillige har FN bifaldet et tiltag kaldet *Ecovillage Design Education* (EDE) som et vigtigt element under FN's *Årti for Uddannelse og Bæredygtig Udvikling* (ibid.: 62ff).

Som det ses, sættes der ind på mange forskellige områder, og beskrivelserne repræsenterer da også aktiviteterne i mange forskellige landsbyer med hvert deres fokus. Fælles for dem er, at de bevæger sig hurtigere end det øvrige samfund, da de er små og har et fælles ønske om udvikling i de nævnte retninger. Endvidere er flere af stederne nærmest for små til at kunne kaldes landsbyer, og ville måske nærmere kunne defineres som forskningscentre. Det, der således kendetegner dem er, at folk flytter hertil for at være en del af udviklingen (ibid.: 65f).

Udfordringer

Intentioner og visioner er, som det læses, ganske store, og det er selvfølgelig noget, der kræver meget arbejde. Økolandsbybevægelsen står overfor en lang række af udfordringer både udadtil og indadtil, som de både nu og i fremtiden vil skulle kæmpe med.

Overordnet kan det nævnes, at økolandsbybevægelsen fortsat er relativt ukendt i den brede befolkning, og det er derfor begrænset hvilken informativ og inspirationsmæssig virkning, de kan have på det omgivende samfund. Ligeledes vokser antallet af projekter fortsat, men dette langsommere end grundlæggerne af GEN i sin tid havde håbet (ibid.: 67).

Af eksterne udfordringer er for eksempel, at globalt producerede discountvarer gør det vanskeligt at afsætte lokalt producerede økologiske varer, og få en større omsætning i den lokale økonomi. Samtidig er der stadig strammere reguleringer for bæredygtigt byggeri, og byggetilladelser til især alternative typer af bebyggelse kan være svære at opnå. Strammere reguleringer gælder også for bank- og valutasystemerne, hvilket igen gør det vanskeligt at få initiativer i de små samfund til at blomstre. Landene i Syd har yderligere vanskeligheder som følge af globaliseringen. Det gælder for eksempel, at de skal kæmpe for at holde på deres land, der let forsvinder over i hænderne på turisme og fødevareproduktion til

verdensmarkedet. De udsættes for en konstant mediepåvirkning der idylliserer de vestlige konsumværdier, og underminerer de oprindelige værdier. Ligeledes rammer effekterne af klimaforandringerne meget hårdt i små samfund i de fattige lande (ibid.: 68ff).

Internt kan udfordringerne være, at den store diversitet imellem økolandsbyerne gør, at de har en svagere relation til hinanden. Der kan simpelthen være for langt mellem interesseområderne til, at der opstår et egentligt fællesskab. Ligeledes kan forskelligheden gøre dem vanskelige at kopiere. Mange potentielle nye projekter er aldrig blevet til noget i mangel på en *skabelon* for, hvordan man skaber en økolandsby. Økonomisk set er der meget begrænsede muligheder for at modtage officielle midler, og store beløb skal derfor kunne fremskaffes indenfor fællesskabet, eller gennem netværk og venskaber, for at kunne føre projekterne ud i livet. Dette er praktisk set en stor begrænsende faktor. Også den generelle samfundsudvikling mod en stigende individualisme synes at ramme økolandsbyerne, hvilket kan skabe nye udfordringer. I stigende grad er der tendens til at tænke individualistisk på områder, hvor der tidligere blev tænkt i fællesskab. Dette for eksempel når det kommer til konstruktion af huse, krav om mere privat areal, opløsning af fælles økonomi, større udskiftning af beboere og muligvis en svækkelse af selve det værdigrundlag, der holder mange landsbyer sammen. En sidste udfordring er, at økolandsbyerne bliver så dybt involverede i deres egne lokalområder, at de mister kontakten til det større netværk, og dermed til den viden og de kompetencer, der findes andre steder. Dette ses flere steder hvor små landsbyer har rigeligt at se til med at holde sig selv kørende samt et eventuelt samarbejde med naboer. Med den antageligt kommende energikrise vil det blive et yderligere relevant emne, at netværket af økolandsbyer vil svækkes.

Officiel anerkendelse

GEN og økolandsbybevægelsen har et vist samarbejde med FN, der kan være med til at beskrive, i hvilken grad fænomenet anses som værende et seriøst initiativ af institutioner indenfor det etablerede samfund. I 1998 blev økolandsbyer for første gang nævnt på FN's liste: *Top 100 of Best Practices*, som fremragende eksempler på en bæredygtig livsstil (GEN 2012b). Endvidere har GEN siden år 2000 haft en rolle som konsulent for FN's råd

ECOSOC¹², og er repræsenteret ved de jævnlige briefinger ved FN's hovedkvarter. Dette har siden da ført til et samarbejde på en række forskellige områder (GEN 2012c).

Udover at GEN, som repræsenterende organ for bevægelsen, har et samarbejde med FN er der flere eksempler på, at selvstændige økolandsbyer har samarbejde med den politiske ledelse af deres lokalområde, distrikt eller nation (GEN-Europe News 2006). Eksempelvis er også EU involveret i og støtter økonomisk økolandsbyprojekter på forskellige områder (Rekestad 2012). Flere selvstændige økolandsbyer er også omtalt under FN organet HABITAT¹³ som *Best Practices* (Dawson 2006: 44).

Vejen frem

Med alle de ovenstående tiltag søger økolandsbyerne at reagere bedst muligt på den katastrofekurs, som den moderne globaliserede verden kan siges at være på. De gør det grundlæggende med to formål for øje; for det første at forsøge bremse og ændre den kurs, der på mange måder virker så destruktiv, for det andet at forberede sig på en verden der, grundet opslippende olieressourcer og ændrede klimasystemer, kommer til at se meget anderledes ud, end den vi kender i dag. Blandt økolandsbyerne idealistiske mål er at kunne hjælpe resten af samfundet med at forberede sig på de nye tider (ibid.: 75ff).

¹² Economic and Social Council of the United Nations

¹³ The United Nations Human Settlements Programme

Colombia – en introduktion

Følgende afsnit vil give læseren en introduktion til Colombia som land, for at ridse op hvilket geografisk, politisk og socialt landskab økolandsbyerne eksisterer i. Det indeholder både en kort beskrivelse af de mest almindelige geografiske, demografiske, økonomiske og politiske fakta, samt nogle lidt mere uddybende afsnit om de sociale og politiske forhold, der er med til at skabe rammerne omkring livet i økolandsbyerne.

At forklare Colombias komplekse politiske og økonomiske magtbalance ville fylde langt mere end hele denne opgave. Jeg vil derfor ikke begive mig ud i de ellers nødvendige og uhyre interessante historiske årsagsforklaringer, men blot ridse op hvordan situationen ser ud i dag.

Geografisk introduktion

Colombia har eksisteret som land i sin nuværende form siden 1830, efter at have frigjort sig fra Spanien i 1810. Det ligger i det nordligste Sydamerika, umiddelbart nord for ækvator, og grænser op til Panama, Venezuela, Ecuador, Peru og Brasilien. Landet har kystlinje både til det Caribiske Hav og til Stillehavet og har en elevation fra 0 til 5.775 meter over havet. Altså en høj klimatisk diversitet med alt fra tropisk regnskov til alpint klima. Det har en samlet størrelse på 1.138.910 kvadrat kilometer, omtrent 2½ gange større end Sverige, hvilket både inkluderer fastlandet og en række øer ud for begge kyster (CIA 2011). Colombia har desuden noget af verdens mest særegne biodiversitet (Davalos et al. 2011: 1220) Landet er, må jeg selv indskyde, fantastisk smukt!

Af naturressourcer findes olie, gas, kul, jern, nikkel, guld, kobber og smaragder. 2,1 procent af landet er dyrkbar jord, og 1,37 procent er permanent beplantet med afgrøder. Der dyrkes blandt andet kaffe, blomster, bananer, ris, tobak, majs, rørsukker, kakao, olieholdige frø og grøntsager (CIA 2011).

Colombia har op mod 45 millioner indbyggere. Disse er etnisk fordelt på 58 procent mestizo¹⁴, 20 procent hvide, 14 procent mulatter, fire procent afro, tre procent afro-indiansk blanding og blot en procent oprindelig indianske befolkning. 90 procent af befolkning er

¹⁴ Mestizo er en almindelig anvendt betegnelse for mennesker med oprindelse blandet af indiansk befolkning og europæere.

katolikker (CIA 2011). Det officielle sprog er spansk, og herudover tales der en lang række oprindelige sprog. Der findes flere områder beboet af oprindelige folk, der kun taler lidt eller intet spansk.

75 procent af befolkningen bor i byerne og der er en årlig urbaniseringsrate på 1,7 procent. I landets hovedstad og største by, Bogota, bor 8,3 millioner mennesker (CIA 2011).

Over 90 procent af befolkningen kan læse og skrive og landet bruger 4,8 procent af BNP på uddannelse, hvilket er mere end både Peru, Panama og Venezuela¹⁵. Det forventes at hver person får 14 års skolegang, hvilket svarer omtrent til de omkringliggende lande. Tal fra 2010 beretter om en arbejdsløshed på 11,8 procent (CIA 2011).

Colombias BNP var i 2010 435,4 milliarder USD, svarende til 9.800 USD per indbygger, hvilket er lidt under gennemsnittet af de tilgrænsende lande. 45,5 procent af befolkningen levede i 2009 under fattigdomsgrænsen. De fattigste 10 procent af befolkningen lever af bare 0,8 procent af landets samlede indkomst mens de rigeste 10 procent tager for sig af 45 procent. Colombia placerede sig i 2009 på GINI indekset over husholdningsindkomst med 58,5 point, og markerer sig således ved, efter denne måling, at være nummer ni på listen over mest ulige lande i verden (CIA 2011). Tillige besiddes halvdelen af landbrugsjorden af blot 37 store landejere og mens størstedelen af befolkningen lever af blot tre procent af den dyrkbare jord, ejer tre procent af befolkningen mere end 70 procent af jorden (Batou 2008: 15).

Én måde at vurdere landets udvikling er ved at se på befolkningens kommunikation og teknologiske færdigheder. Det viser sig, at der i Colombia er omtrent én mobiltelefon pr. indbygger, hvilket svarer til de omkringliggende lande. Ser vi til gengæld på internettet, så bruges det af cirka halvdelen af colombianerne. Denne andel er væsentligt højere end alle omkringliggende lande, der har en andel af internetbrugere på mellem 1/3 og 1/4 af befolkningen¹⁶ (CIA 2011). At Colombia skiller sig så stærkt ud må sige noget om indbyggernes omstillingsparathed samt udvikling i retning af en moderne teknologisk verden på husholdningsniveau.

¹⁵ Jeg har ikke kunne fremskaffe tal for Ecuador, mens Brasilien har en højere procentsats end Colombia.

¹⁶ Brasilien dog højest med 37 procent.

Miljømæssige udfordringer

Colombia er et af de få lande i Sydamerika, hvor man som vesterlænding kan drikke vandet fra hanen i store dele af landet, blandt andet i Bogota, noget som colombianerne selv er ganske stolte over.

De står overfor en række udfordringer såsom afskovning, forringelse af jord- og vandkvaliteten grundet overforbrug af pesticider samt luftforurening, der i Bogota primært skyldes bilernes udstødning (CIA 2011).

Afskovningen af de tropiske regnskovsområder er et problem på flere måder. Blandt andet fordi nogle af disse steder er blandt de mest specielle biodiversitets *hotspots* i verden, hvor mange endemiske arter hører hjemme. Dette gælder for eksempel regnskoven i Choco, de tropiske dele af Andes og de 12 procent af Amazonas der ligger i Colombia. En del af afskovningen skyldes kokainproduktionen. Både fordi kokadyrkerne rydder land for at få plads til kokaplanterne, fordi produktionen bringer flere mennesker til de sårbare områder og fordi regeringen, med støtte fra USA, sprøjter potentielle kokamarker med plantegift fra luften, og dermed samtidig dræber store skovområder (Davalos et al. 2011).

På klimaområdet har Colombia blandt andet underskrevet Kyoto-aftalen (CIA 2011).

Hovedaktørerne

Narkotika

I Colombia dyrkes både cannabis, koka og opiumsvalmuer til fremstilling af illegal narkotika. Heraf er kokadyrkingen og den efterfølgende kokainproduktion og eksport langt den største forretning. I 2009 anslås det, at der dyrkedes 116.000 hektar kokaplanter med et potentielt udbytte på 270 ton ren kokain. Dette gør Colombia til verdens største kokainproducent, og landet forsyner langt det meste af det nordamerikanske marked, samt markeder andre steder i verden, herunder Europa (CIA 2011). Da et gram ren kokain fra 2006-2009 beløb sig til mellem 100-200 USD på gadeplan i USA, er det ufatteligt store summer der her er tale om (UNODC 2011: 110). Der er derfor klart, at denne lukrative forretning påvirker, og måske korrumpere, landets i forvejen illegale organisationer, der ender med at slås lige så meget om narkotikamarkedet som politiske ideologier. Dette kan være nyttigt at holde sig for øje, når man forsøger at forstå hvilke interesser, der eksisterer blandt landets illegale grupper. Man

regner med, at der i dag er mere end 300 organisationer i landet, der arbejder med et eller flere led i kokainhandelen (PBS 2011).

Sagen omkring kokainen og bekæmpelsen heraf vanskeliggøres af det forhold, at indianske stammer har en forfatningsmæssig ret til at dyrke kokablade, da disse benyttes i ceremonielle sammenhænge, og har mange hundrede års traditioner bag sig (Pereira 2010: 384). Dette gør det selvsagt mere vanskeligt at skelne imellem legal og illegal

kokaproduktion.

Store dele af landet domineres af narkobaroner og deres paramilitære hærstyrker. Disse hævdes, af kritikere, at have nære forbindelser til regeringen, og selv tidligere præsident Uribe hævdes at have forbindelser til disse folk, herunder medlemmer af hans egen familie (Batou 2008: 15).

Alene i 2007 brugte USA's regering 1,4 milliarder USD på at udstyre colombianske sikkerhedsstyrker til kampen mod narkotika og på at sprøjte gift udover kokaplantager i landets Andesbjergene (New York Times 2008). Dette sætter problemets størrelse i perspektiv.

Alt i alt må det således understreges, at Colombia som land i høj grad præges af denne illegale aktivitet.

Staten

Ifølge Transparency International (2010) var Colombia i 2010 land nr. 78 på listen over korruption på verdensplan, hvor nr. 1 er det mindst korrupte. På en skala fra 1-10 hvor 1 er mest og 10 mindst korrupt fik Colombia en score på 3.5. Altså er det et land hvor korruption i høj grad er en faktor, der skal tages højde for.

Der går mange historier om skandaler i colombiansk politik. Da landet for kun lige over et år siden skiftede præsident, har den nyindtrådte Juan Manuel Santos, den tidligere

Figur 1 Kokaplante

Figur 2 Kemisk forarbejdet kokain

forsvarsminister, ikke skabt sig lige så stort et ry som sin forgænger Alvaro Uribe, der ledte landet fra 2002-2010. Jeg vil, for at give et indblik i hvordan Colombias politik kan finde på at foregå, give et par eksempler fra Uribes tid som præsident.

Uribe er muligvis den mest populære præsident Colombia nogensinde har haft, og han blev i 2002 valgt ind med 69 procent af stemmerne. Samtidig har han været en yndling i USA hos både George W. Bush og Barak Obama, og af førstnævnte fik Uribe blandt andet tildelt *the Presidential Medal of Freedom*. Generelt er der stærke bånd mellem USA og Colombia, der har været USA's mest faste støtte i Latin Amerika (Wilkinson 2011). De har blandt andet arbejdet sammen om *Plan Colombia*, der har til hovedformål at udrydde narkotikatrafikken. Colombia er det land i verden, der modtager tredje flest penge fra USA, kun overgået af Israel og Ægypten (Batou 2008: 23).

Figur 3 Colombias flag

På trods af disse anerkendelser, er der meget der tyder på, at Uribe ikke ligefrem var en *pletfri* statsleder. For eksempel har han ført en meget hård kurs i kampen mod guerillastyrkerne, og har målt sin anti-guerillakampagnes succes i antal dræbte guerillasoldater (Evans 2010). Hans metoder til opnåelse af de ønskede resultater er dog noget omdiskutable, og der foreligger blandt andet en lang række sager om drab på uskyldige civile. I disse tilfælde er fattige folk fra landområderne blevet myrdet af regeringshæren og efterfølgende, udklædt i guerillaens uniformer, fremstillet i de nationale medier for at *pynte* på dødstillene og dermed kampagnes succes. Dette fænomen kaldes *false-positive*, og lige nu efterforskes over 1.400 mordsager i den forbindelse (Gaebler 2011).

Ligeledes er der meget der tyder på nære bånd mellem, om ikke Uribe selv, så i hvert fald højstående folk i hans stab, og de paramilitære, hvilket har ført til brugen af udtrykket *parapolitics* i flere sammenhænge (Wilkinson 2011).

En uofficiel undersøgelse af afgivne stemmer i paramilitært styrede områder tyder på, at Uribes valgsejr har været påvirket heraf på den ene eller den anden måde. Til gengæld har

højtstående medarbejdere i efterretningstjenesten DAS¹⁷, herunder præsidentens egen efterretningschef, forsynet paramilitære grupper med navnelister på fagforeningsfolk, der siden blev henrettet. I disse, og en lang række andre sager, er en tredjedel af kongressen fra 2002 og halvdelen af Uribe's koalition i senatet, blevet retsligt undersøgt for forbindelser til de paramilitære. Mere end 25 medlemmer af den lovgivende forsamling er dømt og hundredvis af lokale embedsmænd, herunder både guvernører og borgmestre, har været medvirkende.

Uribe selv er gået fri. Dette muligvis fordi han i 2008 i al hast sendte de 14 øverste medlemmer af de paramilitære, der på dette tidspunkt sad fængslet, til USA for at afsone narkotikadomme. Således var de ikke i stand til at samarbejde med efterforskningen af korrupsionssagen i Colombia (Wilkinson 2011).

Tillige har han trumfet lovændringer igennem, der gav ham retten til at opstille til genvalg i 2006 og 2010, på trods af, at landet ellers har haft en ét-periode politik for siddende præsidenter (Wilkinson 2011). Jeg har hørt dette omtalt som en bevægelse mod et reelt diktatur.

Det jeg her forsøger at skitsere er, at i dette land, hvor der ligger en konstant trussel om overgreb fra forskellige typer af illegale væbnede hærstyrker, er det ikke muligt at sætte sin lid til, at regeringen vil stå som garant for sikkerheden – specielt ikke når meget tyder på, at regeringen selv er en aktør i de lyssky anliggender.

Paramilitær

Fænomenet *paramilitære styrker* siges at være opstartet i Colombia i 1970'erne, da store jordejere skabte private militser til at forsvare deres ejendomme mod jordløse bønder. Disse grupper består nu af en kompleks blanding af en stor variation af aktører, for eksempel jordejere, narkotikasmuglere og officerer fra hæren. (Grajales 2011: 773, 75).

I modsætning til guerillaen, der ønsker at udskifte staten, har de paramilitære anvendt deres *volds kapital* og deres *sociale kapital* til en strategi for at skabe sig indflydelse på lokale institutioner og, med tiden primært gennem brug af parlamentet, også over landets centrale organer (Grajales 2011: 773-4).

¹⁷ Departamento Administrativo de Seguridad

Fra 2003-2006 forsøgte Colombias regering at demobilisere 37 væbnede paramilitære styrker under den brutale mafialignende koalition kendt som *Colombias Forenede Selvforsvarsstyrker* (AUC¹⁸). Regeringen hævdede at aktionen var en succes da 30.000 personer gik gennem demobiliseringsprocessen. Siden da har regeringen gentagne gange hævdet, at de paramilitære styrker ikke længere eksisterer. Ikke desto mindre hævdes det fra forskellige menneskerettighedsorganisationer, at styrkerne fortsat lever i bedste velgående, om end under en ny struktur. Nye grupper har formet sig, og har overtaget styringen med de kriminelle aktiviteter som AUC tidligere drev (Human Rights Watch 2010: 6).

Figur 4 AUC's logo

Human Rights Watch (HRW) konkluderer, at paramilitære grupper i kølvandet på AUC¹⁹ har en alvorlig indvirkning på menneskerettigheder og på den humanitære situation i Colombia. De er involverede i udbredte og alvorlige overgreb mod civile, såsom massakrer, drab, voldtægter, trusler, afpresninger og tvangsfordrivelse. De benytter sig jævnligt af trusler og afpresning af medlemmer af mindre afsidesliggende samfund for at vinde kontrol over lokalbefolkningen. Ofte trues, og af og til angribes, også menneskerettighedsforkæmpere, fagforeningsfolk og journalister, der kommer gruppernes interesser for nær (2010: 6, 13).

På trods af regeringens udmeldinger om nedlæggelsen af de paramilitære grupper, er der sket markante stigninger i antallet af overgreb, der kan føres tilbage til netop disse. Mængden af fordrivelse er steget drastisk fra 2004-2007 og i nogle regioner, for eksempel landets næststørste by Medellin, er antallet af drab næsten fordoblet i de seneste år. Colombias nationale politi anslår at grupperne har mere end 4000 medlemmer, mens ikke-statslige estimater lyder på over 10.000. Ifølge politiet spreder de hurtigt deres virkeområder og i 2009 opererede de i 24 ud af landets 32 regioner. De udvider deres organisation ved at rekruttere nye medlemmer blandt for eksempel teenagere, demobiliserede folk fra det tidligere AUC, og

¹⁸ Autodefensas Unidas de Colombia

¹⁹ HRW omtaler disse grupper som *successor groups*, altså *efterfølgende grupper*, efter AUC og kalder dem ikke direkte paramilitære.

er kendt for at hente medlemmer fra afsidesliggende dele af landet, noget der viser god organisation på nationalt niveau (Human Rights Watch 2010: 6-7)

HRW ser det som et alvorligt problem, at der flere steder fra indløber øjenvidnerapporter om, at det nationale militær tolererer de paramilitæres aktiviteter uden indgriben. De mener, at Colombias regering fortsat mangler at gøre de nødvendige stærke og effektive tiltag for at udføre deres pligt til at beskytte landets befolkning. Der er ikke investeret tilstrækkelige ressourcer i hverken de politistyrker, der skal møde de væbnede paramilitære, eller i de anklagere, der efterfølgende skal føre retssag mod dem. Regeringen har gjort for lidt for at undersøge sager hvor statsrepræsentanter ser gennem fingre med paramilitær aktivitet, og mangler stadig at skabe passende tiltag for at beskytte civile fra nye overgreb (Human Rights Watch 2010: 10).

Guerilla

Der findes en række forskellige guerillagrupper i Colombia, og mindre grupperinger og fraktioner synes at komme og gå. Den største gruppe, der som oftest henvises til når man i Colombia blot siger *guerilla* er gruppen FARC-EP²⁰, *Colombias Væbnede Revolutionsstyrker – Folkets Hær*, eller bare FARC. ELN²¹, *Den National Frihedshær*, er landets næstestørste guerillastykke.

Figur 5 FARC-EP's logo

Det er vanskeligt at give præcise tal omkring hvor stor guerilla bevægelsen er netop nu, samt hvilke og hvor store landområder de kontrollerer. Tallene ændres konstant, og de seneste års intensive anti-guerilla kampagne, har efter sigende svækket bevægelsen meget. Og så er der selvfølgelig spørgsmålet om kildernes pålidelighed. Parterne i konflikten har antageligvis hver deres vidt forskellige udlægninger af, hvor stærk guerillaen er. Ifølge *officielle* angivelser er FARC's medlemstal faldet fra tidligere 17.000 til nu 9.000 på landsplan (Jordan 2010). Dette må selvsagt være ret upræcises estimater. De kontrollerer

²⁰ Fuerzas Armadas Revolucionarias de Colombia - Ejército del Pueblo

²¹ Ejército de Liberación Nacional

store dele af landet, områder primært i de rurale zoner, der varierer i størrelse og beliggenhed (Batou 2008: 14).

FARC beskriver sig selv som en marxistisk revolutionær folkebevægelse. Den har været i væbnet konflikt med det colombianske regime siden 1964 (Batou 2008: 14).

1984 var året hvor FARC kom nærmest en parlamentarisk indflydelse i Colombia. De indgik en våbenhvile med regeringen og dannede en politisk fløj kaldet *UP*²², *Patriotisk Union*, der skulle opstille til parlamentsvalget. Da det viste sig, at UP fik bred opbakning i befolkningen gik der panik i landets ledende borgerskab. De satte deres dødspatroljer ind og myrdede over 5.000 UP medlemmer, i det der kan siges at være det værste politiske folkemord i Latinamerika. Det blev enden på den våbenhvile, og på FARC's åbne parlamentariske aktiviteter (Batou 2008: 14, 25-6).

FARC finansierer sin revolution på forskellige områder. De har for eksempel lagt en *fredsskat* på alle virksomheder med en årlig omsætning på mere en én million dollar. Disse pålægges at betale 10 procent af deres indkomst til FARC. Nægter de dette, er det ikke ualmindeligt med kidnapninger indtil beløbet er betalt (Batou 2008: 17).

Kidnapninger har været, og er fortsat, en del af bevægelsens virkeområde. Det spænder over alt fra politiske kidnapninger af både militære personer samt civile med tilknytning til staten, med henblik på politiske forhandlinger og fangeudvekslinger, og til økonomisk begrundede kidnapninger af civile (Batou 2008: 16). Netop kidnapningerne af udenlandske borgere har bragt Colombia i søgelyset internationalt, og er tilsyneladende skyld i, at de færreste turister ønsker at rejse til denne destination.

Bevægelsen siges også at være dybt involveret i narkotikatrafik og at have et omfattende netværk af andre illegale aktiviteter (Sanin 2008: 5). Narkotikaen er, med en stigende involvering, i højere grad blevet bestemmende for deres geografiske interesseområder, der påvirkes af placeringen af kokaplantager og smuglerruter (Grajales 2011: 775).

Involveringen i narkotika benægter Rodrigo Granda, medlem af FARC's internationale kommission, dog pure, og udtaler at de ikke har nogen form for tilknytning til denne virksomhed (Batou 2008: 20). Denne uoverensstemmelse i påstanden om FARC's væsen er

²² Unión Patriótica

ganske repræsentativ. Som jeg vurderer det, ligger sandheden et sted imellem statens skræmmekampagne med formål at vende befolkningen mod guerillaen, og FARC's egen charmeoffensiv for at fremstille sig som en rent ideologisk revolutionsbevægelse.

FARC har en forholdsvist hård disciplin indenfor egne rækker. Først og fremmest er der livslang forpligtelse, når man har gennemgået de første måneders introkursus. Desertører straffes som oftest med døden (Sanin 2008: 17). Der er et stigende antal specielt unge kvinder, der vælger at slutte sig til FARC, og andelen af kvinder er nu helt oppe på 43 procent (Rodrigo Granda i Batou 2008: 27).

På trods af FARC's på papiret idealistiske hensigter om at skabe et frit og lige Colombia, så er bevægelsen kendt for at bruge uhyrlige metoder til at kontrollere lokalbefolkningen. En af de seneste beretninger fra 2009 lyder på at FARC skal have stået bag en massakre, der kostede 17 mennesker fra *Awa-stammen* i grænseprovinsen Nariño livet. Heraf var mindst to mindreårige, og flere meldes tortureret før henrettelsen. De har endvidere afskåret små samfund fra omverdenen, placeret landminer i området og har fordrevet folk fra deres hjem (Human Rights Watch 2009). Alt dette antageligt grundet beskyldningen om, at stammen skulle have været støtter af regeringshæren.

Hvem er hvem?

Det kan være vanskeligt, at skabe sig overblik over hvem der er hvem blandt aktørerne i Colombias ustabile magtbalance. Som nævnt spiller de økonomiske interesser en stor rolle for gruppernes handlemønstre, og da begge sider er dybt involverede i narkotikahandlen, kan de til tider ligne hinanden. Der er ligefrem rapporter om, at de har imiteret hinanden i forskellige situationer (Sanin 2008: 5).

Sanin konkluderer, at på trods af, at FARC og de paramilitære befinder sig i samme felt som ikke statslige ulovlige hærstyrker, og at de beskæftiger sig med de samme områder af kriminalitet, så er de grundlæggende forskellige i deres opbygning. Dette både når det kommer til ideologi, organisering, opbygning, medlemmer og deres motivation til at rekrutteres, virkeområder mm. FARC er en revolutionær oppositionsgruppe, mens de paramilitære er pro regeringen med stærke forbindelser til staten. De mest åbenbare eksempler på forskelligheden er, at FARC er mere optaget af decideret krig, de kidnapper mere men udfører færre massakrer end de paramilitære (2008: 5-6).

Ikke desto mindre gør det ikke altid nogen forskel for landbefolkningen hvilke bevæbnede folk der uventet dukker op. Bønderne har vænnet sig til at adlyde folk med våben, uanset om det måtte være hæren, de paramilitære eller guerillaen (Sanin 2008: 22).

Fordrivelser

Det sociale fænomen *fordrivelse af befolkningen* er med til at opsummere mange af de sociale og politiske problemer, som Colombia står overfor.

Ifølge Grajales har Colombias interne væbnede stridigheder været skyld i fordrielsen af over fire millioner mennesker frem til i dag (2011: 775), og det årlige antal fordrevne har de seneste år ligget på mellem 300.000 og 400.000 personer (Human Rights Watch 2010: 13, 16). Dette har skabt muligheder for overtagelsen af de civiles landområder, og som konsekvens heraf, er Colombia et af de mest ulige lande i verden med en GINI koefficient for landbesiddelse på 86 (Grajales 2011: 775).

Disse fordrevne mennesker, der omtales som *internally displaced person (IDP)*, bliver af borgerkrig, politisk ustabilitet og andre sociale årsager tvunget til at forlade deres hjem og jord typisk i landområderne, og flygte ind til storbyerne, hovedsageligt Bogota, eller over grænsen til Panama, Venezuela eller Ecuador. Her venter dem en vanskelig skæbne med manglende sociale rettigheder og ringe udsigter til at kunne vende tilbage til deres hjemstavn (Moloney 2004: 11-12).

De konkrete årsager til fordrivelserne, beskriver landet meget rammende. 51 procent af IDP er fordrevet på grund af, at de har været direkte eller indirekte ofre for trusler og / eller angreb fra bevæbnede grupper. Her er de paramilitære og FARC, de to hovedansvarlige. Det er almindeligt, at de væbnede styrker forsøger at kontrollere lokalbefolkningen ved at skræmme og afpresse dem, og ved at tilbyde beskyttelse fra rivaliserende grupper. Folk frygter at blive stemplet som tilhængere af den ene af parterne, og dermed blive angrebet af den anden. Andre flygter fra hus og hjem på grund af risikoen for tvangsrekruttering til illegale væbnede styrker. HRW estimerer, at der i 2004 var 11.000 børnesoldater i Colombias uofficielle militære grupper, heraf 6.000 alene i FARC (ibid.: 10).

Fordrivelser er ikke blot et biprodukt af en væbnet krig, men bliver også brugt strategisk. De væbnede grupper, og i særdeleshed de paramilitære styrker, fordriker bevidst civilbefolkningen for at vinde kontrol over deres landområder. Dette både af geostrategiske

og økonomiske årsager. Det ses således, at regioner med hyppige fordrivelser gerne er rige på naturressourcer og kommercielle potentialer. Et enkelt eksempel herpå er fra maj 2004 hvor en massakre på mindst 30 personer og fordrivelsen af 300 familier fra *Wayuu-stammen* i det nordlige Colombia ifølge NGO'en Consultancy for Human Rights and Displacement (CODHES) var i direkte sammenhæng med de paramilitæres kontrol over de økonomiske ressourcer i området - i dette tilfælde primært smuglerhandel med petroleum langs den venezuelanske grænse (ibid.).

Denne situation har ikke bedret sig, og fra maj til juni 2011 rapporteres om 17 massakrer, der kostede i alt 76 mennesker livet, hvilket var en stigning på 21 procent i forhold til samme periode året før (Human Rights Watch 2011).

Til dette udtaler HRW:

“Indigenous communities suffer extreme violence at the hands of Colombia's powerful armed groups, including successor groups to paramilitaries. Colombian authorities need to take urgent measures to protect indigenous communities from the brutal armed groups that frequently murder, threaten, and forcibly displace them” José Miguel Vivanco, Americas director at Human Rights Watch (2011).

Heller ikke Colombias regering kan se sig fri for skyld i disse uhyrligheder. I første omgang kan den betragtes som medskyldig i og med, at det Colombianske militær tillader de paramilitære grupper at handle som de gør. Den er også mere direkte involveret på forskellige områder, da den har ført politiske kampagner hvor razziaer og eftersøgninger har kunnet foretages uden arrestordre, hvilket har ført til stigende overtrædelser af menneskerettighederne. Den USA-finansierede antinarko kampagne *Plan Colombia* indbefatter sprøjtning af landområder med plantegift for at komme den illegale koka-produktion til livs. Plantegiften dræber ikke blot kokaen, men også al anden vegetation, heriblandt fødevarergrøder. Giften har både effekt på menneskeligt helbred og langtidsvirkende konsekvenser for miljøet. Det anslås at over 75.000 mennesker er blevet fordrevet fra deres land af denne årsag fra 2001-2004 (Moloney 2004: 10-11).

Et grundlæggende problem i sagen om fordrivelser er landets svage juridiske system. Dette gør det vanskeligt at løse civile uenigheder, herunder ejerskabet over landområder, på en fredelig måde og indenfor en rimelig tidshorisont. Dette siges at være direkte medvirkende til volden og fordrivelserne i landet (ibid.: 11).

De civile fordrivelser fik international opmærksomhed da FN's vicegeneralsekretær for humanitære anliggender i 2004 besøgte landet. Han beskrev problemet som en humanitær krise; ”den værste på den vestlige halvkugle”. Det vurderes, at en løsning af problemet vil kræve både en vedvarende fred i den lange væbnede konflikt samt en ændring af den ekstreme ulighed i fordelingen af landets rigdom og jord (ibid.: 11-12).

Egne erfaringer

Selv har jeg ikke direkte set noget til hverken paramilitær eller guerilla, men de politiske spændinger mærkes tydeligt i landet. Der er utallige *check points*, hvor vi alle bliver hevet ud af bussen og overvåget af maskingeværbevæbnede soldater mens vores bagage og identifikation bliver undersøgt.

Et af de områder hvor jeg har mærket mest til den væbnede trussel er i befolkningens frygt og forsigtighed. *Cuidado! Vær forsigtig!* er nok det udtryk, jeg har hørt brugt allermost under mit ophold. Der er ingen ende på folks forholdsregler og anvisninger, når jeg bevæger mig fra et område af landet til et nyt, eller blot er ude og gå en tur for den sags skyld.

Selvom størstedelen af beboerne i økolandsbyerne er overordnet enige i guerillabevægelsens politiske ideologi, er der ikke længere meget sympati at spore. Det virker som om man har svært ved at se, hvad der er den revolutionære bevægelse, og hvad der blot er private økonomiske interesser, som udnytter forholdene til *at lave store penge*. Guerillaaktivitet og narkotikaforretninger er efterhånden så sammensmeltede, at det er vanskeligt at skabe sig et overblik over hvem der er hvem. Også omkring de udenomsparlamentariske metoder, er man meget uenige. Guerillaens væbnede kamp går som nævnt til tider voldsomt ud over en uskyldig civilbefolkning. Dette kan økolandsbyerne kun tage afstand fra.

Selv er de også i farezonen. Ideologisk enighed er ikke nødvendigvis tilstrækkeligt, hvis man får et maskingevær for brystet. At beboerne er væsentligt bedre uddannede, og dermed mere oplyste om for eksempel deres rettigheder, end den gennemsnitlige landbefolkning, hjælper heller ikke meget når krudt og kugler er den potentielle afslutning på en uenighed.

Valget af område til skabelsen af en økolandsby tager selvfølgelig hensyn til ovenstående forhold. I flere tilfælde har jeg hørt fortællinger om projekter, der har måttet lægge ned på grund af for meget ustabilitet. Økolandsbybeboerne er hårdføre folk, der ikke opgiver deres

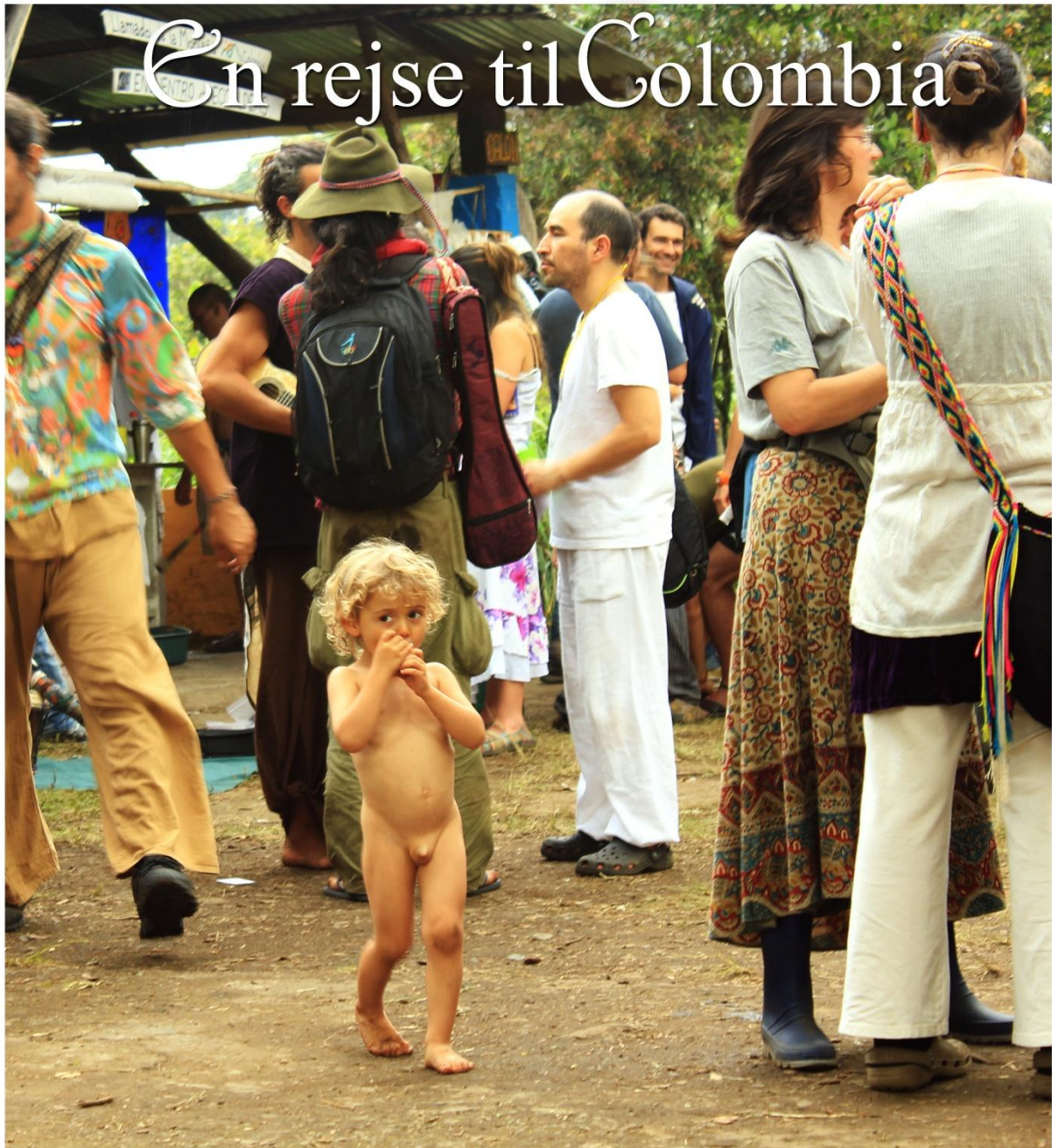
drømme uden grund, og flere gange har det kostet menneskeliv før de endeligt har lukket et projekt ned.

Det er altså på denne noget usikre scene, at økolandsbyerne forsøger at få et bærekraftigt liv i harmoni med naturen til at eksistere. Når Colombias vanskelige situation listes op på ovenstående måde, fremstår det selvfølgelig meget voldsomt. Dette mærker man ikke noget til i hverdagen i økolandsbyerne. De fleste steder har aldrig mærket ustabiliteten i selve landsbyen, men påvirkes selvsagt af landets generelle tilstand. Urolighederne er ikke noget jeg har hørt specielt meget tale om. Spørgsmålet er så, om det skyldes manglende aktualitet og interesse eller ren og skær frygt.

Jeg tror det er vigtigt at kende til disse forhold, når vi videre skal forsøge at forstå, hvad det er for et liv man lever her. Det er for mig med til at understrege hvilken drivkraft, der ligger bag ønsket om at leve på denne måde, da den er stærk nok til at trække beboerne fra deres stabile og forholdsvist trygge hjem i byerne til de potentielt mere udsatte landområder.

Jeg havde forestillet mig, at der her skulle følge et afsnit om den colombianske middelklasse, og deres sociale og økonomiske situation. Det ville have været relevant at belyse eksempelvis uddannelsesniveau, indkomst, politisk overbevisning, verdensanskuelse, fritidsaktiviteter etc., for herigennem at forklare mere specifikt hvilken samfundsgruppe økolandsbybeboerne kommer fra. Det kunne have dannet grundlag for en bredere søgen efter årsagsforklaringer til landsbyernes eksistens. Det har desværre ikke været muligt at fremskaffe de relevante informationer, og afsnittet er derfor udeladt. Som alternativ må jeg lade empirien give nogle af de ønskede svar, og beskrivelserne fra økolandsbyerne indeholder således et vist omfang af fakta om beboernes samfundsmæssige baggrund.

Del IV

En rejse til Colombia

Tierra es mi cuerpo
agua mi sangre
aire mi aliento
fuego mi espíritu

Jorden er min krop
vandet mit blod
luften mit åndedrag
ilden min sjæl

Traditionel spirituel sang

Empiri – oplevelser fra fire colombianske økolandsbyer

Følgende er en beskrivelse af de økolandsbyer, jeg besøgte på min rejse i Colombia. Det er en type journalistisk rapportage af mit ophold, hvor jeg forsøger at give læseren indblik i livet i økolandsbyerne og mere specifikt, hvordan det opleves af en besøgende. Jeg forsøger således at medtage alt fra udsigt og duft til stemningen blandt beboerne, og samtidig indflette fakta, der måtte være relevant for forståelsen af livet her. Endvidere har jeg medtaget en beskrivelse af de afholdte interviews, og herunder et sammenkog af de vigtigste pointer. Jeg vil således invitere læseren til at sætte sig godt til rette og drage med på en eksotisk rejse til det pulserende og ubeskriveligt smukke Colombia.

La Selva

La Selva er meget anderledes end de andre økolandsbyer vi har besøgt. For det første er den helt i startfasen, og kan således ikke siges at være en økolandsby, så meget som et håb om at blive til en. Desuden er projektet måske i højere grad et art residence projekt, end en økolandsby. Ikke desto mindre har La Selva været enormt spændende at se på, da det er det mest naturskønne og spektakulære sted, vi har besøgt, og det sted hvor kontakten til naturen faktisk synes at være stærkest.

Vi befinder os i det nordlige Colombia ved det Caribiske hav. Vi kører i en skramlet offentlig bus og kommer ind i et område med tæt regnskov på begge sider af vejen. Til den ene side ligger havet i skjul bag det grønne dække, og til den anden rejser bjergene i *Sierra Nevada de Santa Marta* sig, med sine snedækkede tinder 5.775 meter over det så nærtliggende hav.

I disse bjerge levede det Tayrona indianerne, der blev fordrevet af de spanske erobrere, men hvis efterkommere fortsat lever i skoven og bjergene. Mange uden nogen form for kontakt til den moderniserede verden for foden af deres hjem.

Vejen løber helt ude langs den hvide sandstrand hvor bølgerne slår ind mod kysten, da vi kommer til en flod hvis krystalklare vand kommer direkte fra isbærene i de bagvedliggende bjerge. Dens smukke udformning med utallige vandfald og bassiner er til at bade og dykke i, springe fra og udforske. Vi går langs floden ad den fasttrampede sti, men inden vi når de første vandfald, drejer vi fra hovedstien og går stejlt op ad bakke og ind i den tætte tropiske regnskov. En lille jordsti snor sig opad og er kun egnet for færdsel til fods, samt for de heste

og muldyr, med hvilke al transport til fincaerne²³ i bjergene foregår. På trods af skyggen fra de høje træer er det sveddryppende varmt. Vi holder pause ved et udsigtspunkt, hvorfra vi ikke alene ser skovens grønne tag med de kraftigt gule blomster over det bakkede terræn under os, men også det dybblå hav der åbner sig i det uendelige mod nord. Efter nogen tids middelhård vandring er vi et par hundrede meter over havet og krydser en mindre biflod kaldet *La Selva*. Her stopper vi og drikker direkte af floden, noget der ikke blot er en sjældenhed i dette område, men generelt i tropiske strøg. De to floder vi nu har passeret danner grænserne for det otte hektar store stykke, land vi er kommet for at besøge.

Da vi går det sidste stykke op mod huset, lægger det naturvante øje mærke til, at floraen ændrer sig. Det er fortsat tæt tropisk skov, men nu præget i høj grad af frugtræer. Ikke på lige række som på en plantage, men ligner derimod, for mig, blot en del af skoven. Her er avocado, banan, mandarin, citron, kokosnødder, mango, papaya, ananas samt en snes andre tropiske frugter, hvis navne jeg ikke kender på dansk.

Huset vi når frem til er en simpel betonbygning, der er efterladt af grundens tidligere ejere. Det ligger på en bakketop cirka midt på grunden, og består af et langt rum og tre mindre. I de tre værelser sover husets beboere samt de gæster, der måtte lægge vejen forbi. Midt i hvert rum ligger en tynd madras af palmeblade på gulvet, og over hænger et hullet myggenet. Dette er eneste inventar. Der er vinduesåbninger uden glas, men med skodder, der kan lukkes om natten. Under taget er hele vejen rundt en stor åbning direkte ud til skoven. Huset bruges stort set kun til overnatning og opbevaring.

Fra indgangen i den ene ende kommer vi ud i køkkenet og stuen. Et halvtag overdækker jordgulvet, i midten af hvilket findes en stor rund mosaik, der sammen med hjemmelavede lamper danner rummets udsmykning. Der er åbent direkte ud til skoven til tre sider. Køkkenet består af et ildsted, hvor der laves mad over bål, samt et lille gasblus, hvor kaffe og mindre måltider kan varmes. Brændet stammer fra væltede træer, der findes i skoven rundt på grunden. Vandet kommer direkte fra floden, og efter der er vasket op med aske fra bålstedet, forsvinder det ned ad skrænten bag køkkenet.

²³ En *finca* er den lokale betegnelse for et lille gårdbrug, typisk beliggende i bjergene. Det kan være alt fra en familie, der forsørger sig selv, til en mindre plantage. Økolandbyerne er ofte fincaer.

Stuen består af et spisebord med bænke på alle sider og tre hængekøjer med udsigt over dalen. Her opbevares diverse frugter og grøntsager, samt en kreativt udformet badmintonbane, der fylder hele rummet.

Bagved ligger toilettet i en bygning for sig. Et åbent vandrør udgør badet, hvorfra der også fyldes vand i en spand til at skylle i toilettet. Vandet fra badet forsvinder, som i køkkenet, ned ad skrænten. Vandet fra toilettet forsvinder ned i en tank, og beboerne kan ikke fortælle mig hvad der sker derfra.

Dette er de bygninger, der findes på grunden. Resten er natur, samt den smule agrikultur og permakultur, det har været muligt at få plads til på området, der er meget vanskeligt fremkommelig grundet den tætte skov og det svært kuperede terræn. Grunden tillægges i øvrigt stor værdi, da man fra det højeste punkt kan se helt til havet, hvilket dog fortsat kræver en hård junglevandring med machette. Desuden findes der flere steder terrasser, som Tayrona-indianerne for hundredvis af år siden brugte til at kultivere jorden. Landet her siges derfor at have en stærk energi.

Og hvem er så de unge mennesker, der har valgt at skifte deres tidligere liv i hovedstadens hippe kunstmiljø ud med tosomheden i regnskoven? Eduardo er 35 år gammel. Han er musiker med en baggrund som underviser på universitetet og har indspillet plader både i Sydamerika og Europa. Han har levet et hårdt liv som rockmusiker, med alt hvad det indebærer, og er nået frem til, at det liv var rigt, men ville blive meget kortvarigt. Dette synes at være en stor grund til, at han valgte at forlade livet i civilisationen. Som det er kulturen i Colombia er hjemmet et patriarkat, og det er Eduardo der har *bukserne på* når beslutninger skal tages. Han er helt tydeligt stedets frontfigur.

Maria er 23 år og har studeret kunst, men forlod universitetet for livet i skoven. Hun har tidligere boet et helt år alene på fincaen, med perioder på op til en måned ad gangen uden nogen form for kontakt til omverdenen. Maria arbejder lidt med kunst, men synes mest at hygge rundt i huset og lave fantastisk god mad.

Eduardo og Maria er i startfasen af deres projekt. De har sammenlagt boet på fincaen i små to år, og i denne omgang i seks måneder. Udover venner, medhjælpere, gæster og andre, der måtte lægge vejen forbi, bor de helt alene. De har arvet grunden og huset fra Eduardos mor, der var en kendt kunstner i Colombia og ønskede at bygge et kunstnerkollektiv i regnskoven.

Den ide har de to unge mennesker nu overtaget, ganske ordret, sammen med ejendommen, efter moderen gik bort.

Grundideen er, at skabe et *art residency*, hvor kunstnere kan komme med et projekt, og leve og arbejde med det i den tid det nu måtte kræve. Gerne fra nogle måneder til et halvt eller et helt år. Altså er målet at få etableret et lydstudie, ateliere af forskellig slags samt boliger til de besøgende kunstnere. Derudover ønsker de at flere folk flytter til, gerne fem huse med familier. Det er en smule vanskeligt at vurdere, i hvilket omfang de ønsker at skabe deres eget sted, som andre kan besøge, eller om det skal være et fælles projekt for flere folk. Jeg tolker det som om, at de endnu ikke har lagt sig helt fast på hvordan strukturen kommer til at være. Området har fem grunde, der er egnede til at bygge på. Derudover skal der udvikles have med produktion af fødevarer i et omfang, der vil gøre projektet selvforsynende. Dette betyder, at der skal ryddes nogen skov for at få plads til dyrkningen. Områderne langs floderne vil være fredede, og de tænker sig desuden en botanisk have, til at kunne lære skovens flora bedre at kende. Planerne er derudover store og drømmende og inkluderer alt fra sportsbaner og vandfald til astronomisk observatorium. Men alt dette er som sagt fremtidsplaner. Lige nu findes der ikke flere bygninger end det ovenfor nævnte, og udbygningen af haven er fortsat i startfasen.

Og hvad lever de så af? Spørger den praktisk indstillede skandinav. For tiden har Eduardo en indtjening på gamle musikrettigheder, han giver af og til koncerter, har lidt pladeprojekter under udvikling og sælger derudover årstidens frugter på markedet langs vejen. Maria arbejder lidt på den lokale skole, men tilsyneladende mere for velgørenheden end indtjeningen. Af og til arbejder de begge med *wellness* på de store udenlandskejede ressorts langs kysten. Et sæsonarbejde der er hårdt, men kortvarigt og økonomisk givende. Herudover har de gæster på fincaen. Den er åben for besøgende og turister, hvilket var den måde vi selv landede her til en start. Med en samlet pris på 40.000 pesos (120 dkk) pr person pr dag alt inklusiv, giver det indtjening nok til at leve en stund.

Sådan løber projektet rundt. Der er nok til at leve fra hånden til munden, og af og til nok til at sætte lidt til side til fremtidige investeringer. Netop nu er næste investering elektricitet via et solpanel, et simpelt system til at tørre frugter, der vil kunne sælges som delikatesser, samt en hest, så de selv kan transportere varer op og ned uden at skulle leje sig til et muldyr hver gang.

Udover frugttræerne, der alle har stået på grunden fra tidligere, og hvoraf de fleste er gamle nok til at give frugt under deres respektive sæsoner, er de ved at udvikle et mindre landbrug efter principperne for *permakultur*. Der ryddes skov nær huset til dette formål, og de er i gang med at grave terrasser ud til grøntsager, bønner og linser etc.

Livet

Det er ikke udelukkende et let liv på fincaen. De er overladt til naturens luner, og skal konstant holde øje med giftige og i nogle tilfælde dødbringende slanger, skorpioner og edderkopper. Der er plager som flåter, myg, myrer, stikkende bier, hvepse og orme, giftige planter der giver udslæt og så videre og så videre. Desuden har de et blandet forhold til naboerne. Nogle er meget åbne og venlige, mens andre forsøger at skabe problemer, hvor retten til færdsel synes at være et tema.

Figur 6 Mørket har sænket sig over La Selva

De lever, som beskrevet, stort set uden det moderne livs luksusser. Hvis det regner kraftigt er det næsten umuligt at komme til eller fra. Og i alle tilfælde kræver alt, hvad der ømåtte mangle i huset fra civilisationen, en længere vandring.

Men de virker glade. De virker meget rolige og i balance med sig selv, hinanden og naturen. De har vænnet sig til de forhold livet på fincaen skaber, og er lykkelige med det. Det er dog samtidig tydeligt, at de nyder at besøge civilisationen i Santa Marta fra tid til anden.

De holder en overraskende høj standard for udseende. Altid bærer de nyvasket tøj, går i bad to gange dagligt på trods af de kolde vand, og sørger ellers generelt for at se godt ud.

En dag i La Selva

En helt almindelig dag kan for eksempel forme sig således. Vi vågner kort efter solopgang til tonerne fra Eduardos guitar. Han er altid oppe før solen, og bruger typisk dagens første timer på at øve sit talent. Arbejdet med jorden starter gerne før morgenmaden, i de tidlige morgentimer før varmen virkelig tager fat. Der ryddes krat og buskads og bygges permakultur installationer, eller det kan være tid for at plukke frugter.

Madlavningen er et større projekt, da den gerne foregår over bål. Altså skal der hugges brænde og tændes op. Det er et stort arbejde, da brændet er langsomt i den høje luftfugtighed. Morgenmaden kan være alt fra resterne fra gårdsdagens middag, til omelet eller andet, der i vestlige munde minder mere om morgenmad. Generelt gøres der meget ud af maden her. De spiser vegetarisk og forsøger så vidt muligt kun at spise animalske produkter fra de omkringliggende gårde, hvor de kender dyrenes forhold. Ligeledes forsøges grøntsager købt på gårdene i nærheden, og når det ikke er muligt, købes de på markedet langs vejen eller i nærmeste by.

Det er enormt lækker mad der laves, og der bruges let det meste af dagen på at tilberede den. Der bliver virkelig kælet for smagen med alsidig krydderibrug, altid frisk frugt direkte fra træerne, altid små dressinger af frisk limon-mandarin og krydderurter til at friske smagen op. Det er tydeligt at føle glæden, når de går fra køkkenet og de få meter over til nærmeste træ eller plante for at hente den ingrediens, der måtte mangle. Denne glæde over kontakten med naturen kombineres med et forsøg på at beskytte selvsamme natur. Når vi sidder bænket omkring madbordet, vises maden stor respekt. De siger gerne tak, en form for *bordbøn*, hvor de takker *Moder Jord*, *Den store Ånd*, de fire elementer, de hænder der har produceret maden og alle der er med til at dele den. *Bordbønnen* virker en lille smule påtaget, som om den lidt er til ære for os som gæster, men alligevel virker respekten for maden, og alle de kræfter der har været med til at bringe den til os, meget oprigtig.

Husdyrene, hunden og katten, spiser den samme mad som vi. Ikke når den er blevet gammel, men samtidig som os. Også fuglebrættet fyldes med god spiselig *menneskemad*. Da vi var på besøg på stranden og spiste på restaurant, blev der bestilt en skål suppe til hunden, hvilket synes vanvittigt i et land hvor hunde ellers stort set er overladt til selv at søge føde blandt affaldet.

Efter morgenmaden sænkes tempoet allerede. Klokkeren er ved at være 10-11 om formiddagen, og den intense hede er stærk tiltagende. Den siesta, der gerne efterfølger et måltid, bliver således let til en pause, der til tider kan vare resten af dagen. Det kan også være tid for mere stillesiddende aktiviteter, såsom mere guitar-spil, håndarbejde og lignende.

Ud på eftermiddagen genoptages arbejdet med jorden som regel, og der arbejdes et par timer inden mørkets frembrud.

Når mørket kommer, er dagen nærmest slut. Vi er tæt ved ækvator, og der er derfor 12 timers dagslys i døgnet – året rundt. Da der ikke er elektricitet, er aktiviteter om aftenen begrænset til hvad, der kan gøres i skæret af olielamper og stearinlys. Der er typisk igen madlavning. Derudover hygger de sig bare rigtig godt. Der går meget tid med at ligge i hængekøje, at snakke med hinanden, at lytte til musik, at læse bøger, at ryge marihuana samt at lege med katten og hunden.

Kontemplation

Meget tid går også med kontemplation i naturen. De vandrer ture og bader i floden eller sidder blot og sanser naturen, der udspiller sit liv. Det kan være synet af fugle og insekter, som den tukan-familie, der netop er flyttet ind, eller de mange lysende insekter om natten. Det kan være at lytte til regnen eller de grupper af brøleaber, der af og til lægger vejen forbi. At nyde duftene af årstidens blomster, der bliver bragt til huset af den lune brise. At smage på alt det spiselige naturen har at byde på. Eller at føle flodens kølende vand mod kroppen.

Ved et refleksivt tilbageblik, efter besøg i andre økologlandsbyer, forstår jeg betydningen af, at der ikke er elektricitet. Det sker, at de i La Selva ser en film på computeren om aftenen. Men da batteriet ikke holder mere end 1½ time og nærmeste sted det kan oplades kræver en længere vandring i det bjergrige landskab, er det en luksus, der ikke forekommer hver dag. Det er derfor helt naturligt at nyde den ro, der sænker sig når natten kommer snigende. Ligeledes er udeblivelsen af elektrisk lys svært vigtig. Igen gør den naturlige mangel på lys, at mange aktiviteter ikke er mulige, og derfor er netop bare kontemplationen tilbage. Den ro

og den nydelse af naturen, der findes her, er den mest rene dyrkelse af friluftslivets værdier, jeg har oplevet i økolandsbyerne.

Der arbejdes også mere bevidst med kontemplationen. For eksempel forsøger de at faste en gang om ugen. Et døgn uden at indtage noget mere nærende end urtete. Ved fasten mener de, at der opnås en nærmere kontakt med naturen. Sanserne bliver skærpede, og ved kroppens nedgående energi kan man til sidst ikke foretage sig meget andet, end blot at være til stede og sansе omgivelserne. Indtil videre har de prøvet kræfter med et og tre døgn faste, og de ønsker nu at udvide det til syv og siden 21 dage uden føde.

Derudover tygger Eduardo *Jayo* i store mængder. Dette er tørrede blade fra *kokaplanten*, der af og til bliver aktiveret af en kalk fremstillet af knuste muslingeskaller eller af en særlig tobaksblanding fra Amazonas. Denne *naturmedicin* har været brugt af områdets indianer, og folk i store dele af Sydamerika, i alle år. Den bruges som helende medicin for generelt helbred, for at opnå et skarpt og fokuseret sind samt netop for at opnå nærmere kontakt med *Moder Jord*. *La Mama Coca* kaldes planten. Han ryger også store mængder *Marihuana*, hvilket også kan have sammenhæng med kontemplationen, men måske i højere grad drejer sig om velbehag og afhængighed. Maria drikker blot the lavet på kokablade.

Er deres projekt bæredygtigt?

Ja, umiddelbart er det. I hvert fald langt mere end hvordan *almindelige folk* i Colombia, eller Skandinavien, lever deres liv. Det er let at komme udefra og finde alle *fejlene*. At pege på alt hvad der ikke er bæredygtigt.

Af direkte tiltag kan nævnes; vegetarisme, selvforsyning af fødevarer og grundig affaldssortering. Alle plastikposer genanvendes for eksempel til at spire planter i, organisk affald komposteres, uorganisk affald bringes enten ned til afhentning ved vejen eller stoppes ned i plastikflasker med henblik på konstruktion.

Det er lidt morsomt at lægge mærke til forskellige ting, der ikke er bæredygtige. For eksempel er det meget tydeligt, at så snart de træder ud af deres egen økologiske boble, så ændres forholdet til konsum. I den første lille butik vi kommer til ved vejen købes altid chips, slik, kage, sodavand og andre af den moderne verdens goder, som ikke findes i skoven. Nu lægges der ikke så meget mærke til, at indpakningen er plastik og producenten et stort kapitalistisk firma eller lignende. Det er således helt tydeligt, at den bæredygtige tankegang i langt højere grad føres ud i livet når de opholder sig i naturen – i deres økologiske hjem.

Det eneste jeg har lagt mærke til af direkte kontamination på selve fincaen er brugen af klor til at blege hvidt tøj, der af gode grunde ikke er hvidt ret længe ad gangen. Dette er en brug der ikke er så stolte af, og helst ikke taler om.

Og er det realistisk?

Dette er vanskeligt at give svar på. Det er svært idealistisk i hvert fald, og der er meget langt til drømmene kan nås. Men det er netop det, der er så fantastisk ved dette land og denne type projekter. Man prøver bare, i stedet for at lade drømmene forstøve på tankernes hylder for aflagte ideer. En realisering vil i hvert fald kræve at der kommer flere folk og mere kapital til, hvilket også er målet. Og lidt efter lidt tror jeg faktisk, at det vil kunne lykkes at skabe et sted, der minder om det de har i tankerne. Om ikke andet, er det allerede nu fuldstændig fantastisk, selv om besøgende skal være beredte på de *primitive* forhold.

Hvad jeg til gengæld er ked af at se, er at Eduardo sætter sit talent til side, mens han uden større erfaring arbejder som *campesino*, som landmand. Indtjeningen ved dette er så forsvindende lille, at det aldrig vil være det værd at tilsidesætte hans store musiske talent.

Hvad fremtiden for landet angår, er det ret godt sikret. Området er en del af naturreservatet *Sierra Nevada de Santa Marta* og man forventer derfor ikke at se den udbygning af kæmpe ferieresorts, der ellers præger naturskønne områder nær kysten i store dele af verden. Specielt i en fremtid hvor Colombia muligvis får et bedre ry som turistland, vil dette antageligt blive et problem mange andre steder, og udbygningen ses da også allerede. Blot det faktum, at rent drikkevand flyder lige til døren fra et stort set ufremkommeligt terræn er en fremtidssikring, der er de færreste forundt. Men hvor længe er altid spørgsmålet. Civilisationen synes at finde sin vej til destruktion. Men alt dette vil tiden vise.

Vi bruger over to uger på fincaen og får en rigtig god fornemmelse af livets gang her. Vores værter er meget åbne, og efter kort tid føler vi os som hjemme. Vi bliver da også inviteret til at gøre stedet til vores hjem, flytte hertil og blive en del af projektet. Og hvem ved hvad fremtiden bringer? Det er i hvert fald et af de mest spektakulære steder jeg har set - i hele verden!

La Montañita

Fra Bogotas hektiske hovedstadsstemning kører vi i bus ud i bjergene, og allerede en halv time fra centrum begynder de grønne bakker at overtage byens grå, osende liv. Vi bliver sat af i et sving på hovedvejen og deler en taxa med en familie, for at komme ned til en landsby, der lever sit rolige landlige liv på trods af placeringen så nær den store by. Efter at have forhørt os om mulighederne, kører vi ud på eftermiddagen videre ind i bjergene med en jeep, der er fyldt så grundigt op med folk, grøntsager og andre varer, at jeg står på bagsmækken, der er klappet ned for at få plads til det hele. Det er skyet og køligt, selvom vi kun befinder os i 1550 meters højde. Den lille grusvej snor sig forbi store flotte fincaer, som tydeligvis ikke tilhører områdets oprindelige beboere, de praktisk anlagte *campesinos*, bønderne. Nej, dette ligner mere sommerhuse med store bygninger og smukt udformede haver. Vi finder da også snart ud af, at de fleste af grundene er ejet af velhavende folk fra Bogota, der bruger dem til rekreation i weekender og ferier. Området er perfekt til dette på grund af dets naturskønhed, beliggenheden 1000 meter lavere en Bogota, og dermed et varmere klima, samt nærheden til hovedstaden. Vi passerer en *put-and-take* fiskesø og flere restauranter, alt sammen noget der tyder på, at dette ikke er en hvilken som helst bjergegn i Colombia.

Efter små 20 minutter møder vi et skilt, der siger; *Bienvenidos a La Montañita, Velkommen til Det lille Bjerg*. Vi bliver sat af og går selv det sidste lille stykke ned til selve landsbyen. Det første vi møder er en parkeringsplads og en høj åben bambuskonstruktion med et større rod af ting påmalet *Kreativt Værksted*. Bag parkeringspladsen åbner sig en større dam hvor der opdrættes fisk. Vi går op ad en lille bakke og kommer til *El Kiosko*, fælleshuset. Det er en cirkelrund bygning, der er åben til alle sider, på nær mod vest, hvor et cementhus er tilbygget. Grunden har tidligere været en restaurant, og da den blev overtaget var det med disse bygninger samt et fuldt køkken af en størrelse, der netop kan servicere en hel landsby. Herfra stammer også parkeringspladsen og fiskedammen, der tidligere fungerede som *put-and-take* sø, hvor den glade fisker kunne få fangsten tilberedt i restauranten.

Vi ser en gruppe af folk, der sidder ved borde spredt rundt på bygningens cementgulv. Der er både voksne og børn, der sidder og maler og hygger sig. Da de lægger mærke til os, bliver vi taget i mod af en kvinde, der introducerer sig selv og siden alle andre tilstedeværende. Som det er kutyme i Colombia, bliver der delt kram og kindkys ud til hele selskabet.

En ung fyr bliver tilkaldt og får til opgave at vise os rundt. Han er *aspirant* til at blive indflytter. Som ny beboer skal man gennem en periode, på minimum fire måneder bo og leve

i landsbyen, og først herefter besluttet det i fællesskab, om man er egnet til at flytte ind og få retten til at bygge et hus. For tiden er der 16 faste beboere, 6-8 små børn, en teenager, fire aspiranter samt et svingende antal midlertidige besøgende. Opgaverne med at tage sig af gæster er primært fordelt mellem aspiranterne. Fra fælleshuset, der ligger på en højderyg på den 3½ ha store grund, går vi ned ad skrænten, forbi søen og muldyret *Kamilla*, der står bundet til et træ. Området er meget frodigt, og alt er grønt. Træer og høje planter gror alle steder. Her er *guadua*²⁴, kaffe, plantan, banan og en del andre frugter. Desuden er alting fugtigt, og stien vi går ad meget mudret. Det er vinter lige nu, hvilket betyder regn stort set hver dag. Denne vinter har været ualmindeligt streng. Det har regnet siden december og frem til nu i april. I resten af Colombia har oversvømmelser spredt død og ødelæggelse i et omfang, der ikke tidligere har været kendt. I disse dage taler alle om klimaforandringer.

Ved siden af stien, midt i den tætte skov, møder vi en lille bambuskonstruktion. Et gulv løftet op fra jorden og en presenning spændt ud over, som et trekants telt. Herunder kan vi slå vores telt op, og ligge nogenlunde i tørvejr for den evindelige regn. Vi får installeret os inden mørkets frembrud og går tilbage til fælleshuset, hvor det så småt er ved at være tid for middagen. Dette er det eneste måltid på dagen, der ikke er arrangeret i fællesskab, men hvor folk lægger vejen forbi køkkenet efter forgodtbefindende og laver lidt småretter af det, der måtte findes i køleskabet. Vi får mødt lidt forskellige folk. Som aftenen skrider frem er det de unge aspiranter, der bliver tilbage og drikker af den hjemmelavede vin, der står til gæring i store plastbeholdere, mens verdenssituationen løses efter bedste sociale bæredygtighedsprincipper.

Den følgende dag bliver vi introduceret til hele landsbyen og hvordan den fungerer. Vi møder op til morgenmaden, der serveres i nærheden af klokken otte om morgenen, afhængig af effektiviteten blandt de, som er på køkkenholdet. Der er normalt to personer fra landsbyen, som tilbereder hvert måltid i samarbejde med Pachita. Hun er den lokale kvinde, der tidligere arbejdede på restauranten, og som efter lange diskussioner i fællesskabet, nu er hyret til at hjælpe med det store overblik i fælleskøkkenet. Hun bor ikke i landsbyen, men har sin familie på en finca i nærheden. Til gengæld virker hun meget fornøjet med at være her, og er her, i følge hende selv, stort set alle ugens dage, uanset om hun arbejder eller ej. Hun har gerne

²⁴ Guadua er en type kæmpe bambus der er svært gunstig til konstruktion. Den vokser hurtigt og er enormt stærk. Mange steder ses huse med grundkonstruktion i guadua, og flere af økolandsbyerne har specialiseret sig i denne type byggeri.

både børn og børnebørn med på besøg. Hvem det er der hjælper hende i køkkenet kan ses på et farverigt skema hvor alle personer, både fastboende, aspiranter og midlertidige gæster, kombineres med alle praktiske opgaver i det fælles hushold. Det være sig madlavning, oprydning, rengøring, fodring af husdyr etc. Hvem der gør hvad, bliver i udgangspunktet fordelt tilfældigt en uge ad gangen, hvorefter man kan komme med ønsker til specielle opgaver. Systemet omhandler kun de mindre daglige opgaver. Andet fællesarbejde, såsom at passe planterne i drivhuset, bygning af den soldrevne vandvarmer og den økologiske kaffeproduktion, er fordelt efter interesse og er faste arbejdsopgaver for længere tid ad gangen.

Da maden er klar, og der er dækket bord, samles alle tilstedeværende i en cirkel, med hinanden i hænderne omkring maden, der enten er stillet op til servering på et bord for sig, eller er placeret på langbordet. Det lader til at være en humørsag hvor vidt der er langbord eller bordene står i små grupper. Én fra køkkenholdet udvælges til at sige *bordbønnen*, der gerne går ud til *Moder Jord, elementerne, hænderne der har skabt maden, de tilstedeværende*, og i enkelte tilfælde *Herren Jesus*, hvis det er Pachita, eller andre, der som majoriteten i Colombia, måtte være katolske af religion. Stedet har ingen fælles religion, men fokuserer mere på spiritualiteten generelt. Morgenmaden består gerne af røræg, *arepa*, de flade majsbrød, der er noget af det, der kommer nærmest en national spise, smør, syltetøj, god colombiansk kakao og frisk frugt. Der spises og småsludres hen over bordet, og skulle nogen have en besked til fællesskabet, kan den siges højt her.

Efter morgenmaden går hver til sit med deres arbejdsopgaver, både i husholdningen og for fællesskabet generelt. Det forventes at hver person arbejder omkring to timer dagligt for landsbyen. Udover arbejdet indbetaler hver beboer 100.000 pesos (ca. 300 dkk) per måned, hvilket dækker både husleje og mad. Dette er, selv for Colombia, meget billigt, og en langt lavere leveomkostning end ved et liv i Bogota. Og det er netop Bogota, som de fleste indbyggere har valgt at flytte væk fra. De er typisk uddannede mennesker fra byen, der efter et liv dér har fundet ud af, at et alternativ måtte være muligt. Det, der generelt præger dem er, at de har haft de økonomiske og sociale muligheder for at indse, at livet kunne forme sig anderledes end den hverdag de levede i. Som sagt er det ikke dyrt at bo her, men alligevel ses ingen folk som kommer fra meget fattige kår. Dette handler antageligvis om bevidstheden omkring livets muligheder. Alle lader til at have studeret ved universitetet, have været på ophold i udlandet, være kunstnere eller på anden måde have ført et liv, der kun har været

muligt med økonomisk velstillede forældre. Det mærkes blandt andet også på, at stort set alle taler engelsk, hvilket bestemt ikke er repræsentativt for den colombianske befolkning.

Det er meget forskelligt hvordan de tjener til dagen og vejen ved deres liv i økolandsbyen. *La Montañita* har i sig selv en lille indtjening kommende fra gæster, der betaler enten for en rundvisning eller for flere dages *ferie*, kurser, workshops eller ceremonier. Der er samtidig en lille produktion af økologiske lækkerier som kaffe, smagssatte olier, cremer etc., der alt sammen står til udstilling i et glasskab i fælleshuset. Enkelt personer har for eksempel en indkomst ved at rejse til byen og arbejde indenfor det fag de måtte have, ved at arbejde hjemmefra, ved at sælge produkter via internettet eller andet. Typisk er det, at de nyder godt af de lave leveomkostninger og således ikke arbejder mere end højst nødvendigt. Det lader ikke umiddelbart til, at nogen har et *fuldtidsarbejde*. Det er netop et af grundkoncepterne ved livet i en økolandsby; den *økonomiske frihed* til at leve livet, som man selv ønsker det, frem for at blive dikteret af et højt minimumskrav til indtægt.

Da vi har overstået morgenens fællesopgaver, som vi helt naturligt er blevet integreret i, får vi en guidet rundvisning af en af aspiranterne. Vi går ad små stier igennem den tætte skov, i det meget bakkede landskab. Vi passerer smukt udformede huse i *guadua* og ler. Ét har en åben balkon i niveau med trækroneerne, og udsigt over dalen, der åbner sig herunder. Det ligner lidt et lille slot. Det er minimalistisk, men lever helt op til moderne standarder for komfort. Alle huse er præget af, at der er flere arkitekter blandt beboerne, som således har *betalt* deres arbejde for fællesskabet gennem udvikling af husene. Vi følger en lille bæk videre ned til *El Cusmuy*, et fælleshus placeret nederst i udkanten af landsbyen. Denne store runde *guaduakonstruktion* med palmetag og jordgulv er tiltænkt spirituelle ceremonier. Den er åben til alle sider, og det bliver vores opgave at arbejde med at lukke den delvist af med vægge af bambus. Direkte på jorden er et bålsted, der flyttes rundt om den svære midterstolpe pegende mod de fire verdenshjørner afhængig af de kosmiske perioders skiften. Netop bålet har stor værdi, og der tændes altid bål ved møder og ceremonier. Brændet her er fugtigt og brænder, efter skandinaviske standarder, dårligt. Men selv om det blot er en bunke rygende gløder, så skal der være bål. Spiritualiteten siges at være vigtig i landsbyen. Dog er der ingen deciderede ritualer i de ti dage vi er her. Men de får eftersigende både besøg af *Shamaner* udefra, samt andre folk, der ønsker at deltage i ceremonierne. Det overordnede fokus er kontakt til *Moder Jord*, *Det Kosmiske Fællesskab* samt kontakt med sig selv og hinanden. Det kan for eksempel materialisere sig gennem *temascal*, den traditionelle *svedehytte*, der bliver brugt over det meste af det amerikanske kontinent.

Vi vandrer videre gennem det fugtige landskab og når til floden, der på denne årstid bruser så voldsomt, at den ikke er til at bade i. floden danner grundens grænse mod øst, mens den mod vest afgrænses af den jordvej vi kom ad. Udenfor ligger andre fincaer, der enten benyttes til landbrug eller rekreation. Jeg spørger vores rundviser om der er et udsigtspunkt i nærheden, hvor man kan se ud over hele området. Det ved han ikke, og dette på trods af, at han har været her i over et år. Det kendetegner godt området, samt mange andre af de frugtbare bjergegne i Colombia. De er så fulde af fincaer, med deres dertilhørende og uundgåelige pigtrådshegn, at

Figur 7 Arkitektur i La Montañita

konstruktionen. Dette er en proces, der typisk foregår i etaper, alt efter om økonomien rækker til byggematerialer, arbejdskraft og så videre. I skrivende stund er der fem færdigbyggede private huse, samt to under konstruktion. Blandt de færdigbyggede huse er der to, der ejes af de otte *passive medlemmer* af foreningen *La Montañita*, som ikke bor fast i landsbyen. De bruger husene og landsbyen til rekreation, mens de har deres faste boliger i Bogota. Når de ikke er til stede disponerer landsbyen over husene, hvilket blandt andet kommer os til gode,

det er nærmest umuligt at gå en tur i *naturen*. Dette gøres indenfor den grund man befinder sig på, eller eventuelt hos bekendte. Jeg sender en længselsfuld tanke til allemandsretten!

Vi passerer flere midlertidige konstruktioner og telte, som bebos både af aspiranter, samt faste beboere, der fortsat er i gang med at konstruere deres huse. Det foregår grundlæggende således, at når man er accepteret som fast beboer, så får man muligheden for at betale de 9.000.000 pesos (27.000 dkk) det koster at få retten til at konstruere et hus på grunden. Herefter vælger man sit ønskede område, og er så selv ansvarlig, økonomisk og arbejdsmæssigt, for at organisere

da regnen tager til, og vores telt bliver gennemblødt. Det, der karakteriserer boligsituationen er en stor variation i komfort. Folk bor i alt fra telte til færdigbyggede topmoderne huse.

Vi kommer forbi *La Vista*, der er grundens højeste punkt. Det markeres af et lille åbent plateau, med smuk udsigt over dalen og de bagvedliggende bjerge. *La Vista* er dedikeret til meditation og kontemplation, hvorfor der hverken kan bygges eller sættes telte op her. Udover denne smukke plet, er der mange små oaser gemt rundt i skoven og langs floden, skabt til blot at nyde at være her.

Vi er nået tilbage til fælleshuset, der er den ene af de to bygninger, som blev overtaget sammen med grunden, og derfor er *konventionelt* konstrueret i beton. De selvbyggede huse er som nævnt gerne udført i *guadua* og ler, samt med så stor brug af genbrugsmaterialer og lokale materialer, som det har været muligt, efter principper for *bæredygtigt byggeri*. En del af fælleshuset er toiletter og bade. Vandet hertil kommer direkte fra floden, og på en regnvejrsdag kan det være brunt og grumset af sedimenter, rester af blade og så videre. Vandet i køkkenet derimod kommer fra landsbyens vandværk, en del af det nationale netværk. Det bruges direkte i madlavningen, mens det som drikkevand føres igennem et rensende filtersystem. Kloakeringen er også en del af landsbyens netværk. Som alternativ hertil er flere *komposttoiletter* under opførsel, da dette vil være en mere miljøbevidst løsning. Der er fortsat kun koldt vand i badene, og til de mest komfortsøgende varmes af og til vand på gaskomfuret. Et soldrevet vandvarmersystem til varme brusebade er under opførsel. Elektriciteten kommer fra det nationale net, mens man har et ønske om, også at blive selvforsynende med vedvarende energi.

I samme hus som køkkenet er tre andre små rum til fælles brug. Her er blandt andet et bibliotek, en tv stue med dvd afspiller, og et kontor med flere computere. Tillige har mange deres egne bærbare computere. Hele landsbyen har trådløst internet, der er et lydsystem i fælleshuset, og det hele er alt i alt nok så *hightec*. Dette, tror jeg, i høj grad er med til at præge stemningen. Specielt i en tid som denne, hvor det regner, er folk meget forfaldne til elektroniske aktiviteter. Der sidder konstant folk ved computere, nogen ser film på tv'et, også om formiddagen, og alt kan virke lidt som et *almindeligt liv* placeret i naturskønne omgivelser. En anden faktor, der i høj grad er med til at støtte denne stemning, er vejen. For det første løber den langs hele landsbyen, og på trods af, at det blot er en jordvej, kører der både biler og lastvogne. Ikke i stort antal, men på alle tider af døgnet. Det betyder, at motorstøj og dythorn ofte overtager lydbilledet fra fuglesang og flodens brusen. For det andet

gør vejen det utroligt nemt at komme til og fra Bogota, da man kan køre i bil helt frem til landsbyen, der endda har egen parkeringsplads. Det vil sige at folk let kan have en tæt knyttet relation til byen, og ofte drage dertil. Det skaber en lidt mere opbrudsagtig stemning, der fjerner sig fra naturens rolige tempo. Samtidig kommer der mange besøgende fra byen, så mange at der er en stemning for, at rundvisningerne er en pligt, der bare skal overstås. De besøgende bringer selvfølgelig også et bymæssigt pust til de naturlige omgivelser, og man bliver således kontinuerligt mindet om den *virkelige verden* derude på den anden side.

Det er tid for frokosten og vi samles atter i fælleshuset. Dette er dagens største måltid, og der er fokus på god mad. Den er som regel vegetarisk, men der er af og til et alternativ med kød. Der benyttes altid friske råvarer, som forsøges købt økologisk fra de omkringliggende fincaer. Specielt de animalske elementer, såsom æg og mælkeprodukter, der spises i store mængder, forsøges købt fra bæredygtige produktioner, på trods af, at prisen ofte er dobbelt så høj. Landsbyen er selv ved at udvikle dyrkning af grøntsager, hvilket endnu ikke er i et omfang, så det rigtigt kan benyttes i madlavningen. Et fremtidigt mål er at blive selvforsynende med fødevarer. De har tidligere holdt høns, men uenigheder om pasningen har gjort, at dette ikke længere fungerer.

Da *taksigelsen* er gjort stiller folk op i kø, og køkkenholdet serverer maden portionsanrettet. Erfaringen har tilsyneladende vist, at selv økolandsbyboere ikke har mådehold nok til at begrænse portionerne, så der også er nok til de sidst ankomne. Dette system virker dog også fint, så man kan få sendt et passende smil, til de mennesker, der har skabt den dejlige mad. Det er en blandet forsamling, der sidder spredt ved plastikbordene. Her er alle aldersgrupper fra den mindste på under et år til den ældste på næsten 60. De fleste er mellem 25 og 35 år gamle. Der er sket et gevaldigt generationsskift siden landsbyen blev grundlagt for over fem år siden. Den gang var der langt flere midaldrende folk, hvor der nu blot er en enkelt tilbage. Der er samtidig kommet flere børn til, hvilket der ikke var i starten. Kun fem af de første beboere, der startede projektet op, er i dag tilbage. *La Montañita* er i økolandsbykredse kendt som landsbyen, der samlede folk sammen mere eller mindre tilfældigt, og ganske kort efter flyttede ind på grunden. De havde som del af processen så mange sociale problemer med styreformer og konsensus, at det, udover at have udskiftet størstedelen af beboerne, også har lært dem så grundigt om problemløsning og sociale processer, at dette i dag er deres speciale, og noget de afholder kurser i.

Vi rydder af bordet og får forklaret hvordan den grundige affaldssortering fungerer. Glas, metal, plastic, og papir bliver sendt til deres respektive genanvendelsesstationer. Alt hvad der kan findes en praktisk genanvendelse for, såsom beholdere, bliver genbrugt. Organisk affald bliver komposteret og brugt som gødning i nyttehaven. Æggeskaller bliver specifikt sorteret fra til et særligt formål i haven, som jeg aldrig helt forstod. Uorganisk affald i mindre og blandede mængder bliver presset ned i plastikflasker med henblik på bygningskonstruktion. De skal bruges som mursten.

Da vi har været i *La Montañita* i ti dages tid, er vi blevet en del af den daglige rytme. Vi begynder så småt at se stedets opdeling af folk, hvordan de *unge* og de *gamle*, grupperer sig med hinanden. Ikke så meget efter alder som efter hvor længe de har været her. Vi kommer således naturligt til mest at være sammen med aspiranterne. Vi er kommet bedre ind under huden på folk, og får lidt flere sandheder at høre af typen; ”*åh, der er også altid brok med hende der...*” En enkelt gang oplever vi, at der bliver kaldt til fællesmøde på grund af uenigheder mellem en gæst og en fast beboer, noget der bliver taget op og løst i fællesskab. I bund og grund virker folk virkeligt glade for at være her. Specielt er der ingen der har planer om, at vende tilbage til deres gamle liv i byen.

Regnvejret præger stemningen meget. Folk sender længselsfulde tanker til de varme sommerdage hvor der dases i solen og bades i floden. Nu er man mest under tag, og det er således næsten kun arbejdet med jorden, der driver folk ud af huse og telte. Der bygges netop nu et nyt spiringssystem. En ung fyr med stor erfaring i konstruktion med guadua samt permakultur er ved at starte et kursus i bygning af spiringssystemer. Der er gjort en aftale med landsbyen om, at han kan bruge deres grund til at holde kurser for udefrakommende, mod at konstruktionerne bliver en del af landsbyen. Dette er et typisk eksempel på økollandsbyernes dynamiske væsen.

Jeg har en række spørgsmål jeg endnu ikke har fået svar på, og vælger derfor, at interviewe fire af beboerne. Jeg vælger to af de faste beboere, der har været med helt, eller næsten helt, fra begyndelsen samt to af aspiranterne, der har været her i kortere tid.

Jeg sidder i et smukt udformet færdigkonstrueret hus og nyder udsigten over skoven fra de store vinduer. Stuen er dekoreret med kunst og kunsthåndværk fra Indien og Latinamerika. Kvinden der bringer mig en kop urtete er med sine 58 år landsbyens ældste beboer. Hun har tidligere arbejdet for den colombianske regering i Indien, hvilket forklarer indretningen, og er desuden velberegnet i store dele af verden. Hun er uddannet psykolog, et arbejde hun fortsat

udfører, blandt andet med konsultationer her i stuen. Hun har været med næsten fra starten af økolandsbyprojektet, hvor hun flyttede alene hertil uden familie. Hun har, på trods af sin alder, boet i telt i over to år, før og under konstruktionen af huset. Hun sætter derfor meget stor pris på det hjem, hun har fået opbygget, og er glad for at være i landsbyen. Derfor rejser hun også kun til Bogota hvis hun har vigtige ærinder. Dette helst kun en gang om måneden.

Hun har aldrig tidligere boet i en økolandsby, men har lavet et stor research på alternative samfund i forskellige dele af verden. Samtidig har hun også tidligere ført et *alternativt* liv, hvor hun har været del af, og har faciliteret, arbejde med menneskerettigheder, yoga, meditation og spirituelle ceremonier etc. Dette både i Bogota og i mere naturlige omgivelser. Dengang var hun også bevidst om sin påvirkning på miljøet, og gjorde noget, men ikke meget, for at nedbringe den. Der kunne være fokus på affald, vandforbrug, at mindske antallet af plasticposer og så videre.

Efter hun er flyttet hertil har hendes forhold til naturen ændret sig meget. Hun er blevet langt mere sensitiv omkring de naturlige omgivelser. For eksempel er hun enormt glad for de mange fugle, blandt andet kolibrier, der lever helt tæt omkring huset. Hun føler, at det er sundt at leve midt i alt dette grønne, og elsker naturens rolige rytme. Den passer hende langt bedre end byens mere hektiske tempo. Også hendes miljøpåvirkning har ændret sig. Tidligere havde hun bil, hvilket hun ikke længere har. Til gengæld skabte konstruktionen af huset en stor påvirkning på naturen, såsom fældningen af planter og træer, og i forhold til dette kunne hun bedre lide at bo i telt. Det føltes mere forsigtigt og mere i overensstemmelse med naturen, men i længden var der bare brug for, at bo i et rigtigt hus. Til gengæld forsøgte hun at konstruere huset så bæredygtigt som muligt ved hjælp af genbrugsmaterialer.

Jeg lægger pen og papir fra mig, og vi hyggesludrer den næste times tid om et langt liv i Colombia og andre steder. Vi kommer blandt andet ind på et projekt hun var del af i Sierra Nevada de Santa Marta, i det nordlige Colombia, hvor en gruppe mennesker købte et stykke land og skabte et privat naturreservat. Dette var lige i Guerilla-land, og da situationen intensiverede med kampe mellem guerilla og paramilitære grupper, måtte de sætte projektet i bero. Sådan er forholdene i Colombia, og blandt andet derfor er hun meget glad for dette område, da det er forholdsvis roligt og trygt at befinde sig i.

Jeg bevæger mig videre over til et lille cementhus, der sammen med fælleshuset er overtaget fra den tidligere ejer. Her bor en familie på tre midlertidigt, mens de konstruerer deres hus i den anden ende af grunden. Jeg får mig en snak med familiens far, der ligeledes har været

med i fem år siden projektets begyndelse. Han er 34 år gammel og er i færd med at omlægge sit liv fra tidligere at arbejde med computere, til nu at arbejde med jorden. En vanskelig og langsommelige proces, men han finder da også god brug for sine teknologiske færdigheder her i landsbyen. Han har aldrig tidligere boet i en økolandsby, men førte også før et *alternativt* liv. Dette var dog ikke indenfor noget specielt område eller på nogen helt konkret måde, men nærmere lidt mere tilfældigt. Dengang påvirkede massekonsumen ham meget, den blev ligesom accelereret og overdrevet af byens liv. Han studerede biologi, men havde ingen praktisk erfaring, der kunne hjælpe ham ud af konsumcirklen. Mange ting har ændret sig siden han er flyttet til landsbyen. Tidligere troede han, at han vidste alt om naturen, og at han blot kunne lære det fra internettet. Nu har han forstået, at arbejdet med naturen er en proces, og at ingen kan vide alt. Det er tillige en meget langsommelig proces, hvilket gør den så meget mere værdifuld. Han har forstået, at han ikke har kontrol over naturen, men at han til gengæld bør være varsom og forstå effekterne af nutidens handlinger i fremtiden. Dette har ændret ham meget. Samtidig er hans miljøpåvirkning gået ned, på trods af, at den aldrig været specielt høj. Mange af de moderne forbrugsgoder findes bare ikke her, og det er derfor let at undgå dem. Til gengæld kan det være vanskeligt at rejse til byen uden at falde tilbage i en rytme med større konsum. Lige nu arbejder han specifikt med at nedbringe sit *CO2 udledningsniveau*.

Vores samtale afbrydes da hans hjælp kræves til barnet. Den lille har feber, og de skal give ham en anelse af hans egen urin at drikke, som et naturligt antibiotikum. Faren mener, at sygdommen kan skyldes, at han selv gik i seng med uforrettet sag efter nogle diskussioner i går aftes, og således kan have overført de negative energier til drengen, hvilket viser sig i form af feber.

I udkanten af fælleshuset er hele vejen rundt sat hængekøjer op. Efter frokosten ligger her en ung kvinde på 32 år og holder siesta. Hun er aspirant og har været i landsbyen i blot to måneder. Hun har aldrig tidligere boet i en økolandsby, men førte et mere *normalt* liv. Hun begyndte først at blive opmærksom på sin indvirkning på naturen, da hun sidste år boede hos en familie i Australien, der havde stort fokus herpå. Derfor har hendes liv og hendes forhold til naturen også ændret sig meget efter hun er kommet hertil. Hun er langt mere følsom omkring sine handlinger og deres effekt på omgivelserne, og værdsætter samtidig naturen i lang højere grad. Hun føler, at livet her er fuldstændig forskelligt fra det i byen. Alt er langt mere roligt. Samtidig er hendes miljøpåvirkning blevet mindre. Hun har for eksempel lært at

sortere affaldet og at spare på vandet. Disse er ting som det lille samfund arbejder med i fællesskab, hvilket gør det langt lettere for den enkelte.

Hun rejser gerne til byen for at besøge venner og familie hver anden eller tredje uge. Men her er det ikke let at vedligeholde den bæredygtige livsstil. Forholdene er bare ikke til det, såsom affaldssortering, og folk i byen tænker ikke på det. Det er virkelig svært at være den eneste der er opmærksom på disse ting – at være alene omkring det.

Jeg takker for hendes svar, og hun er glad for at kunne hjælpe. Specielt er hun glad for selv at komme til at tænke nærmere over nogle sider af økolandsbylivet, der normalt bare virker som en naturlig del af hverdagen. Der var flere spørgsmål hun aldrig havde verbaliseret.

Solen er for en gangs skyld fremme, og jeg kan nyde at sidde i græsset i de smukke omgivelser og lade mig varme af dens lune stråler. Her møder jeg en anden aspirant. Han er 25 år gammel og har været i landsbyen i et år og fire måneder, og er dermed den af aspiranterne der har været her længst. Heller ikke han har boet i andre økolandsbyer tidligere, men har i kortere perioder opholdt sig i selvforsynende småsamfund. Det er tre år siden, at han har haft et fast liv i byen, hvilket dengang var et *konventionelt* liv, hvor han ikke havde noget særligt fokus på sin miljøpåvirkning. Nu ønsker han blot at være her, og aldrig behøve at tage til Bogota, men er dog alligevel nødt til at gøre det af og til, gerne en gang hver anden måned. Da jeg spørger om hans forhold til naturen har ændret sig siden han er flyttet hertil, er svaret stærkt; ja, det har ændret sig meget. På en *stor* måde. På en *global* måde. På *alle* måder! Han henviser til de følelser han får når han passer en plante helt fra frøstadiet til den bliver stor, samt til alle levende skabninger, der er omkring ham, og hvordan han lever i fællesskab med dem. Det har givet ham en langt bedre forståelse for de naturlige omgivelser. Derfor forsøger han at eksistere med et minimum af påvirkning på naturen. Han forsøger at flyde med den og derigennem ikke påvirke den i negativ grad på nogen tænkelig måde.

Det er blevet tid til at rejse videre, og vi tager afsked med beboerne. Man forsøger at overtale os til at blive længere. Dette er et sted hvor tiden flyder i naturens tempo, og gæster gerne kan blive en måned eller to, hvis de passer godt ind. Vi har desværre andre planer og må videre, men der udveksles emailadresser så vi altid kan komme i kontakt og vende tilbage hertil, hvis vi skulle lægge vejen forbi området igen.

La Aldea

Jeg rejser nu alene, og mit besøg i økolarsbyen La Aldea falder under Semana Santa, påsken. De har valgt at afholde en cirkusbegivenhed, der varer i fire dage og hvor der ankommer 30 personer fra Bogota. Mine optegnelser fra stedet er derfor stærkt påvirket heraf, da jeg kun har få dage i landsbyen under normale omstændigheder. Men samtidig holder La Aldea ofte denne slags begivenheder, og det er derfor mere eller mindre det normale liv, der afspejles.

En avril se lluvia mil – i april regner det i tusindvis. Dette siger ordsproget for bjergene omkring Bogota, men på trods heraf, er det gode vejr overraskende med mig og det er varmt da jeg forlader storbyen. Igen kører jeg ud i det grønne bakkede landskab, og passerer græssende køer, og bønder der arbejder på markerne. Vi er fem passagerer i firhjulstrækkeren. Alle, undtagen mig, kender deres destination, og chaufføren synes ikke at genkende det stednavn, jeg forsøger at fortælle ham. Jeg skal finde en økolarsby, der ligger imellem to små byer, men da chaufføren ikke kender selve stedet, ender jeg med at ringe til min kontakt og få ham til at forklare, i hvilken retning vi skal. Således lykkes det til sidst at ankomme til projektet *La Aldea*.

Det første jeg møder er synet af den imponerende *guaduakonstruktion*, der udgør træningsrummet for cirkusaktiviteterne. Den er vel 15 meter høj og 20x15 meter i grundplan, åben til alle sider og med trapezer og stof hængende ned fra de åbne *guaduabjælker* i taget. Samtidig er den smukt placeret, med udsigt til alle sider mod den frodige beplantning med frugttræer og farverige blomster, samt videre ud over trætoppene mod dalsænkningen i vest.

Jeg modtages af to gøende hunde samt Claudio, en af stedets fire unge beboere. Han er flyttet hertil med sin kæreste, Margarita, og deres søn på nu syv år. De har boet her i blot otte måneder, mens projektet er startet for omkring to år siden. Han byder mig storsmilende velkommen, og vender så straks tilbage til køkkenet, hvor en velduftende vegetarisk frokost er under udvikling efter *Hare Krishna* principper for madlavning. Claudio har tidligere boet tre år i Hare Krishna kollektiver, men har nu forladt det liv for det mere frie og selvstyrende liv i økolarsbyen. Kogekunsten har han dog bragt med sig, sammen med den *yoga* han både udøver til dagligt og skriver en Masteropgave om ved et *yoga akademi* i Bogota.

Jeg får at vide, at jeg kan flytte ind på første sal i huset. Udover den store cirkusbygning er der to huse på grunden. I det ene bor Claudios familie, og i det andet bor de to andre beboere.

Ovenpå, i sidstnævnte hus, er der plads til op til ti overnattende gæster, og det er altså her jeg flytter ind. Det er et lille træhus, der minder mig lidt om et sommerhus derhjemme. Jeg finder mig et hjørne at lægge mine ting i, og går så ud for at lære stedet at kende.

Alle bygninger er samlet i den ene ende af den 3½ hektar store finca. Foruden de allerede omtalte ligger der, i sammenhæng med træhuset, et stort åbent køkken, der har huset til den ene side og skoven til de tre andre. Resten af grunden er beplantet med diverse afgrøder. Den har tidligere været en blomsterproducerende gård, hvorfor smukke blomster gror alle vegne hvor, andet ikke er plantet. Det er både en gave, da blomsterne kan sælges på markedet, men samtidig et stort arbejde at få genoprettet en god jordkvalitet, efter mange års monokultur. Jeg går en tur omkring og nyder det milde klima her i 1.900 meters højde. Jeg følger en lille bæk, kommer til tre damme med fisk, til guaduaskoven, appelsinplantagen, bananerne, plantanerne, citronerne og en række andre frugttræer, og når til sidst tilbage til den store cirkelformede køkkenhave, der har grøntsager, salat, krydderurter etc. Jeg kommer også forbi et åbent område til camping med eget udendørs toilet og bad, samt *Lotussøen* til badning og meditation.

I øjeblikket er Claudio den eneste beboer, der er hjemme, og ud over mig er der blot en anden gæst. De andre beboere har forskellige ærinder rundt i landet. Claudios kæreste og barn er på familiebesøg, mens de to andre er til en yoga- og meditationsbegivenhed. De fleste kommer dog tilbage om et par dage, da der her i La Aldea er en jongleringsbegivenhed i den kommende weekend – *Semana Santa*, påsken. Så jeg har lige et par dage til at lære stedet at kende, før det begynder at strømme ind med gøglere og jonglører fra nær og fjern. For det er netop det, de fokuserer på i denne økologiske by. At bruge kroppen til at udtrykke *sjælens naturlige sprog*. At bruge kroppens kunst til at skabe og føle håb, drømme og meningen med livet. Dette er deres vej til en spirituelt bæredygtig livsstil. Det sker både gennem, hvad de kalder, *psykedelisk cirkus*, samt gennem yoga, meditation, dans og en lang række af andre fysiske ud- og indtryksformer. Dette kombineres med en økologisk bæredygtig livsstil gennem hjemmedyrkede fødevarer, påpasselighed med forurening og så videre. På den økologiske front er der mange elementer, der går igen fra de tidligere beskrevne økologiske byer. Her er samme grundige affaldssortering, her er komposttoiletter i funktion, her spises hovedsageligt vegetarisk og madvarerne forsøges enten dyrket selv eller købt i nærområdet. Vandet til bad, opvask og så videre kommer fra en grundig regnvandsopsamling mens vand til madlavning og drikke samt elektriciteten kommer fra det nationale net.

Beboerne gør meget ud af ikke at benytte kemiske produkter, der *forgifter din krop og forurener Moder Jord*, og de fremstiller derfor selv eksempelvis sæbe, shampoo og tandpasta.

Da vi har spist en udsøgt vegetarisk frokost, går vi en tur ned til floden. For at komme hertil går vi igennem en lille landsby. Vi sludrer om livet heromkring og det viser sig, at der er lidt problemer med naboerne. De, der bor ovenfor gården, vil ikke tillade, at der hentes vand til fiskedammenene fra bækken, der løber på deres grund. Dette er en lovmæssig rettighed og en sag der ender hos politiet. Da den ene hund senere på ugen forsvinder, er alle bange for, at naboen har skudt den. Dette viser sig dog, til alles lettelse, ikke at være tilfældet. Det er altså ikke alle, der er åbne for en alternativ livsstil her på egnen. Men heldigvis er der andre naboer, der er langt mere venligtstillede, og gerne kommer på besøg for at se, hvad de *skøre* unge mennesker nu har fundet på. Vi får os en forfriskende dukkert i floden, der på grund af regntiden bruser kraftigt på trods af det varme solskin, der præger dagen i dag. Det synes at være et fast mål for små udflugter at komme her og bade.

Mørket falder på, da vi nærmer os fincaen igen. Claudio spørger, om vi har lyst til at deltage i et lille ritual for aftenen, og vi siger begge gladelig ja. Under taget på den høje cirkusbygning står blandt andet to sofaer med et løftet bålsted i midten. Her udveksler vi først brændehugningsteknikker fra forskellige verdensdele, og får siden, med stor tålmodighed, tændt op i et bål. De sidste af solens stråler er nu forsvundet bag bakkerne i vest, og der er helt mørk udenfor flammernes oplysende cirkel. Tilbage er blot cikadernes intense summen og enkelte lysende insekter. Det bliver køligt om aftenen, og bålet er dejligt at lune sig ved. Således begynder ritualet. Claudio sender to beholdere rundt. Den første indeholder *mampe*, en pulveriseret blanding af kokablade og barken fra et særligt træ. Den anden indeholder *nambile*, en særlig tobaksblanding fra Amazonas, der har til formål at aktivere kokaen. Begge dele lægges inden for læben, og efterlades der. Det har en let snurrende, euforiserende virkning, hvilket giver det *udefraseende* perspektiv, der danner grundlag for at tænke over meningen med livet fra en ny vinkel, hvilket er hele formålet med seancen. Han begynder nu at tale om løst og fast, om egne oplevelser, om egne tanker om meningen med det hele. Ind imellem afbrydes talen af trommen og *mantraer* på hindi, igen med inspiration fra *Hare Krishna*. Dette er virkelig en interessant kulturblending af *østens mystik*, latinamerikansk kultur og oprindelig *naturmedicin*. Mampe og nambile bliver flere gange sendt rundt, og tillige bliver en anden tobaksblanding, med et dertil indrettet træinstrument, blæst op i næsen for renselse af luftvejene. Således går aftenen sin gang, hvor vi hver i sær både lytter og taler, og i fællesskab prøver at komme blot en anelse nærmere, hvad det hele handler om.

Både denne og andre typer ceremonier er almindeligt brugt her. De har blandt andet bygget en *temascal*, en svedehytte. Desuden ankommer der omtrent en gang om måneden en shaman, der leder seancer med naturmedicinen *San Pedro*. Denne er en kaktus, der, på linje med andre *naturlige kraftmediciner*, hjælper brugeren til kontakt med naturen og selvindsigt. Mere sjældent udføres *yagé-ritualer*. Denne stærke drik er brygget primært på en slyngplante fra Amazonas. Med udgangspunkt i dette område har medicinen spredt sig, og hyppige ritualer afholdes nu i hele landet, og mere sjældent, i hele verden. Yagé bruges specifikt til kontakt med naturen, selvindsigt og i arbejdet med mentale problemer.

Følgende dag tilbyder jeg min hjælp, til hvad der måtte være af arbejde på fincaen. Alting foregår i et meget afslappet tempo, og jeg bliver hovedsageligt overladt til, hvad jeg selv synes kunne være spændende at arbejde med. Så jeg vander i *spiringshuset*, hvor små nye planter venter på at blive store nok til at blive sat ud. Siden luer jeg ukrudt i den *Vitale Mandala*, som de kalder den store spiralformede køkkenhave. Ellers er lidt hjælp til madlavningen, alt hvad det kræver at være *frivilligt arbejdende*. På fincaen arbejder for tiden to lokale bønder. Den ene er i færd med at bygge en trappe fra køkkenet op til huset. Den anden laver forefaldende arbejde både med planter og træer samt med konstruktion. Lige nu er han i færd med at anlægge et brusebad til campingområdet. Det lader til, at han faktisk er den, der arbejder mest med det praktiske på gården.

Fra denne eftermiddag begynder det så småt at sive ind med besøgende til weekendens begivenhed. Her kommer børnefamilier, professionelle dansere, massører og frem for alt universitetsstuderende fra Bogota, indtil vi i alt er omkring 30 personer. Alle ønsker, af den ene eller anden årsag, at tilbringe en påske, der er anderledes end den ellers meget traditionsbundne katolske. Og det bliver den i højeste grad. De fleste bor i telte, hvor jeg også er flyttet ud for at give min tørre soveplads til børnefamilier. Dagen starter med yoga undervisning klokken seks om morgenen. Herefter er der kurser i forskellige cirkusaktiviteter, danseundervisning, akrobatik og lignende. Aftenerne byder på kabaret, hvor de mest øvede artister viser deres kundskaber frem. Generelt bærer stemningen præg af hygge og festlige tider.

Jeg vil ikke komme nærmere ind på selve begivenheden, men blot understrege, at den er typisk for denne landsby, der netop har specialiseret sig i, at bruge stedet til undervisning, kurser, workshops og begivenheder.

Efter fire dage er vi blot fire gæster tilbage samt beboerne selv, og jeg kan igen få en ide om det daglige liv på fincaen. Blandt andet finder jeg ud af, at folk har blandede planer. Claudio og familien planlægger at starte deres eget projekt op et andet sted indenfor det næste halve års tid. Samtidig planlægger de øvrige to beboere at forsøge at udvide landsbyen ved at købe nabogrunden på tre hektar, hvor der kunne bygges huse til flere familier. Håbet er at være 15-20 mennesker i alt. Det hele afhænger selvfølgelig af, at flere folk kommer til.

Økonomisk set løber økolandsbyen rundt ved, at de fire voksne beboere deler leveomkostningerne. De har hver i sær arbejde til at dække disse udgifter. Desuden har landsbyen i sig selv en indtægt fra afholdelse af begivenheder med betalende gæster, som den jeg netop har deltaget i. Denne kostede for eksempel 70.000 pesos (ca. 210 dkk) for fire dage alt inklusiv. Der tjenes endvidere lidt på besøgende gæster og frivillige, samt på salg af de økologiske produkter, der laves på stedet, det være sig vin, olier og kosmetik.

Figur 8 Der spises frokost i det åbne køkken i La Aldea

Mit indtryk er, ligesom i *La Montañita*, at der er forskellige omstændigheder, der skaber opbrud i *naturstemningen*. En ting jeg i særdeleshed lægger mærke til er, at jeg på mit ugelange besøg har opholdt mig langt det meste af tiden under tag. Som beskrevet er bygningerne man opholder sig mest i, køkkenet og cirkushuset, åbne til alle sider, og man kan

derfor ikke siges at være fjernt fra naturen. Men alligevel er der støbt gulv fornedet og tag foroven, så fri natur er det langt fra. Ud over badeturene til floden, har jeg stort set kun været omkring på den ellers smukke finca, på mine ture til og fra teltet. Dette er sært, da vejret ellers har været godt det meste af tiden. Det virker som om fincaen ikke er tænkt til at opholde sig i naturen; der er ikke rigtig nogle steder til blot at sidde og være til. Fincaen synes mere at have en praktisk værdi. Man går i haven og henter hvad der skal hentes, eller udfører det stykke arbejde, der skal udføres, og går så igen ind under taget. Blot det, at det eneste bålsted er under tag virker lidt naturfjernt. Det lader til, at der fokuseres mere på det kropslige arbejde end på kontakten til naturen. Som i *La Montañita*, og så mange andre steder, kan man heller ikke her søge den *frie natur* i nærområdet, da fincaer og pigtråd er hvad man møder, så snart man forlader vejen. Heldigvis er floden *allemandseje*, selvom også denne følges af hegn på begge sider.

Samtidig er vejen og den forholdsvist lette tilgang til Bogota også en indvirkende faktor. Det lader til blot at være Margarita og drengen, der opholder sig mere eller mindre fast på fincaen. Claudio studerer i byen og rejser til og fra mindst to gange om ugen. Begge de andre beboere arbejder ofte i byen, og opholder sig meget der. Jeg synes, jeg kan mærke, at stemningen er påvirket af bylivet, hvilket gør det hele en anelse mere hektisk end naturens rolige tempo. Det mærkes også på, at der er en beboer jeg slet ikke har mødt, da hun har været i byen hele tiden, og en anden der tager af sted med de sidste gæster, så det igen blot er Claudio, Margarita og deres søn, der er tilbage.

Det elektriske lys bruges typisk når mørket falder på. Til gengæld er brugen af elektronik forholdsvist begrænset. Det er kun Margarita, der har en computer, der lånes ud til dem, der måtte have brug for den. Et trådløst modem forbinder landsbyen til omverdenen, selvom der af og til må vandles rundt på grunden i søgen efter forbindelse. Der er et fjernsyn og en dvd afspiller, hvor man af og til ser film og tv.

Som tidligere vælger jeg at udføre to interviews for at få mere konkret svar på mine spørgsmål. De respondenter jeg udvælger, er Jaime, den blot 22 år gamle grundlægger af stedet, der har boet her siden starten for snart to år siden, samt Margarita, da hun er den af de voksne, der opholder sig langt mest på fincaen.

Jeg starter ud med Jaime, der ellers er i færd med en hektisk rengøring, inden han senere på dagen drager til Bogota, hvilket han gør mindst 1-2 gange om måneden, men gerne mere, da han arbejder dér. Som sagt har han været her i snart to år og er flyttet hertil uden familie. Han

har tidligere været forbi andre økolandsbyer, men kun for kortere perioder. Også før førte han en alternativ livsstil. Han var vegetar og gik op i genbrug og den slags, men slet ikke i det omfang som han gør det nu. Allerede dengang vidste han, at han ønskede at bo på en gård, at bo i naturen. Efter han er flyttet hertil har hans forhold til naturen ændret sig meget.

Grundlæggende er det *intensiveret*. Han er gået fra blot at tale om tingene til faktisk at gøre dem. Han føler, at han har langt mere viden nu, og føler sig mere direkte forbundet til jorden, og den mad den producerer. Også hans miljøpåvirkning har ændret sig meget blandt andet gennem brugen af komposttoiletterne, genbrug og affaldssortering. Han nævner, at der kører en skraldevogn forbi hver 14. dag, men at de ingenting har til den. Samtidig stiger hans miljøpåvirkning kraftigt når han er i byen, her henviser han til brugen af konventionelle toiletter, vandspild og lignende.

Vi afslutter interviewet, og inden han rejser af sted gør han mig igen opmærksom på, at jeg altid skal være mere end velkommen til at lægge vejen forbi *La Aldea*. Gæstfrihed mangler her ikke!

Jeg mødes med Margarita i cirkusbygningen, hvor hun ankommer sammen med en af de tilbageværende gæster, og melder sig beredt til interviewet. Hun virker en lille smule spændt, selvom vi har kendt hinanden i en uge, og jeg har forsøgt at skabe en absolut uformel stemning omkring det. Det viser sig også hurtigt, at hun mere synes det er mere sjovt end skræmmende.

Hun er 26 år gammel og har boet her i otte måneder sammen med sin lille familie. Som sagt er hun den der opholder sig mest på fincaen, og hun rejser ikke til byen mere en 2-3 dage, én gang om måneden. Hun har aldrig tidligere boet i økolandsbyer, og da jeg spørger til hendes livsstil før hun kom hertil, nævner hun blot, at hun har været vegetar i syv år. Dengang fokuserede hun noget på vandforbrug samt en simpel affaldssortering. Hendes forhold til naturen er fuldstændig ændret siden hun er flyttet hertil. *Det er ren magi*, som hun siger. Hun har lært fantastisk meget. Om regnvandsopsamling, om træerne og afgrøderne. Hele dagen er hun i kontakt med *Moder Jord*, og der er hele tiden noget at gøre, noget at arbejde med. Hun føler også at hendes miljøpåvirkning har ændret sig, da det er langt lettere at passe på her, hvor forholdene er til det. Til gengæld ændrer den sig tilbage igen når hun rejser til byen. Hun prøver dér at gøre lidt, men synes det er vanskeligt at ændre på rutinerne, når hun er på besøg i andres hjem, og forholdene ikke er lagt an til bæredygtighed.

Vi afslutter interviewet og hun griner og sludrer videre med sin nye veninde om de aspekter af livet i øklandsbyen, som hun ikke tidligere havde tænkt specifikt over, eller i hvert fald ikke havde verbaliseret.

Det er tid til at drage videre, og sammen med de tre sidste gæster fanger jeg en af de firhjulstrækkere, der et par gange om dagen passerer fincaen og samler eventuelle passagerer op. Jeg tager afsked med mennesker og hunde og ad hullede jordveje, går det tilbage mod den store larmende by.

La Florita

Fra en større by i Cauca-regionen i det sydlige Colombia kører jeg af sted i bus. Efter anvisningerne hopper jeg af i et sving på hovedvejen. Straks melder en række motorcykler deres interesse, og de viser sig, som alle andre steder i landet, at fungere som taxaer. Den første jeg falder i snak med kender faktisk til økolandsbyen *La Florita*, og da prisen er som jeg har fået fortalt, lægger jeg den store rygsæk op foran chaufføren, og hopper selv op bag på. Så går det af sted ad hullede grusveje gennem marker med for mig ukendte, afgrøder og små landsbyer hvor livet går sin rolige gang.

Efter en halv times køretur bliver jeg sat af ud for en port og et skilt, der annoncerer økolandsbyens begyndelse. Jeg træder indenfor og går ad et gammelt hjulspor, der fører gennem løvskoven først nedover i en bækkedal og siden op igen, som en form for naturens indgangsportal til en ny dimension. Jeg mødes af marker med kvæg og længere endnu, ser jeg de første huse. La Florita er oprindeligt bygget op i et gammelt feriecenter, så her er rigeligt med plads til både beboere og gæster. Det er de oprindelige feriecenterbygninger, der fortsat præger grunden. Jeg møder en stor hovedbygning i gul grundfarve og malet med forskellige motiver, af kunstnere der synes at være både børn og voksne.

Her er ingen folk at se, så jeg stiller min oppakning ved et træ, og går omkring for at prøve at finde nogen. Jeg ringede herop aftenen i forvejen og blev budt hjerteligt velkommen, så jeg tænker der skulle være nogen et sted, til at tage i mod mig. Jeg kommer ud til et åbent område, og ser en mand der går og arbejder med nogle byggematerialer. *Bienvenidos, Velkommen*, siger han, mens han fortsat flytter rundt på brædderne. *Silvio* er oprindeligt fra Spanien, og har boet i Colombia, og her i La Florita, det sidste års tid. Gennem de seneste måneder har han bygget på sit hus, hvilket han også er i færd med nu. Aftenen i forvejen blev der holdt housewarming i anledningen af hans første overnatning i den nye bygning. Det er et simpelt, smukt udformet træhus, som han har bygget med hjælp fra naboerne, *Nasa*-indianerne. *Silvio*'s hus er det første færdige selvbyggede hus i La Florita, mens planen er, at alle faste beboere på sigt skal bygge egne huse.

Jeg får forklaringen på hvorfor der er så stille, og jeg ingen mennesker har mødt. For det første er alle kvinderne i landsbyen bortrejst. Der bor omkring 20 mennesker fast i La Florita, heraf er halvdelen kvinder. Af og til vælger beboerne at dele sig op efter køn. De har, i deres arbejde med kønsroller og ligestilling, accepteret, at mænd og kvinder bare er forskellige på nogle områder. De bruger derfor kønsopdelingen til at finde disse forskelle og lære hvad de

kan bruges til, samt hvordan de spiller ind på det daglige liv. Dette gør de et par gange om året i nogle dage i træk, i tillæg til, at de oftere holder kønsopdelte møder. Denne gang var det kvindernes tur til at rejse ud, og de har nu tilbragt hele weekenden i bjergene nogle timer herfra, hvor landsbyen har et sommerhus. Silvio fortæller, at stemningen bliver meget anderledes, når kvinderne er bortrejst. Alting sker i et langsommere og mindre organiseret tempo. Eksempelvis sker madlavningen ikke efter de ellers fastlagte skemaer, men i stedet når nogen føler sulten trænge sig på, og går i gang. Det er en befrielse, at tingene blot flyder af sig selv og ikke skal organiseres så nøje, men samtidig savnes kvinderne meget, og mændene lader til at være glade for, at deres hverdag almindeligvis er fælles. Den anden forklaring på stilheden er netop Silvios hus og indflytningsfesten dagen i forvejen.

Jeg bliver vist rundt i huset, der er bygget i to plan. Det ligger i udkanten af landsbyen med smuk udsigt over markerne forrest og bjergene i baggrunden domineret af en høj vulkan, der kan ses med sne på toppen, i klart vejr efter en nat med nedbør. La Florita ligger i omtrent 2.200 meters højde, og med en rimelig nærhed til ækvator, giver det et behageligt klima, der i det sydlige Skandinavien ville svare til forsommeren. Dette afspejler sig også i vegetationen, der for en skandinav virker næsten familiær.

Nu dukker Hernan op. Han er fra Tyskland, og har boet her det sidste halve års tid. De to første mennesker jeg møder er således La Floritas to europæere. Jeg har tidligere mødt Hernan i La Montañita, hvor hans colombianske ekskæreste bor med deres datter. Han viser mig videre rundt til landsbyens andre huse. Da stedet som nævnt har været feriecenter, ligger mange helt små hytter på række i en aflang formation i forlængelse af hovedbygningerne. Her bor de fleste af indbyggerne. La Florita har valgt at indrette et system, hvor beboerne i hvert enkelt hus blot låner det af fællesskabet. Det vil sige, at huset er deres private, så længe de er til stede, mens det, når de er bortrejst, eller når der afholdes større begivenheder, skal stilles til rådighed for gæster. Dette skaber selvfølgelig visse komplikationer, men er samtidig en af landsbyens største indtægtskilder, da de på denne måde kan tilbyde deltagere i begivenheder en seng at sove i.

Det er netop disse begivenheder, der gør La Florita kendt i økolangskredse. Hver anden til tredje måned holder de et større arrangement, hvor op til 150 mennesker fra hele landet deltager. Den sidste de holdt var i påsken, hvor 120 mennesker deltog i *Danzas de paz universal – Universale fredsdanse*. Fem dage med fællessang og dans fra tidlig morgen til sen aften, i tradition med en international bevægelse på området. Nogle af instruktørerne var

herfra, mens andre kom udefra. Den næste begivenhed i kalenderen er *Den Hellige Cirkel for Kvinder*, der er en særlig begivenhed for kvinder både fra landsbyen og udefra.

De står fortsat overfor afholdelsen af deres største begivenhed nogensinde, hvor der kommer op mod 400 repræsentanter fra økolandsbyer i primært Syd- og Nordamerika, men også fra Europa og resten af verden. De er derfor allerede nu i gang med udbygninger og forberedelser. Jeg var selv til en lignende samling i januar 2011 i en anden landsby, som dog hovedsageligt var med deltagere fra Colombia, og derfor ikke nær så stor.

Udover disse begivenheder, ankommer der en del frivillige besøgende, hvilket jeg også selv er. Her kommer typisk fire til seks om måneden. Samtidig kommer en del gæster, der blot bliver et par dage, omkring 20 om måneden. På et år er der således mindst 600 besøgende i forskellige sammenhænge.

Den følgende dag begynder jeg at deltage i det daglige arbejde. I dag er der *Minca*, svarende til hvad der på norsk kaldes *dugnad*, altså et frivilligt stykke arbejde. Den hullede grusvej jeg blev kørt herop ad skal repareres, og det er ikke noget som staten har tænkt sig at gøre. Derfor mødes alle der bor langs vejen af og til og hjælper hinanden med at fylde huller ud, fælde grøftekanter og så videre. Ved at deltage i denne og andre typer af aktiviteter, lader La Florita sig integrere i lokalsamfundet, der er beboet af primært *mestizo* 'er og tillige en del oprindelig indiansk befolkning af stammen *Nasa*.

På denne dag begynder kvinderne så småt at vende tilbage, og der kommer væsentligt mere liv i landsbyen. Madlavningsskemaet tages igen i brug, og der er faste spisetider til de tre fælles daglige måltider. To gange før hvert måltid bimler klokken, så alle ved, at den friske mad er serveret. Som de andre steder jeg har besøgt spises der hovedsageligt vegetarisk. De fleste af indbyggerne spiser dog kød omkring en gang om ugen. Dette er gerne hentet hjem fra gårdene i området.

Landbrugsproduktion forsyner landsbyen med en del af dens fødevarer. Som de fleste andre økolandsbyer, er La Florita i en proces frem mod at blive selvforsynende. Indtil videre er der en større produktion af majs og rørsukker, en urtehave med primært salat, krydderurter og nogle grøntsager samt frugt og bær. Det udvikles hele tiden, og en af mine arbejdsopgaver bliver at beplante et stort område med bønner. Herudover holder de får og køer foruden heste, hund og kat.

La Florita administrerer alt i alt over 43 hektar land. Heraf ligger de i øjeblikket i forhandlinger med jordejeren om at købe 17 hektar. Af dette forholdsvist store område bruges kun en brøkdel til bebyggelse. En del benyttes som nævnt til landbrug og en del til kvæg. Her har landsbyen et samarbejde med naboerne, der typisk er fattige indianske familier, der ikke selv ejer meget jord. De får derfor lov til at benytte La Floritas jord til deres kvæg, imod også at hyrde La Floritas kvæg, samt dele lidt af den mælk og ost som køerne beriger dem med. I det hele taget er der et stort samarbejde med nabosamfundet af Nasa-indianere, der hjælper til med den daglige drift af La Florita og hvis ekspertise benyttes når der bygges huse og andet. Derudover køber La Florita en del af deres udefrakommende produkter fra et Nasa-samfund et stykke herfra.

Samarbejdet er andet og mere end en praktisk foranstaltning. Jeg bruger en del tid sammen med én af de indianere, der har sin daglige gang i landsbyen. Han er meget glad for at være her. Til at starte med var han, som mange folk i området, noget skeptisk overfor den anderledes livsstil, der føres her. *De lever meget anderledes end andre mennesker, men de gør jo ingen fortræd, snarere tvært imod*, siger han. Han har lært meget af at være her. I La Florita dyrker man for det meste efter *permakulturmetoder*, og det har vist sig, at også han selv og hans familie med fordel kan dyrke på denne måde, for at få mest muligt ud af jorden uden at skade den. Desuden inspireres han meget af den spiritualitet, der lever i landsbyen. Den anden vej kan indianerne lære økolandsbyen om områdets historie, samt oprindelige traditioner og ritualer – noget der også integreres som del af La Floritas spiritualitet.

En stor del af landområdet bruges til genplantning af oprindelige træsorter, der ellers er forsvundet eller stort set forsvundet fra området, grundet den stigende landsbrugs- og kvægdrift de senere år. I det hele taget er det konventionelle jordbrug i Colombia ikke videre bæredygtig, og La Florita forsøger at være foregangsgård, ved at vise alternative og mere bæredygtige måder at leve med jorden på. Genplantningsprojektet er blandt andet skabt med støtte fra Cauca-regionens sammenslutning af jordejere, der er pålagt, af Colombias miljøværnelsesdepartement, at udføre en vis mængde naturgenopbyggelige projekter. På La Floritas jordlodder findes således noget af den eneste skov, der er at se i denne meget landbrugsprægede bjergegn.

La Florita er et meget spirituelt sted, hvilket i høj grad også gør sig gældende når det kommer til produktionen af fødevarer. Urtehaven er smukt udformet, og jeg føler tydeligt glæden blandt de beboere, der har ansvaret for den. Det lyser ud af dem, hvor dejligt det er at kunne

gå omkring i smukke omgivelser og høste Moder Jords gaver, og samtidig vide, at de bliver givet tilbage til hende igen, uden at kredsløbet forringes.

Ekstra meget mærker jeg det en dag vi holder en fejring. Tre folk har fødselsdag, og det giver anledning til nogen festivitás, og hertil hørende grill. Det besluttes, at vi skal slagte et af landsbyens får, noget der sker omtrent én gang hvert halve år.

Figur 9 Begivenheder for store og små i La Florita

To af Nasa-indianerne hjælper til med ekspertisen som slagtere. En af de beboere, der passer fårene til dagligt, har udvalgt hvilket får, der skal ofres for vor andres glæde. Det hentes fra marken og bringes til græsområdet udenfor køkkenet. Stemningen er meget rolig, og fåret bliver behandlet omsorgsfuldt og bliver forkælet med godbidder og venlig berøring. I det hele taget er stemningen meget værdig og respektfuld. Der bliver ofret rygende tobak og sandeltræ i fårets nærhed, og de tilstedeværende takker hver i sær fåret og ønsker det god rejse videre. Det er jo vanskeligt at sige hvad fåret selv tænker, men det virker roligt og ikke skræmt ved situationen. Da ofringer og taksigelser er gjort, bindes fårets ben sammen, det hejses op i et

træ med hovedet nedad og får halsen skåret over. Stemningen bliver på intet tidspunkt stresset eller anspændt. De der kender fåret bedst fra tidligere, sidder ved dets side og kærtegner det, som det forlader denne verden. Herefter fører indianerne an i selve slagtearbejdet. Den værdighed der bliver lagt i slagtingen synes også at kunne mærkes på stemningen, da fåret grilles og spises dagen derpå.

Spiritualitet og bæredygtighed er overlappende fænomener her. Kærligheden til og respekten for Moder Jord, giver sig udtryk i et ønske om at leve så bæredygtigt som muligt. Rent praktisk er her en del af de samme installationer som jeg har set i andre økolandsbyer. Vandforbruget dækkes primært af opsamlet regnvand, og i tørre perioder hentes vand fra et reservoir ved bækken, der løber gennem grunden. De er tilsluttet det nationale net, men dette vand bruges stort set kun hvis andre løsninger svigter. Toiletterne er hovedsageligt kompostinstallationer. Strømmen kommer fortsat fra det nationale net, men man håber på længere sigt at blive selvproducerende. Her er en uhyre grundig affaldssortering, og langt det meste der kommer ud af køkkenet, kan gå tilbage i naturens kredsløb via komposteringsystemet.

Der er selvfølgelig flere områder, hvor de fortsat benytter sig af konventionelle løsninger. Vandet renses eksempelvis med klor, og tandpasta og shampoo er fortsat som i de fleste colombianske hjem. De synes at være bevidste herom, og ønsker at ændre flest mulige aspekter til bæredygtige løsninger, men ved samtidig, at det tager tid og kræfter at ændre på vanerne.

På min fjerde dag i landsbyen er alle kvinderne vendt hjem, og rytmen vender tilbage til mere faste rutiner. Udover madlavning arbejder hver beboer nogle timer hver dag for fællesskabet, typisk mellem morgenmad og frokost. Opgaverne er fordelt efter interesse og kompetence, og ansvaret for de forskellige praktiske dele af småsamfundet, er således uddelegeret. Da beboerne ikke betaler mere end 100.000 pesos (ca. 300 dkk) om måneden for alle udgifter inklusiv mad, giver det en stor økonomisk frihed. De fleste arbejder derfor ikke mere end et par dage om ugen, typisk i en af de større byer i området, og får derigennem indtjening nok til deres faste udgifter. Herudover er de så frit stillet til at bruge deres tid på for eksempel udviklingen af økolandsbyen. Det er endnu ikke muligt kun at leve i økolandsbyen, men håbet er, at nå dertil hvor man vil kunne vælge helt at frigøre sig fra nødvendigheden af, at drage til byen for at arbejde.

De faste opgaver er mangeartede. Alt fra arbejde med jorden, dyrene og vedligehold af sanitære installationer, til planlægning af begivenheder og internetkommunikation med kommende gæster og frivillige. Hver har sit speciale og interesser at koncentrere sig om.

Midt i al denne naturnærhed forsøger La Florita også at følge med i udviklingen. Stedet har en blog på internettet, flere beboere har egne computere og mobile modems sætter dem i forbindelse med omverdenen. Der er bibliotek, kontor med computere, tv-stue, og der bruges en del motoriserede redskaber til vedligeholdelsen af den store grund. Da vi en aften skal se film, bliver projektoren og surround sound højttalerne sat op. Her skal være plads til kultur, også den moderne. Denne hjemmebiograf bruges også til at holde filmfremvisninger for lokalsamfundet, med et alternativ til langtursbussernes og biografernes Hollywood voldsfilm. Bæredygtighed og alternativ livsstil har mange ansigter her.

Store udfordringer

Det lader til, at det går ganske godt her i landsbyen, og indbyggerne virker glade. Men der er selvfølgelig også vanskeligheder. Ser vi først på beliggenheden, så befinder vi os i Cauca-regionen, der af colombianere beskrives som *caliente, varm*. Det vil sige en region hvor guerilla- og paramilitære aktiviteter er til stede i en sådan grad, at man aldrig kan føle sig helt tryk. Der indløber af og til rapporter om kamphandlinger af forskellig karakter. Som almindelig civil burde man ikke være i farezonen, men vildfarne kugler eller beskyldninger om tilhørsforhold til den modsatte side, kan føre hurtig retssag uden domstol.

Herudover bor der forholdsvis mange oprindelige indianske stammer i området. Den colombianske regering er stadig, i hvert fald uofficielt, kendt for at udøve overgreb på disse samfund, og der er da også forlydender om hele landsbyer, der er blevet udslettet i massakrer, da det ikke har været muligt at overtage deres land på anden vis. Sådanne overgreb skjules gerne under dække af bekæmpelsen af guerillastykkerne.

Dette er netop nogle af Colombias store udfordringer, og som småsamfund har La Florita derfor taget konsekvensen heraf, og har slået sig ned på trods af områdets ustabile situation. De har nu eksisteret som økolandsby på dette sted i otte år, og har endnu ikke været udsat for overgreb i den forbindelse.

Også indenfor La Florita er der rigeligt med udfordringer. Sociale forhold i små samfund kan være vanskelige, da man næsten konstant omgås hinanden, hvilket unægteligt giver konfrontationer af forskellig slags. Alt fra reelle diskussioner om politik og demokrati til

almindelige uoverensstemmelser mennesker imellem. Det resulterer i, at beboerne af og til udskiftes. Af den gruppe der i 2003 startede La Florita er kun to beboere tilbage. Andre er fortsat med i gruppen, men bor her ikke længere. De der har været her næst længst har boet her i fem år. Indbyggergruppen ser i øjeblikket sådan ud, at der er to børn på tre og seks år, to teenagere, der går på det lokale gymnasium og 17 voksne i alderen 25 til 40 år. Her er folk fra hele landet, samt de to europæere og en ecuadorianer. Som i andre økolandsbyer er de fleste flyttet hertil fra byen og er universitetsuddannede. Økolandsbyen står overfor en større udbygning, og har inviteret mange nye folk. De regner med, indenfor de næste to år at være omkring 40 indbyggere.

Der holdes ugentligt fællesmøder, hvor alle beboere diskuterer aktuelle emner. Det kan være alt fra praktiske gøremål, til mere følelsesmæssige uoverensstemmelser. Også her synes der at være meget delte meninger om udbyttet. Nogle mener, man bør gå grundigt ned i detaljerne, mens andre mener at helaftensmøder kunne være klaret på en halv time, hvis der var gået mere direkte til sagen.

Spiritualitet

De følelsesmæssige perspektiver bearbejdes i høj grad gennem det spirituelle arbejde. Og netop spiritualiteten er det, der kendetegner La Florita, og intensiteten heraf er, hvad der skiller den ud fra andre økolandsbyer, jeg har besøgt.

En af de sidste dage før min afrejse indtræffer en total måneformørkelse, hvilket er et fænomen samfundet ikke lader gå uset hen. Der arrangeres nu en *temascal*, en traditionel svedehytte, for alle beboerne. Fire af os bruger en stor del af dagen på at forberede dette. I temascalområdet står *skeletter* til fem igloformede svedehytter, i forskellige størrelse, spredt i et mønster omkring en cirkelrund plads. I cirkelens midte er et stort bålsted. Dette rives for blade, og der findes brænde rundt i skovene. Beklædningen af temascalen sker med lange stofstykker, der lægges over skelettet uden på hinanden, indtil det slutter helt tæt. Store sten hentes ud fra en tidligere benyttet temascal og lægges i udkanten af cirklen. Nu begynder den mere rituelle del af forberedelserne. Vi skal bruge 21 store sten til ceremonien. De første fire løftes i vejret mod hvert sit verdenshjørne, og der sendes en taksigelse til Moder Jord og et ønske om hvad der må opnås med temascalen. Følgende lægges alle stenene i en nøje tilrettelagt høj, oven på de store stokke der er lagt som base på bålstedet. For hver sten sendes en taksigelse. Et stort bål bygges op omkring, over og under stenene og snart varmer ilden os, som mørket sænker sig og aftenkulden melder sin ankomst. Det tager nogle timer for stenene

at blive gennemvarme, og vi, der er bålvagter, får bragt mad op fra køkkenet. Langsomt begynder folk at komme ud af mørket og sætte sig ved bålet, letpåkledte svøbt i traditionelle tørklæder til lejligheden, på trods af luftens kølighed. Alle sidder vi og kigger ind i flammerne. Der ligger en intensitet over stemningen, selvom den virker rolig og meditativ.

Da alle er ankommet melder Mauricio, der vil være aftenens *temascalero*, og dermed har til opgave at guide os andre, at vi er klar. Én for én går vi fra midtercirklen ud til den forberedte *temascal*, bukker os og med ordene ”for alle mine relationer” kravler vi ind på græsset i det tætsluttende mørke. Der er lige plads til, at vi alle kan sidde i en cirkel omkring det runde hul i midten. Nu begynder Mauricios to hjælpere at bære stenene ind. *Abuelito*, *bedstefader*, lyder det når en rødglødende sten sendes ind igennem åbningen. For stenene er vore bedsteforældre, eftersom de har været her langt længere end os. Andre deltagere sidder klar med forskellige aromatiske urter, der drysses ned i hullet og velduftende røg og damp stiger op. Den kolde nat forvandles langsomt til et svævende univers af varme og damp. Gennem den efterhånden kraftige fysiske påvirkning, forlader vi omgivelserne og drager sammen på en rejse udi den indre verden, hvor *temascaleroen* viser os på rette vej. Han fortæller gamle sagn om vores oprindelse, om jorden vor moder, solen vor fader, stjernerne og månen vore søskende og om alle vore medvæsner. Forskellige rytmeinstrumenter bliver delt omkring, og hyldesten til naturen og forfædrene, der udtrykkes gennem fælles sange og musik, bringer os endnu fjernere den moderne verden blot få kilometer herfra og endnu nærmere os selv, hinanden og vor oprindelse. Deltagerne skiftes til at dele tanker, følelser og historier. Der sendes hilsner til både menneskelige og ikke-menneskelige familiemedlemmer forskellige steder nær som fjern. Nye *bedsteforældre* ankommer med jævne mellemrum, og varmen tager gradvist til. Da det er en skyet aften, ser vi ikke den formørkede fuldmåne med øjet, men ved at den hænger deroppe over os på den colombianske nattehimmel.

Jeg mister fuldstændig tidsfornemmelsen, men det synes som mange timer senere, at vi igen kryber ud i den kolde natteluft. Afkræftede og berigede ligger vi spredt omkring i græsset og lader os sagte afkøle. Lidt efter lidt kommer folk atter til kræfter, vasker sig i vand med urter og takker Mauricio for vejledningen, før de stille vandrer tilbage til deres små hytter. Det har været end kraftfuld aften.

Et ritual som dette foregår efter faste mønstre, der er adopteret fra forfædrenes traditioner, både her i området og fra andre dele af Syd- og Nordamerika. Traditionerne følges og der udvises stor respekt herfor. Derudover bliver det dog ikke meget højtideligt, og der er altid

plads til en hyggesnak og et grin. Det er naturen det drejer sig om, og mere mystisk er det ikke. Det lader til, at man er bevidst om hvad det er, man foretager sig, frem for i blinde at forsøge at leve op til uforståelige religiøse ceremonier. De gør, hvad de gør for at opnå kontakt og samhørighed med både menneskelige og ikke-menneskelige omgivelser.

Metoderne hertil kan være mangeartede.

Udover temascal spilles der meget musik og danses meget i La Florita. Musikken er ofte fællessange – og dem er der mange af. De kommer fra nær og fjern, bliver opdaget på ture rundt i verden eller bliver bragt hertil af gæster fra fjerne egne. En anden metode udføres to gange årligt. Dette er en fire dage lang faste. Alle deltagende beboere fordeler sig rundt i skoven i små grupper, og gennemlever her fire dage uden hverken mad eller drikke. Både musik, dans og faste udøves for at opnå den ændrede sindstilstand, som beboerne benytter til at få et nyt syn på hverdagen, og sætte deres liv ind i et perspektiv, der er større end blot overlevelse fra hånden til munden.

Et andet fænomen der er meget udbredt i landsbyen er *Las Medicinas de Poder, Naturens Kraftmedicin*. Disse er naturlige vækster af forskellig slags, der har en indvirkning på menneskelig krop og sind. På samme måde som temascalen bruges medicinerne til fysisk og mental renselse samt til at ændre perspektiv og ståsted, for herigennem at søge vejledning i livets store spørgsmål. Medicinerne har mange funktioner, og jeg kan blot nævne nogle få. Fælles for dem er, at de bliver betragtet som *medicin*, der på lige fod med for eksempel lægeurter hjælper mennesket på forskellige niveauer, specielt det spirituelle. Her *arbejder* man med medicinerne.

Der er tre kraftmedicin der anvendes mest. *Yagé* er en slyngplante fra Amazonas, der i andre lande også er kendt under navnet *ayahuasca*. Denne plante har været benyttet af indianske stammer i Amazonas så længe nogen kan huske. Indianerne kalder planten for *læremesteren*, da sagnet fortæller, at den i tidernes morgen kaldte forfædrene til sig for at dele af sin viden. Hvordan indianerne ellers skulle have fundet frem til netop denne plante, med dens ekstra ingredienser blandt regnskovens tusindvis af arter, samt den fem dage lange tilberedning, er da også noget af et mysterium. *Yagé* indtages som en meget kraftig drik, der giver udslag både fysisk og mentalt. Et *yagé*ritual varer gerne en hel nat – over 12 timer. På samme måde som med temascalen udføres ritualet med en *taita*, en shaman, der vejleder de rejsende. La Florita har kontakt til shamaner i Amazonas, der arbejder med *yagé*, mens nogle af beboerne også har erfaring nok til at kunne lede en ceremoni.

San Pedro er en kaktus, der vokser i områderne omkring Andesbjergene. Denne har traditionelt været benyttet af *Inka-indianerne* til kontemplation og kontakt med naturen. Af kaktussen koges en the, der giver en ændret sindstilstand i 12-24 timer. La Florita kultiverer selv *San Pedro*.

San Isidro er en magisk svamp, der vokser her i området. Arkæologiske fund viser tegn på, at også denne vækst har været benyttet af den oprindelige befolkning. På linje med de andre mediciner, omend meget forskellig, giver *San Isidro* en midlertidig udsigt fra et anderledes ståsted. *San Pedro* og *San Isidro* benyttes både ved organiserede ceremonier og ved personlige oplevelser, mens *yagé* stort set kun benyttes ved ceremonier med shaman, på grund af dens til tider meget kraftige effekt.

Jeg finder disse mediciner ganske interessante for relationen mellem menneske og natur. Indianerne har traditionelt brugt dem til dette formål – *for at kunne kommunikere med naturen*. Fælles for dem er, at de visioner og klarsyn der opnås, ikke sidenhen forsvinder som efter en rus, men stadig er virkelighed når effekten aftager. Således er den opnåede viden tillært, og mennesket blevet visere. Ønsket om direkte kontakt med naturen, synes for mig langt mere konkretiseret i denne kultur, end hvad jeg kender hjemmefra. Udover at opholde sig i naturen, som vi gør det, udføres ritualer specifikt med fokus på samhørigheden.

Regelmæssigheden af ceremonier med kraftmedicinerne varierer noget, og der foregik ingen på de uger jeg besøgte landsbyen. Jeg vil derfor kun kort nævne medicinerne her, og siden komme tilbage til dem i en diskussion baseret på litteratur herom.

Interviews

Jeg har efterhånden fået et ret godt billede af, hvordan livet går sin gang i La Florita, og fået en følelse af spiritualitet og naturkontakt. Som altid er der lidt mere konkrete spørgsmål, jeg kunne ønske at få besvaret, og vælger derfor at holde tre interviews. Som respondenter vælger jeg to mænd og en kvinde. Heriblandt én af landsbyens europæere, og samtidig en af de beboere, der har været her i kortest tid. Derudover ligger de omtrent i landsbyens gennemsnitsalder.

På en bæk i solen foran spisesalen mødes jeg med Ernesto, der ser en kærkommen mulighed for at holde en pause i arbejdet med vandforsyningen.

Ernesto er 31 år gammel og har boet her i La Florita i 3½ år sammen med sin søn og nu tidligere kæreste. Oprindeligt er han fra naboregionen Valle de Cauca, og det ses tydeligt på hans indianske ansigtstræk, at hans bedstemoder var en del af den oprindelige befolkning dér.

Han har ikke tidligere boet i økolandsby, men har levet på en traditionel finca, hvor han ikke rigtigt førte en alternativ livsstil, da han manglede *værktøjerne* til det. Han manglede viden og tid, og meget samarbejdet med andre. Han gjorde dog nogen affaldssortering, arbejdede med planter og lignende. Han havde lidt ideer omkring hans påvirkning på de naturlige omgivelser, og prøvede at mindske dem, men han vidste ikke hvad der skulle gøres i praksis. Han føler, at der var en manglende kontakt med jorden.

Da han var barn fik han en form for åbenbaring. Pludselig på en sommerdag, efter lang tids tørke, forsvandt vandforsyningen fra den storby han boede i. Ingen vidste hvad de skulle gøre – ingen kunne gøre noget. Folk tørstede og var afhængige af at købe drikkevarer på flasker, så længe der var et lager. Da forstod han hvor skrøbelig en konstruktion byen er. Da opstod hans første ønske om at blive herre over eget liv og ansvarlig for egen overlevelse. Herudover har naturen altid haft en stærk tiltrækning på ham, og det var her han havde sine bedste oplevelser som barn.

Han nævner, at bønderne i Colombia i høj grad har bevæget sig væk fra det bæredygtige landbrug, på grund af en meget stor fødevareefterspørgsel fra udlandet. Det har ikke været muligt for dem at skabe storproduktioner og samtidig opretholde bæredygtigheden. Det er blandt andet noget af det, han ønsker at bevæge sig væk fra, og dermed at vise vejen frem mod et renere Colombia.

Han føler i høj grad, at hans forhold til naturen er ændret, efter han er flyttet hertil. Nu kan han se det han før kun kunne tænke på. Se hele processen, føle den rene luft, vide hvor maden kommer fra. Det giver ham en indre fred, for han kan lide, at jorden bruges på den måde den gør her. Emotionelt har han det langt bedre nu. I byen var der ingen tid til blot at være sig selv. Den tid har han fået nu, når han er i naturen. Han kan meditere over arbejdet med jorden og reflektere over effekten heraf. Helbredsmæssigt har han det også langt bedre. Han føler sig sundere og i over to år har han ikke været syg. Også socialt er der her en kæmpe forskel til hans tidligere liv. Her gør man alting sammen, og fælles problemer bearbejdes gennem fælles løsninger.

Ernesto er meget glad for, at hans påvirkning på naturen har ændret sig så meget. For eksempel ved toiletbesøg vidste han ikke tidligere, hvad der skete med afføringen. Nu ved han præcis hvilke planter der nærer sig herved, som del af det naturlige kredsløb. Hans forbrug er blevet langt mere bevidst, og langt lavere. Han ved altid hvor produkterne kommer fra, hvad enten de dyrkes her, købes fra naboerne eller på det lokale marked. Han har en bevidsthed om vandet, kender sit forbrug og ved hvor det kommer fra. Han føler stor ansvarlighed overfor vandet, og det er da også blevet hans ansvarsområde i landsbyen. Det er sket en dobbelt effekt med hensyn til påvirkningen på naturen. Den negative påvirkning er faldet, mens den positive er steget, for eksempel igennem plantning af træer.

Ernesto føler ikke at hans bevidsthed omkring naturpåvirkningen ændrer sig, når han tager til byen, hvilket han gør omkring tre gange hver måned. Det han har opnået og lært her, kan han også bruge i byen. Han tager sin viden og bevidsthed med sig, og gør hvad han kan for at handle bæredygtigt.

Nu har Ernestos treårige søn efterhånden kæmpet en del for at få sin fars opmærksomhed, og vi vælger at afslutte interviewet, inden drengen får hugget alle blomsterne af den busk han er gået i krig med.

I køkkenet fanger jeg Hernan, da han laver aftensmad. Han har travlt, og vi indgår den aftale, at hvis jeg laver ham en kop kaffe, så skal han nok svare på spørgsmål. Han er en rimelig *højtflyvende* fyr, så det er ikke altid det jeg spørger om, der bliver svaret på, men ikke desto mindre får vi holdt os en hyggelig snak over madlavningen.

Hernan er 37 år gammel og uddannet arkitekt fra Tyskland. Han har været i Colombia et års tid og har boet her i La Florita i små syv måneder. Han kom hertil med sin colombianske kæreste og deres datter, som nu begge bor i La Montañita. Han har ikke tidligere boet i økollandsbyer, men har boet i forskellige besatte huse i byen. Hernan kan lide byen, og rejser dertil når han har brug for dens tempo og brug for nye input udefra. Det er omtrent hver tredje uge.

Han føler, at han også tidligere førte et alternativt liv. Han formulerer det sådan, at han har prøvet et *konventionelt* liv – og det virkede ikke. Til gengæld var han ikke bevidst om sin påvirkning på naturen før han flyttede hertil.

Han beskriver ændringen i sit forhold til naturen som; at det er *modnet*. Han var forbundet til den før, men i mindre grad. Han nyder at bo på landet, men han vil ikke arbejde i haven. Han

er arkitekt, så han bygger og konstruerer ting, værktøj, huse og så videre. Men samtidig har han en god forståelse for naturens sammenhænge, og hvordan han kan bo i den.

Han føler også, at hans påvirkning på naturen har ændret sig. Han ser naturen som en form for virkelighed. Den er en proces, og han er en del af denne proces.

Tiden er forskellig fra by til natur. Et minut varer længere på landet end i byen. Der er næsten ingen, der fokuserer på tiden her, ingen der bruger uret. Rytmen er så forskellig, at man bliver en del af enten byens hastighed eller naturens. Han føler samtidig, at hans krop bliver respekteret i lang højere grad her, i et menneskesamfund i naturen.

Hernan vender tilbage til sin madlavning, da La Floritas eneste ur, der sidder i køkkenet, begynder at nærme sig seks, og han ved, at sultne økolandsbyboere inden længe begynder at lægge vejen forbi og se, om maden snart er færdig.

I urtehaven finder jeg Monica. Hun går omkring og forsøger at få skik på en have, der har stået alene og upasset i flere uger. De var egentligt to der havde et fælles ansvar for vedligeholdelsen af haven, men eftersom den anden beboer er flyttet herfra, har Monica nu mere end rigeligt at se til.

Hun er 34 år og har boet i La Florita i næsten tre år, hvor hun nu også har fundet sig en kæreste. Det varierer meget hvor ofte hun forlader urtehaven og bjergudsigten til fordel for byens liv, og det afhænger primært af mulighederne for og nødvendigheden af arbejde. Det kan variere fra flere gange om ugen, og til at der går flere måneder imellem hvert besøg.

Hun har ikke tidligere boet i en økolandsby, men førte en form for alternativ livsstil. På den ene side konventionelt med et liv i byen og arbejde på universitetet, men på den anden side arbejdede hun meget med yoga, dans og magi, og levede på den måde alternativt. Hendes relation til naturen var, og er, mere følelsesmæssig end praktisk. Det gjorde sig også gældende da hun boede i byen, hvilket indvirkede på hendes påvirkning på naturen. Om disse følelser også gjorde sig udslag i praktiske hensyn til naturen, er ikke til at tolke af hendes svar.

Hendes relation til naturen har ændret sig, siden hun kom hertil. ”Den ændrer sig altid”, som hun siger. ”Jeg er mere sammen med hende, og jeg føler mere, det vi skaber sammen, end hvad hun er i sig selv”. Monica mener at hendes generation er anderledes, og at denne type

spørgsmål ikke giver så meget mening længere. Forholdet til Moder Jord er et spørgsmål om følelser, der ikke kan måles på denne facon.

Det giver dog stadig mening for Monica at gøre praktiske tiltag, og hendes negative påvirkning på naturen er faldet. Det handler mest om vandet, for eksempel ved ikke at forurene med toiletbrug, men i stedet sende afføringen tilbage i kredsløbet som gødning til planterne. At bruge regnvand, affaldssortering, mindre forbrug af plastic etc. Påvirkningen bliver automatisk lavere når de lever i et fællesskab, hvor alle har disse forhold for øje.

Hendes påvirkning ændrer sig meget, når hun opholder sig i byen. *Byen har sin måde at gøre tingene på – og påvirkningen dér er langt større.* Denne påvirkning bliver hun en del af.

Monicas reaktioner på interviewet er et interessant eksempel på, hvordan nogle økologiske byboere reagerer. Hun virker lidt afvigende i forhold til nogle af mine spørgsmål, hvilket jo nok kan have flere forklaringsmuligheder. Enten forholder det sig, som hun selv siger, sådan at spørgsmålene ikke giver mening længere. Men det kunne også være fordi, hun ikke tidligere har gjort sig disse tanker, og dermed ikke føler hun har et tilfredsstillende svar parat. Eller fordi hun ved, at hun ikke tidligere har gjort noget for at mindske sin påvirkning på naturen, hvilket hun ikke er så stolt over. Det er svært at sige, men noget let interview var det ikke at afholde. Jeg siger derfor pænt tak, og lader hende forsætte arbejdet med Moder Jord.

Efter et par meget indholdsrige uger er jeg klar til at rejse videre. Beboerne forstår ikke helt dette hastværk, de er vant til, at folk gerne bliver noget længere, når først det svinger – og det gør det. Jeg takker meget for alt hvad jeg har oplevet og lært, samler mine ting og går op til grusvejen for at praje en motorcykel. Dette er et af de steder, jeg ikke vil kunne undgå at vende tilbage til.

Del V

Analyse og diskussion

Fårekylningernes blide summer om efteråret
er for os
som vi er for træerne
og som de er
for stenene og bjergene

- Gary Snyder

Analyse og diskussion

Jeg vil i det følgende gøre min egen analyse af økolandsbyerne og deres formål, arbejdsmetoder og *oprigtighed*, ud fra hvad jeg har set og oplevet ved mine besøg.

Som udgangspunkt kan jeg starte med at fokusere på de fire grundelementer, der ligger bag økolandsbytankegangen, altså den sociale dimension, den økonomiske dimension, den økologiske dimension samt den kulturelle og spirituelle dimension (GEN 2011).

Det kan ikke undgås, at der i det følgende vil blive en del generaliseringer. Økolandsbyerne er, som det fremgår, meget forskellige, men hvis jeg skal nå nogle steder med en analyse, er jeg nødt til at se lidt bredere på dem. Det gør selvfølgelig at nogle detaljer og særpræg, vil forsvinde i mængden, men jeg skal gøre mit bedste for at minimere dette.

Som del af analysen kan det blive nødvendigt at sammenligne for at skabe perspektiv. Rammerne for disse sammenligninger er: Hvordan ville det ideelt set være og hvordan er referenceforholdene, altså forholdene i det omgivende colombianske samfund? Desuden vil jeg, i udvalgte dele af den økologiske dimension, benytte litteraturen til en vurdering af niveauet af bæredygtighed.

Den sociale dimension

Hvem må være med

Som det har vist sig i stort set alle tilfælde, kommer beboerne i økolandsbyerne fra den øvre middelklasse. De stammer fra familier, der har haft muligheden for at sende dem i skole, på universitetet og ofte også til udlandet, eller de har kunnet støtte dem i alternative livsstile, såsom at forsøge sig som kunstnere.

Dette er et helt naturligt *adgangskrav* til økolandsbyerne, hvilket skyldes, at den *almindelige* colombianer ikke har overskud eller viden til at opsøge sådanne projekter. Denne påstand baserer jeg på empirien. Jeg har talt med rigtig mange forskellige mennesker i Colombia, og er i den forbindelse nået frem til to konklusioner. Folk der bor i økolandsbyer har alle rig kulturel kapital og social tryghed. Folk der ikke er i økolandsbykredse, eller intellektuelle, kender slet ikke til fænomenet. Man skal ikke mange hundrede meter væk fra en økolandsby, før befolkningen aldrig har hørt tale om disse steder.

Selvom en stor del af arbejdet i landsbyerne er af *landlig* karakter og dermed synes som opgaver for *den arbejdende klasse*, så er selve tanken og ideen bag livsstilen af langt mere refleksiv og eksistentiel karakter. Kombineret med diskussioner om demokratiformer og verdens fremtid, vil det for mange *almindelige campesinos* måske komme til at virke lidt vel abstrakt, og spiritualitetens *hokuspokus* endvidere som en gang *hippiepjat*.

Ikke desto mindre oplevede jeg flere steder, at *campesinos* fra nærområdet havde stiftet bekendtskab med en økolandsby i en eller anden forbindelse, og siden var blevet ved at vende tilbage. Tilsyneladende draget af den specielle *energi*, der eksisterer disse steder.

Da mine undersøgelser ligger inden for økolandsbyernes sociale fællesskaber og ikke i det omgivende samfund, skal jeg ikke gå videre ind på årsagerne til, hvorfor der ikke synes at være folk fra de lavere klasser. Men et kvalificeret bud må være, at kun med et liv med et vist overskud, kan det lade sig gøre at tænke i bæredygtighed og fælles fremtid, og ikke blot på sig selv og sine nærmestes overlevelse. At det så samtidig er fuldt muligt at leve i rig overflod og fortsat kun tænke på sig selv, er en helt anden sag.

Hvorfor gør de det?

Et af de grundlæggende spørgsmål bliver selvfølgelig; *hvorfor gør de det?* Hvad er det der får mennesker fra velstillede familier, med gode trygge liv, til at lægge alt bag sig for et liv i økonomisk fattigdom? For et liv med en komfort, der ligger langt under det niveau de kommer fra, hvor de eksempelvis skal bo i telt eller interimistiske bebyggelser i flere år, før et *rigtigt* hus står færdigt. Hvor det regner ind. Hvor intet virker, og de selv skal løse alle problemerne. Hvor der skal tændes bål blot for at lave en kop kaffe. Hvorfor?

At svare på det spørgsmål ville fylde en hel opgave alene, og jeg vil ikke i dette afsnit begive mig ud i et forsøg. Dog er svaret, sandsynligvis, at finde i opgavens grundlæggende problemstilling; *forholdet til naturen*, samt de andre grundelementer i økolandsbytankegangen, som jeg her er i færd med at gennemgå.

Relationer til naboerne

Som omtalt har jeg oplevet naboer, der er blevet enormt glade for livsstilen i økolandsbyerne, og har gjort det til en del af deres eget liv. De enten arbejder i landsbyen eller lægger ofte vejen forbi, og har gerne deres familie eller venner med.

Flere steder integrerer økolandsbyboerne sig også udadtil i det omgivende landsbyfællesskab. Børnene går på de lokale skoler, der er samarbejde om fælles projekter, og samhandel med varer og tjenester. De tager til det lokale *bingo* om søndagen, stedet hvor man mødes, og de katolske kommer i den lokale kirke.

Nogle steder gør de meget ud af, at tage deres sociale ansvar på sig. I La Selva ønsker man at blive en form for *bufferzone* mellem Kogi indianernes isolerede verden højt oppe i Sierra Nevada de Santa Marta, og den civiliserede verden for foden af deres hjem. I La Florita inviterer man den oprindelige befolkning til at arbejde i økolandsbyen og deler herigennem ud af nyeste teknikker indenfor bæredygtigt jordbrug. Desuden inviteres naboerne til kulturelle begivenheder, som alternativ til hvad det omgivende samfund har at byde på.

Hertil opleves meget god respons. Folk møder økolandsbyboerne med åbenhed og nysgerrighed, og de kan få lov at dele af viden og vision, hvilket netop er et af grundformålene på længere sigt; at blive en slags *forbilled* for lokalområdet, hvor naboerne vil kunne lære om selvforsynende landbrug og andre praktiske og bæredygtige tiltag.

På den anden side opleves også megen skepsis. Folk forstår ikke hvad projekterne går ud på, og ser intet formål med det. Speciel den spirituelle dimension skræmmer mange væk. Erfaringen er dog klart, at det er uvidenheden der skaber modstanden, og hvis folk først kommer tæt nok på, så bliver de fleste overbevist om, at økolandsbyerne om ikke andet og mere, så i hvert fald er harmløse.

Modstanden kan også være stærkere. Eksemplet fra La Aldea hvor nægtet adgang til vandressourcerne endte som en politisag, står desværre ikke alene. Også i La Selva fik vi en dag på en gåtur i regnskoven at vide af en nabo, at vi ikke måtte passere hans grund for at komme til floden – noget der ellers er almindeligt tilladt. Da naboskabet er svært vigtigt, og muligvis blandt overlevelsesbetingelserne for økolandsbyerne, så arbejder de aktivt på at skabe det så godt som muligt. Det lader da også til, at direkte modstand hører til undtagelserne, mens skepsissen fortsat lever i bedste velgående. Dette er et område, der kommer til at kræve meget arbejde.

Demokrati- og styreformer

Styreformen afhænger meget af størrelsen på økolandsbyen. La Selva og La Aldea er så små, at det ikke rigtigt giver mening at tale om demokrati. Følgende omhandler derfor kun de større steder, altså La Florita og La Montañita.

Netop styreformen er noget der fokuseres meget på i økolandsbyer generelt, og er et gennemgående tema når der afholdes kurser og samlinger. At bo mange mennesker i et lille samfund skaber store udfordringer rent socialt, og det har gennem tiden været årsag til mange forliste projekter. Det kendetegner også begge steder, at der har været stor udskiftning af beboerne.

Når det kommer til demokrati er grundtanken konsensus. Dette er lettere sagt en gjort. Der bruges mange lange aftener på møder hvor fælles beslutninger skal træffes, og intet er afgjort før alle er enige. Den træge beslutningsproces synes at udgøre en af de største frustrationsårsager hos flere beboere.

Der findes ingen leder, men begge har en *frontfigur*. En person der har været blandt drivkraften til at starte projektet op og som fungerer som et kendt ansigt udadtil. Typisk har jeg ikke hørt personen omtalt som havende nogen særlig rolle indenfor landsbyen selv, men derimod har andre, udenfor landsbyen, dette billede. Det er vanskeligt at sige, i hvilket omfang denne rolle bringer ekstra magt med sig. I et enkelt tilfælde har jeg hørt en hurtig beslutning blive truffet egenhændigt med et; ”*sådan gør vi her*”.

Niveauet af demokrati og konsensus har været vanskeligt at vurdere. Jeg har ikke hørt klager over, at processerne har været udemokratiske. Hvis der har været utilfredshed, har det været på grund af, at fællesskabet ikke har ønsket at gennemføre et forslag som nogen havde håbet på.

Den økonomiske dimension

Der er flere elementer i den økonomiske dimension af økolandsbyerne. Generelt er det konceptet *økonomisk frihed*, der går igen.

Én af grundideerne er at skabe lave leveomkostninger, for derigennem at have en større frihed økonomisk og tidsmæssigt. Dette gøres på forskellige områder. Først og fremmest er leveomkostningerne generelt meget begrænsede. Landområderne er billige at bo i, en del af maden er selvproduceret og der er mange folk om at dele de fælles udgifter. Således kan det, for de fleste beboere, lade sig gøre blot at have lønarbejde gennemsnitligt 2-3 dage om ugen. Altså opnås derigennem en tidsmæssig frihed, med rum til at arbejde på de områder, der er vigtigst for den enkelte og fællesskabet, ikke blot for økonomisk overlevelse.

En anden målsætning er, at undgå at lade sin frihed begrænse af et økonomisk lån i for eksempel en bank. I det omfang det er muligt, sparer beboerne penge op, indtil de har muligheden for at købe land, bygge hus og hvad der ellers måtte være af større investeringer. Dette gøres både for ikke at skulle lade sig diktere økonomisk af bankens ønsker for tilbagebetaling, og samtidig på grund af en grundlæggende uenighed i den måde den markedsøkonomiske dagsorden fungerer på. Det er dog langt fra altid, at det lykkes for beboerne at opnå deres landsbyplaner uden lån i banken.

Indadtil fungerer økonomien typisk således, at hver beboer betaler et beløb, gerne omkring 80-100.000 pesos (240-300 dkk) om måneden til alle fælles udgifter, altså husleje, mad og så videre. Herudover er økonomien privat. Når der skal bygges et privat hus, er det op til den enkelte selv at afholde udgifterne. Flere steder benyttes de kvalifikationer, der findes indenfor økolandsbyen til sådanne projekter. Eksempelvis *betaler* de to arkitekter i La Montañita deres arbejde til fællesskabet, ved at tegne huse for de andre beboere.

Et andet økonomisk tiltag er, at økolandsbyen forsøger at skabe en indkomst i sig selv. Det kan være gennem kurser, workshops, rundvisninger, produktion af delikatesser og så videre. Det er målet i alle landsbyerne at videreudvikle disse aktiviteter og øge indtægten, således at de med tiden vil blive mindre afhængige af indkomst udefra. Denne type indtægter går i første omgang til fælles investeringer, som nye bygninger og installationer, og i næste omgang til at nedsætte, eller i det mindste fastholde, en lav månedlig udgift for den enkelte.

Man forsøger sig også med *trueke*, et byttemarked for varer og tjenester. Jeg har kun set det praktiseret i lille skala, som en type forsøgsordning. Jeg har oplevet det ved samlinger, hvor det afholdes for at give folk en ide om, at et alternativt økonomisk system er muligt. Altså et arbejde i retning af frigørelsen fra den kapitalistiske markedsøkonomi.

Er dette bæredygtighed? Det er vanskeligt at sige, men i hvert fald kan det siges, at modellen skaber en større frihed for den enkelte beboer, der med sin ekstra tid kan arbejde med andre områder af bæredygtighed.

Den økologiske dimension

Den økologiske dimension fylder meget i alle økolandsbyerne. Ønsket om at føre en bæredygtig livsstil, og leve i harmoni med Moder Jord er blandt de helt grundlæggende årsager til, at denne levevis er valgt. Dette synes at være en modreaktion, på det samfund

beboerne kommer fra. Et samfund hvor plasticemballage kastes ud af busvinduet, og kemikalier benyttes uden tanke for konsekvenserne.

Den økologiske og den spirituelle dimension overlapper en del. Det er den samme kærlighed til og respekt for Moder Jord, der får beboerne til at afholde ceremonier til hendes hyldelse, og til at opsamle regnvand og genanvende flest mulige ikke organiske materialer. Spiritualitet og praktisk livsførelse blandes således til en helhed, der gør, at beboerne kan se sig selv i øjnene og vide, at de lever uden at ødelægge deres livsgrundlag – deres moder.

Har det nogen effekt

Det første kritiske spørgsmål bliver selvfølgelig, om alle disse tiltag overhovedet har nogen effekt. Lad os se på dem et for et²⁵.

Økologisk produktion af fødevarer

Egen produktion af fødevarer er et mål for alle økolandsbyerne, selvom det er forskelligt hvor langt de er i deres udvikling frem mod målet. At eksistere som et selvforsynende samfund, uafhængigt af den omgivende verden, er måske nok en utopi, men at producere egne fødevarer er et godt skridt på vejen.

Ser vi igen på bæredygtigheden ved tiltaget, så er dette et af de områder, hvor der er meget at hente. Økolandsbyerne producerer udelukkende økologiske fødevarer, og allerede mængden af kunstgødning, pesticider, og andet godt fra den kemiske industri, som Moder Jord herved spares for, er en stor naturbeskyttende faktor.

Desuden tages hele transportleddet ud af fødevarerproduktionen, hvilket igen er en faktor når vi ser på klimabeskyttelsen.

²⁵ De i litteraturen fundne fakta i følgende afsnit er delvist fra globale undersøgelser og delvist fra Europa, da det ikke har været muligt at fremskaffe tal fra Colombia. Det kan derfor ikke siges at de enkelte fakta gør sig gældende i Colombia, men de bør dog kunne give et generelt billede af nogle af de aktuelle temaer. Desuden har det ikke været muligt at finde udelukkende akademisk litteratur, blandt andet fordi de oprindelige værker kun forefindes på sprog jeg ikke taler, og jeg derfor har måtte tage til takke med andenhåndskilder. Enkelte referencer er således af ikke-akademisk karakter, hvilket selvsagt skal tages højde for i en vurdering af kildematerialets kvalitet.

Følgende lille udvalg af eksempler er fra FN's Fødevare- og Landbrugsorganisation (FAO), fra det *globale* landbrug²⁶.

Jordbundens kvalitet forøges betragteligt som følge af de økologiske dyrkningsmetoder. Disse mindsker jorderosionen, jordens biodiversitet forøges, tab af næringsstoffer reduceres hvilket medvirker til, at jordens produktivitet opretholdes og ligefrem forbedres.

Økologisk landbrug har ingen brug af kemisk gødning og pesticider, og har endvidere en jordbund og en biodiversitet, der optager næringsstoffer bedre. Dette nedsætter risikoen for forurening af grundvandet væsentligt. Som følge heraf, opfordres i flere lande med forurennet grundvand fra regeringernes side til omlægning til økologisk landbrug, som led i løsningen af problemet.

Når det kommer til klimaet, har også økologisk landbrug en bæredygtig effekt. I forhold til det konventionelle landbrug reduceres brugen af fossile brændsler, da der ikke benyttes de landbrugsmæssige kemiske stoffer, som kræver store energimængder at fremstille. Ligeledes nedsætter økologien drivhuseffekten, da den økologiske jordbund har en øget evne til at binde kulstof i jorden, noget der samtidig øger jordbundens kvalitet.

Økologisk landbrug fordrer biodiversitet på alle niveauer, i højere omfang end andre former for landbrug. Lige fra gen-niveau over jordbundens organismer, til vildlevende dyr og planter på og omkring de økologiske marker. Dette på grund af de økologiske dyrkningsmetoder, herunder at der ikke benyttes pesticider og andre kemikalier (FN's Fødevare- og Landbrugsorganisation (FAO) 2011).

Kortrejst mad

Når det ikke lykkes at producere al maden selv, forsøger landsbyerne som regel at købe ind i nærområdet. I første omgang fra de andre små landbrug, der som oftest udgør de nærmeste naboer. Er dette heller ikke muligt, så handles der typisk på det lokale marked i nærmeste by.

²⁶ Der mangler på flere områder forskning fra blandt andet Sydamerika, og igen kan det derfor ikke garanteres at de enkelte forhold gør sig specifikt gældende i Colombia. De er alligevel medtaget, for at give et billede af hvordan forholdene kan tænkes at se ud.

Der er flere forhold, der spiller ind på denne løsningsmodel. For det første spiller den kortere transport en rolle, da det mindsker forureningen at lade fødevarerne rejse så kort som muligt *fra jord til bord*.

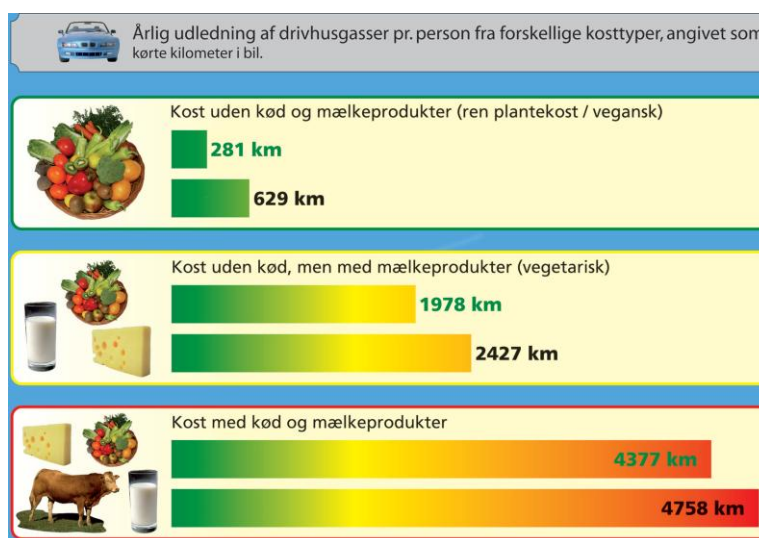
For det andet giver det, at handle direkte med naboerne en garanti for, hvor varerne kommer fra, samt en lettere tilgængelig mulighed for at se under hvilke forhold, de er produceret. Det er samtidig en styrke for den lokale økonomi, at kunne give bonden pengene direkte i hånden, frem for at have eksempelvis en udenlandsk ejet supermarkeds kæde som mellemhandler. Her giver det også en mere direkte *forbrugermagt*. Køberen kan ved handelen få en snak med bonden selv og forsøge at påvirke produktionen i ønsket retning, som for eksempel økologi og dyrevelfærd.

Vegetarisme

”Den bedste løsning ville være, hvis vi alle blev vegetarer.” Yvo de Boer, leder af FN’s klimaagentur (UNFCCC) 2006-2010, juni 2008.

Økolandsbyerne spiser alle enten helt eller hovedsageligt vegetarisk. Det vil typisk sige, at hvis der spises kød, er det sjældent mere end en gang om ugen.

Min erfaring siger mig, at mange ikke-vegetarer ofte har et noget anstrengt forhold til vegetarisme, som en del af en bæredygtig fremtid. Jeg vil derfor, gennem et lille udvalg af eksempler, overlade det til litteraturen at forklare, hvorfor dette kan ses som et vigtigt bæredygtigt tiltag.

Figur 10: Baseret på tysk gennemsnitskost. Kilde: Dansk Vegetarforening (2011)

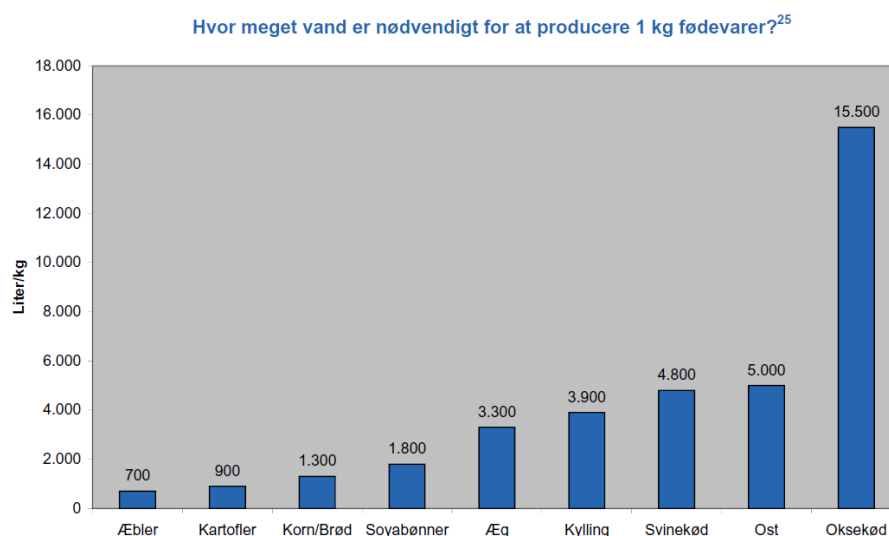
Kødproduktion er en stor udleder af drivhusgasser og FAO konkluderer i en rapport fra 2006, at verdens husdyrhold bidrager med 18 procent af den globale opvarmning. Dette er mere end al verdens transport tilsammen (Steinfeld et al. 2006: xxi). Samtidig hævder blandt andet World Watch Institute at husdyrholdets andel er så høj som 51 procent af den samlede

udledning af drivhusgasser (Goodland 2009: 11). Da produktionen af husdyr ligeledes er en af de førende kræfter i fældningen af verdens skove, hvilke som bekendt er aftager af en del af den så omtalte CO₂ (Steinfeld et al. 2006: 91), så må dette altså, uanset den eksakte andel, betragtes som en væsentlig faktor i de klimaudfordringer vi står overfor. På den anden side er vegetabiliske afgrøder langt mindre CO₂-intensive, hvilket ses af Figur 10, som beskriver hvorledes fødevarernes udledning af drivhusgasser, ville have set ud omregnet til CO₂ udledt ved kørsel i bil. Ifølge disse tal, skal det altså udlede 15 gange mindre drivhusgas at spise vegansk.

Dette er selvfølgelig ekstremerne, og som sagt er man hverken veganere eller fuldt ud vegetarer i de besøgte økologiske landsbyer. Statistikken er her gengivet for at give en ide om, hvor stor variation der er i udledningen, og således at også mindre tiltag gør en forskel.

Ifølge FAO (2007) står landbruget på verdensplan for over 70 procent af forbruget af ferskvand. Også når det kommer til vandforbruget, er der en markant forskel mellem vegetabiliske og animalske fødevarer.

Figur 11 viser hvor meget vand der går til produktionen af et kilo fødevarer. Det ses tydeligt, at animalske produkter, i særdeleshed oksekød, har et langt højere vandforbrug

end vegetabiliske. Endvidere *Figur 11. Kilde: Dansk Vegetarforening (2011)*

er der talrige eksempler på

hvorledes kvægbruget forurener ferskvand og ødelægger potentielle drikkevandsressourcer (Natural Resources Defence Council 2005). Da rent vand er en sparsom ressource både i Colombia og globalt, må det ses som formålstjenende at skære ned på de animalske produkter.

Som omtalt spiller husdyrhold en stor rolle i verdens afskovning, hvilket ikke blot indvirker på den nedgående optagelse af CO₂. Ifølge FAO er kvægdrift nu den primære årsag til

fældning af Amazonas regnskoven (Steinfeld et al. 2006: 272) hvor 70 procent af de fældede skovarealer nu bruges til kvæggræsning, mens fodermarker optager en stor del af de resterende 30 procent (ibid.: xxi). Uden at begive mig ud i en dybøkologisk diskussion om egenværdien af Amazonas og dens biodiversitet, vil jeg mene, at dette er en alvorlig sag, der kunne have været undgået.

Endvidere benyttes over halvdelen af verdens afgrøder som foder til husdyr (United Nations Environment Programme 2010: 80), og dermed ikke direkte som mad til mennesker, noget der, udover skovrydningen, også rejser spørgsmålet om fødevareforsyning, i en verden hvor sult er et faktum. Dette blandt andet fordi at 89-97 procent af energien og 80-96 procent af proteinet i foderet *ikke* bliver overført til det kød, der siden spises af mennesker (Vaclav 2002: 309), og fødevarereproduktionsprocessen, der går via husdyr til menneske, derfor må ses som svært uøkonomisk.

Den spirituelle tankegang spiller også en rolle når det handler om bevidst valg af kost. Om end mindre målbar, så synes det at have stor betydning i økolandsbyerne. Ved at spise mindre kød, påføres mindre lidelse på omgivelserne og der udvises en større kærlighed til de ikke-menneskelige medskabninger. Således øges det der i østen ville kaldes for *god karma*.

Vandopsamling

Colombia er kendt, i denne del af verden, for at være et land hvor det faktisk er muligt at drikke postevandet, i hvert fald i dele af landet. Ikke desto mindre kan vand, og specielt rent drikkevand, være en sparsom ressource.

Flere af økolandsbyernes svar herpå er at opsamle deres vand selv. Nogle gør det som regnvandsopsamling, andre som indhentning og rensning af vand fra en nærliggende flod, og andre igen en kombination af begge. Dette er med til at sikre vandforsyningen og selv at være ansvarlig for den, hvilket er et gunstigt forhold, når den offentlige vandforsyning kan være svingende.

Denne type selvforsyning af vand er selvfølgelig også med til at aflaste det nationale vandnetværk, og kan således ses som bæredygtigt. Specielt i en tid hvor private vandselskaber vinder større og større indpas, med salg af rent vand på flaske, kan det ses som bæredygtigt selv at fremskaffe rent drikkevand, frem for at det skal tappes på plastflasker og transporteres.

Teknologisk Institut (2002: 18) konkluderer²⁷, at opsamling af regnvand vil mindske presset på grundvandsressourcen tilsvarende den opsamlede mængde regnvand. Dette er den primære effekt af denne installation. De yderligere miljømæssige forhold er nogenlunde neutrale i forhold til brug af grundvand.

Bæredygtige byggematerialer

Økolandsbyerne er bygningsmæssigt typisk konstrueret således, at de har overtaget en grund med nogle eksisterende bygninger, der som udgangspunkt kan benyttes som fællesarealer, køkken, toiletter og så videre. Herefter sker så en udbygning med konstruktion af både fællesarealer og private boliger. I denne proces fokuseres meget på valg af byggematerialer. Det forsøges så vidt muligt at benytte lokale samt bæredygtige materialer, hvilket vil sige, at de har en *acceptabel* livscyklus. Af de mere kendte produkter kan det nævnes, at cement ofte fravælges eller benyttes så lidt som muligt, blandt andet på grund af den meget energikrævende fremstillingsproces.

Af de lokale materialer udskiller specielt *guadua* sig. Denne art af *kæmpebambus* vokser traditionelt i Colombia, og siges, netop her, at have verdens højeste kvalitet til byggeri. Udover de gode egenskaber, såsom styrke og fleksibilitet, gør den sig bemærket ved at være meget hurtigt voksende. Det tager blot fem år for *guadua*en, at nå en størrelse hvor den er egnet til byggeri. Således bliver den et meget oplagt emne til bæredygtig konstruktion, og bliver benyttet mange steder.

Generelt medfører konstruktion af bygninger altid en hvis negativ indvirkning på naturen. Både i forhold til rydning af grunden hvor huset skal stå, samt på grund af de benyttede materialer, deres fremstilling og senere bortskaffelse. Dette har for nogle beboere været blandt de vanskeligste overvejelser ved livet i økolandsbyerne.

På den anden side; hvis der skal bygges, så virker disse metoder langt mindre destruktive, end hvad der ellers konstrueres i det omkringliggende samfund. Dette skyldes både de forholdsvist små boligarealer, og de bæredygtige byggematerialer. Udover *guadua* kan

²⁷ Disse fakta er fra Danmark, og er altså ikke direkte overførbare. Der er mange andre forhold, der gør sig gældende i Colombia, herunder at drikkevandsforsyningen er mindre stabil end i Danmark, hvorfor det kan ses som en fordel at være selvforsynende med vand. Desuden lever man efter andre standarder, og regnvandet bruges ofte, efter rensning, som drikkevand, hvilket normalt ikke gøres i Danmark.

nævnes genbrugsmaterialer som plastikflasker og genbrugte byggematerialer, ler, jord og sten samt lokalt producerede trævarer.

Komposttoiletter

I de ofte afsidesliggende egne hvor økolandsbyerne er placerede, er kloakering ingen garanti. Spildevand er derfor et aktuelt tema i forhold til forurening. Også i de områder hvor der findes kloakering, synes den offentlige spildevandsrensning at være noget omdiskutabel. Jeg har ikke selv haft et kig ind i et af disse anlæg, og baserer udelukkende mit udsagn på hvad jeg har hørt.

Figur 12 Komposttoilet med instruktioner til anvendelse i La Aldea

Ved brugen af komposttoiletter, som de fleste af økolandsbyerne hovedsageligt benytter sig af, eller er ved at lægge om til, lykkes det at skabe en fuldstændig genanvendelse af det menneskelige affald. Urinen ledes enten direkte ud i nærtliggende urtehaver eller opsamles, fortyndes og bruges til vanding hvor det måtte være nødvendigt. Fast afføring og papir formuldes i en særlig kompostering sammen med haveaffald. Når dette er helt formuldet, benyttes den nærende jord som gødning i urtehaverne. Andre steder dækkes det blot til i det hul over hvilket toilettet har været placeret, og området kan senere udvikles til urtehave.

Installationen slår to fluer med et smæk. Den tager sig fuldstændig af problemet med menneskeligt affald og mindsker behovet gødning til haven. Det kræver selvfølgelig lidt åbenhed at vende sig til tanken, og accepten af en *anderledes* oplevelse ved at gå på toilettet. Desuden kræver det grundighed i forhold til hygiejne, for at undgå menneskelige bakterier i fødevarerne. Dette er et potentielt problem, som jeg dog ikke har hørt tale om i praksis. Derudover skulle der ikke være problemer, når først systemet fungerer.

Scott (2002: 23f) understreger de to nok vigtigste pointer ved komposttoiletterne, nemlig at der selvsagt er et minimum af vandforbrug, og at der er minimal forurening af grundvandet. Samtidig ser han en fordel i, at systemet kan skabes lokalt og dermed være uafhængigt af centraliserede systemer, hvilket er en fordel i afsidesliggende regioner. Omvendt gør han opmærksom på, at det er vigtigt for en sikker behandling af bakterier med mere, at brugerne har forstået systemet og benytter det korrekt. Det er min umiddelbare opfattelse at dette er tilfældet. Ifølge Anand og Apul (2011: 426f) er komposttoiletet også det mest miljøvenlige alternativ, når det kommer til energiforbrug og drivhusgasudledning, dette også når det sammenlignes med mere effektive toiletmodeller end standardtoiletet med vandskyl. Det skyldes blandt andet, at der hverken bruges energi til at hente ferskvand eller til at behandle spildevandet.

Affaldssortering

Alle økolandsbyerne foretager en meget grundig affaldssortering. Den indeholder kompostering af alt organisk affald, genanvendelse af alle brugbare beholdere, plastposer og andet samt rengøring og sortering af glas og metal, der bliver videregivet til de rette genanvendelsesinstanser. Den smule blandet restaffald der herefter er tilbage stampes, med en dertil indrettet pind, hårdt ned i plasticflasker, der herefter kan bruges som mursten ved byggeri. Med dette sidste tiltag sluttet cirklen, så intet, der ikke er direkte genanvendeligt, forlader økolandsbyen. Sådan er i hvert fald tanken bag, og så vidt jeg har set, fungerer det langt hen ad vejen. Det handler selvfølgelig også om hvilke produkter, der kommer ind i systemet, og når der produceres og handles med omtanke, nedsættes affaldsmængden allerede gevaldigt i dette led.

Hvis vi igen ser på det omgivende samfund, så er affald et stigende problem. Colombia er måske ikke det værste land i verden, men også her ser vi hvordan skovene og havene støt og roligt fyldes op af primært plastic. Emballage flyder langs vejene, og der er ikke i den brede befolkning, en forståelse for at tage affaldet med til nærmeste skraldespand. Ved en indkøbstur på markedet er det så godt som umuligt ikke at komme hjem med mindst 10 plasticposer. En lille pose til hver slags grøntsager, der kategoriseres i lidt større poser, som samles i en stor pose, der forstærkes af en ekstra pose, da kvaliteten er elendig.

Hvordan den offentlige affaldsbehandling finder sted, kender jeg ikke til, men ser jeg alene på den del af affaldet, der aldrig kommer så langt, så er et tiltag, der behandler problemet allerede ved kilden, meget kærkomment.

Andet

Flere af økolandsbyerne gør, i tillæg til ovenstående, også en økologisk indsats udadtil, der ikke har direkte med deres eget hverdagsliv at gøre. Dette er for eksempel genplantning af oprindelige træarter i områder, hvor træfældning har påvirket landskabet i væsentlig grad, samt beskyttelse af naturområder, der ellers er i fare for at blive omdannet til marker og plantager. Sidstnævnte har været drivkraften for mange økolandsbylignende projekter i Colombias ekstremt biodiverse regnskovsområder. Dog er ingen af de nævnte landsbyer startet op med dette som primært udgangspunkt.

Et andet fænomen, der påvirker den økologiske bæredygtighed i økolandsbyerne, er det vi i friluftslivet kalder *et rigt liv med enkle midler*. De fleste steder har udvalgte moderne elektriske komforter, men i forhold til hvor mange personer de er om at dele disse, så er det et minimum. Denne livsstil i sig selv kan ses som bæredygtig, da der kun foregår en ringe miljøbelastning til strøm til apparaterne, samt til produktionen af diverse af vores moderne verdens goder.

Afvig fra idealismen

Visioner og idealisme mangler der ikke i økolandsbyerne, men det er ikke altid de praktiske forhold lever helt op til drømmenes niveau. Ingen mennesker er perfekte, heller ikke økolandsbybeboerne.

Forholdenes tilstand kan generelt opdeles i, hvad der befinder sig i en overgangsperiode, og hvad der synes at være mere almindelig standard, eller vane. Eksempelvis er der mange planer for, hvordan det daglige liv med tiden vil foregå mere bæredygtigt, og der arbejdes frem i mod det.

Et af de typiske overgangsfænomener er brugen af elektricitet, og de fleste økolandsbyer er tilknyttet det nationale elnet. De har dog alle en fremtidig plan om, selv at kunne producere elektriciteten, typisk ved hjælp af vand-, sol-, eller vindkraft. Der er ingen der endnu er nået hertil, og der er vanskeligt at sige hvornår de gør det. De tiltag der derfor gøres i forhold til elektricitet, drejer sig mest om at mindske forbruget. Da stederne typisk er forholdsvis simple, når det kommer til moderne elektronisk drevne komfortenheder, og da de er mange om at dele disse, er min vurdering, at elforbruget er forholdsvis lavt.

Blandt de ting der falder mig i øjnene, som vanemæssige forhold af mindre bæredygtig karakter, er blandt andet brugen af kemikalier, primært klor. Det benyttes nogle steder til rensning af drikkevand og desinfektion af opvask og nogle steder ligefrem som blegemiddel ved tøjvask. At drikkevandet skal være rent, kan der ikke herske tvivl om, men brug af klor på grund af tøjets hvide farve kan ikke kaldes bæredygtigt.

Et andet område er transport. Stederne er typisk placerede langt fra nærmeste store by, og arbejde, handel og andre aktiviteter i byen kræver derfor nogen transport. Nogle har bil eller motorcykel, mens andre benytter den offentlige transport, i det omfang den eksisterer. Dette giver selvsagt en belastning for klima og miljø. Et fremtidigt mål er, at kunne opholde sig mest muligt i selve landsbyen, og arbejde herfra. Det vil således mindske transporten, hvis det lykkes.

Et interessant fænomen jeg flere gange er støt på, er det, at beboernes adfærd ændres når de rejser fra landsbyen og ud i det omgivende samfund. Så bliver der pludselig drukket Coca Cola, og benyttet de *almindelige* komforter. Det virker som om, der er brug for et afbræk i de rigide hverdagsrutiner. Et behov for at slå sig løs og nyde goderne fra det liv de har forladt. Men det lader samtidig til, at behovet forsvinder igen efter forholdsvist kort tid. Man bliver hurtigt *mæt*.

Samlet vurdering

Med udgangspunkt i ovenstående eksempler på afvig fra den ellers højt værdsatte idealisme, kan der stilles spørgsmålstejn ved, hvorvidt hele projektet er forfejlet. Er det blot en hul idealisme, der ikke opfølges i praksis?

Min første introduktion til hele fænomenet lød, at ”bæredygtighed skal være sjovt. Hvis ikke det er sjovt undervejs, så når vi ingen steder med disse projekter”. Mit billede er, at disse mennesker har valgt en vanskelig livsstil, og fører den ud i livet *så godt som det nu kan lade sig gøre*. *Man skal vel også leve*, og hvis ikke muligheden er der for at leve frit, selvom det kommer på kant med de til tider rigide praksisser, så kan hele projektet risikerer at falde til jorden i mangel på lyst og livsenergi.

I økolandsbykredse benytter man ofte parolen, at *lidt er bedre en ingenting*. For mig synes det som om, at når økolandsbyerne er på deres mindst bæredygtige niveau, så svarer det til befolkningen i det omgivende samfund. På bundlinjen er der altså, efter min bedste opfattelse,

en langt større økologisk bæredygtighed end den der ellers ses i Colombia. Men derfor kan der selvfølgelig altid gøres mere, og på mange områder arbejdes der netop på det.

Den kulturelle og spirituelle dimension

Det er vanskeligt at definere kultur og spiritualitet som bæredygtigt eller ikke, og jeg vil derfor ikke forsøge at gøre det, men blot opidse hvilke elementer, jeg har fundet på området.

Udadtil har man i flere af økolandsbyerne gjort sig det til opgave at få et indblik i de lokale traditioner. Dette både for at vedligeholde og bevare dem, hvilket Reichel-Dolmatoff (1975: xvii) ser som svært vigtigt for at undgå at denne viden forsvinder, samt for selv at berige sig ved dem. Som oftest er også disse traditioner, som generelt i oprindelige kulturer, knyttet direkte til hyldesten af naturen. En anden inspiration er gæster fra andre lands- og verdensdele. Det kan for eksempel være besøg fra andre økolandsbyer eller indianske folkeslag, der bringer nye traditioner og ritualer med sig.

Den modsatte vej forsøger man at dele ud af egen kultur til naboer, både af indiansk og anden oprindelse. For eksempel holder de i La Florita filmforevisninger, og inviterer til begivenheder af kulturel og spirituel karakter. Som beskrevet afholder de fleste økolandsbyer også større begivenheder for betalende gæster, disse er typisk også kulturelle og til tider spirituelle. Der foregår altså meget kulturudveksling, og håbet er at skabe et kulturelt forum for udveksling af tanker, idéer, kunst og så videre, der på det kulturelle plan søger at skabe en bedre verden.

De kulturelle og spirituelle elementer i økolandsbyerne overlapper hinanden en hel del, i og med, at både interessen hos beboerne samt kulturarven fra den oprindelige indianske befolkning er spirituelt præget. Her tænkes især på relationen til naturen.

Indadtil findes et frit og åbent forhold til kultur, der udtrykkes gennem kunsten. Det være sig sang, musik og dans samt visuelle kunstformer. Der er skabt et miljø med åbenhed for at udtrykke sig. Kunsten indeholder ofte elementer fra spiritualiteten, altså hyldesten til naturen.

Spiritualiteten spænder over et bredt felt af *aktiviteter*, og fælles for dem alle er, at naturen står i centrum. Der tilbydes ingen guder eller religiøse figurer. Når der ikke henvises direkte

til fysisk natur, så er der tale om *El gran Espiritu*, *Den store Ånd*, og *Pachamama*²⁸, *Moder Jord*, der begge er direkte repræsentanter for helheden af de naturlige omgivelser, vi sanser omkring os.

Tilbedelsen eller hyldesten kan være alt fra ensom kontemplation i de natursmukke omgivelser til fælles ritualer. Kontemplationens grad af spiritualitet afhænger af den enkelte. Det virker som om mange blot nyder at være i naturen og glædes over dens skønhed og rigdom. For andre er der utvivlsomt også et element af tilbedelse eller taksigelse til stede. Dette foregår både ved deciderede anledninger til kontemplation, og blot som del af den daglige færden i landskabet.

De ritualer jeg selv har mødt, er primært *temascal'en*, svedehytten, som beskrevet under besøget i La Florita. Her var målet at ændre deltagerens fysiske og mentale tilstand, og derigennem åbne en port for kontakt med naturens ånder. Dette udførtes gennem et langt ophold i den stærke varme og damp, samt gennem sang og musik, der hyldede netop *Den store Ånd* og *Moder Jord*, og takkedes for alt hvad de giver til mennesket. Det var også her, jeg rent sprogligt hørte, hvordan man søger at skabe et familiært bånd til de ikke-menneskelige omgivelser, ved at betegne dem som familiemedlemmer, såsom at stenene kaldes *bedsteforældre*.

I andre sammenhænge har jeg også mødt megen sang, musik og dans, hvoraf en stor del har været spirituelt inspireret. Det kan være alt fra enkeltpersoner, der spiller musik til store samlinger med organiserede fællesdancer. Karakteristisk er det, at musik, sang og dans benyttes i stort omfang både i det daglige liv samt ved særlige lejligheder. Grænsen mellem hvad der er socialt, mellemmenneskeligt, og hvad der er relation til naturen ophæves ved disse ritualer. Musik, for eksempel, spilles i fællesskab, og det er de menneskelige bånd, der skaber den. Men samtidig er det naturen der hyldes, og det virker som om deltagerne bruger hinanden til at give slip på menneskets verden, og lade sig flyde ind i naturens.

Af mere intense metoder er jeg flere gange blevet præsenteret for *fasten*. Jeg oplevede kun selv én enkelt dags faste, men hørte flere gange tale om længerevarende faster af op til flere ugers varighed. Også her er formålet at ændre mennesket perception af omverdenen og

²⁸ Navnet *Pachamama* er lånt fra de oprindelige folk i Andesbjergene og er navnet på frugtbarhedens gudinde. Det oversættes almindeligvis til *Moder Jord*. Det er også i betydningen *Moder Jord*, at jeg har truffet det.

dermed bane vej for alternative tankemønstre og virkelighedsopfattelser, og fasten gennemføres i de naturlige omgivelser, hvorved naturkontemplationen kommer i centrum. Efter sigende bliver krop og sind enormt sensitive af en længerevarende faste, og der kan opnås spirituelle, følelsesmæssige og intellektuelle niveauer, der almindeligvis ikke er tilgængelige. Tillige benyttes *naturens kraftmediciner* i denne forbindelse, hvilket jeg vil beskrive nedenfor.

Naturens kraftmediciner – eksemplificeret ved *yagé*

Følgende tager udgangspunkt i den brug af *naturlige kraftmediciner*, der primært er omtalt under beskrivelsen af mit besøg i La Florita. Som nævnt er La Florita den økologiske by hvor spiritualiteten er mest udtalt, og derfor er der mest at undersøge her. Samtidig lader den til at repræsentere en del af de aktiviteter, der foregår andre steder, omend dér i mindre intens omfang.

I det følgende vil jeg, ved hjælp af litteraturen, primært beskrive brugen af *yagé*²⁹. Dette skyldes, at denne te bliver betragtet som det kraftigste og samtidig mest udbredte af shamanistiske hallucinogener³⁰ (Mentzner 2006a: 3), hvilket tillige afspejler sig i økologiske forhold til teen. Endvidere omtaler meget af den fundne litteratur, flere af de forhold der gør sig gældende for *yagé*, som repræsentative for brugen af hallucinogene planter generelt³¹. Jeg vælger at beskrive denne plantemedicin generelt for at give læseren et vist indblik i fænomenet.

Oprindelse

Yagé er medicinens mest udbredte navn i Colombia, mens den i andre dele af Amazonas også kendes under navne som *Ayahuasca*, *Hoasca* og *Caapi* (McKenna 2006: 40). *Ayahuasca*

²⁹ Udtales [*jahæi*]

³⁰ Der er mange forskellige termer benyttet til at beskrive denne type af psykoaktive planter. Jeg benytter her *hallucinogener* i den forståelse som Mentzer (2006: 13f) benytter, nemlig fra ordets oprindelse af det latinske *alucinar*, at lade sindet vandre. Altså er det ikke en henvisning til visuelle eller andre typer af hallucinationer, men nærmere til det at fremkalde en *rejse for sindet*.

³¹ Endvidere benyttes *yagé* her som repræsentant, da det begrænsede omfang af opgaven forhindrer mig i at give en tilstrækkelig beskrivelse af alle de relevante hallucinogener. Selvom jeg bruger nogle sider på *yagé*, vil jeg grundigt understrege, at jeg på ingen måde kan beskrive fænomenet i tilfredsstillende grad, når det blot bliver en lille del af en større opgave.

synes at være den mest internationalt kendte betegnelse, og er et ord der stammer fra *Quechua*, det sprog der blandt andet tales af efterkommere af *Inka* indianerne i Andesregionen. Direkte oversat betyder *huasca* slyngplante og *aya* betyder *døde folk, sjæl*, eller *ånd*. Altså er betydningen af ordet noget i retning af *åndernes slyngplante*. I stammesamfund ses disse planter som personifikationer af bevidst intelligente væsner, der kun bliver synlige ved indtagelse af drikken. Disse fungerer som spirituelle *lærere* og som kilde til helende kræfter og visdom. Således omtales planterne gerne som *medicin* eller *plantelærere* (Mentzner 2006a: 1ff).

Yagé har været, og bliver i et vist omfang stadig, benyttet af indianske stammer i Amazonas. Områderne omfatter det der med nutidens nationalstater hører under Colombia, Ecuador, Peru, Bolivia, Venezuela, Guyana og Brasilien (Dobkin de Rios et al. 2008: 5; Mentzner 2006a: 1), med andre ord i stort set alle dele af denne verdens største regnskov.

Hvor og hvornår traditionerne for brugen af yagé oprinder, er der ingen der ved med nøjagtighed, men arkæologiske fund tyder på brugen af hallucinogener tilbage til år 1500-2000 før vor tidsregning (McKenna 2006: 42) og de Rios mener, at brugen kan være så gammel som 8.000 år (2008: 8).

Yagé er brygget på to grundlæggende ingredienser; stammen af slyngplanten *Banisteriopsis caapi* og bladede af planten *Psychotria viridis* (Mentzner 2006a: 1). Førstnævnte kaldes i Colombia yagé og har altså givet navn til drikken, mens sidstnævnte af og til skiftes ud med andre planter med lignende egenskaber (McKenna 2006: 41). Jeg skal ikke her komme ind på de kemiske og farmakologiske detaljer for drikkens psykoaktive virkning på mennesker, her kan jeg henvise til efterhånden talrige etnobotaniske beskrivelser, se blandt andet Callaway (2006). Dog vil jeg nævne det interessante faktum, at de to ingredienser hver for sig ikke har nogen særlig psykoaktiv effekt, og at drikken derfor afhænger fuldstændig af den unikke kombination af de to. Hvordan det således er lykket at finde frem til kombinationen i et af verdens mest biodiverse områder synes stadig at være noget af et mysterium. Myterne er det eneste vi har at forholde os til, og de vil blandt andet lyde, at det var planterne selv, der kaldte mennesket til sig (McKenna 2006: 43).

Når det kommer til forståelsen af hallucinogener som yagé og deres rolle i oprindelige kulturer, så konkluderer Reichel-Dolmatoff, at de opnåede trancer og hallucinerende tilstande er en del af selve kernen af oprindelige trosretninger og har stor betydning for både myter og ritualer samt for praktiske anliggender i det daglige liv. Det er de hallucinatoriske oplevelser, der skaber grundlaget for de fleste kulturelle aktiviteter. Han understreger, at ethvert forsøg på at forstå disse kulturer er nødt til at inddrage den hallucinogene sfære og indianernes viden om psykoaktive planter (1975: 198, 203).

Ifølge Grob har yagé oprindeligt været brugt til magi, spådomskunst, religiøse ritualer, trolddom, samt helbredelse af sygdomme (2006: 69). I modsætning hertil beretter Reichel-Dolmatoff, at han har oplevet, at hallucinogenerne bruges i en meget praktisk henseende. Omend indtagelsen kan være forbundet med ritualer så er formålet praktisk betonet såsom at helbrede sygdomme, finde mad og afslutte af fjendskaber. Han understreger at shamanen ikke er mystiker, og metoderne der benyttes ikke er hellige. Selvom der under en ceremoni opnås kontakt med væsner, der *almindeligvis* ikke er synlige, så benyttes kommunikationen med disse i praktiske henseender (1975: 201f).

Også Grob nævner de praktiske udbytter såsom, at en person under indflydelse af yagé kan se fjerne steder, hvilket har været benyttet til at finde byttedyr i skoven, eller se hvordan det står til med venner og familie i fjerne egne (2006: 78).

De Rios nævner en række gavnlige egenskaber, der har været benyttet. Det er for eksempel at læse andres tanker, undertrykke sult, reducere angst, harmonisere sociale relationer og derved styrke social stabilitet etc. Teen er så kraftig, at det flere steder menes, at en øvet shaman

Figur 13 *Banisteriopsis caapi*

under påvirkning kan slå ihjel ved tankens kraft alene. Den øger empatien og gør shamanen i stand til at opfatte andres motivationer, ønsker, følelser og sindstilstande (2008: 5f).

Der er endvidere beretninger om stammer, hvori en ceremoni med yagé bliver set som en meget ubehagelig og skræmmende oplevelse, og er noget der kun tyes til når der findes et presserende behov for åbenbaringer fra åndernes verden (Grob 2006: 69).

Nutidig brug

I dag bruges yagé stadig i et vist omfang, selvom formerne har ændret sig en del. Mestizo befolkningen har en lang historie for at have adopteret indianernes brug af planten (Dobkin de Rios et al. 2008: 19), og det synes at være igennem dem, at teen har fundet vej til den moderne brug, der findes i dag.

Der er i Brasilien opstået tre store religiøse bevægelser, der har katolske rødder og bruger yagé som centralt element i deres gudedyrkelse. *Santo Daime* er den ældste og har rødder tilbage i 1930'erne, *União do Vegetal (UDV)* er den største, og den sidste kaldes *Barquinia*. De har mange tusinde medlemmer i Brasilien og har nu spredt sig

Figur 14 *Psychotria viridis*

med afdelinger både i Europa og

Nordamerika (Mentzner 2006a: 32). Jeg

vælger at nævne dem på grund af to

aspekter. For det første lykkedes det i 1987 UDV at få lovliggjort brugen af yagé ved religiøse ceremonier i Brasilien, og senest vandt de ved *US Supreme Court* en retssag, der fra februar 2006 tillod dem også at benytte yagé ved deres ceremonier i USA (Dobkin de Rios et al. 2008: 2). Dette på trods af, at et af de aktive stoffer i yagé, *DMT*, i sin kemiske form er illegalt ifølge FN's *konvention om psykotropiske stoffer* af 1971 (FN 1971: 17). Noget tyder altså på en form for accept af yagé, som ikke eksisterer overfor andre hallucinogene planter³².

³² Det skal her nævnes at konventionens forskrifter for hallucinogene planter er noget uklare, men det krævede uanset en retssag af få lovliggjort brugen af yagé i USA.

For det andet gennemførte blandt andet nordamerikanske forskere i 1993 et feltarbejde på medlemmer af UDV for at undersøge langtidseffekterne af deres brug af yagé. Resultaterne heraf konkluderer blandt andet, at deltagerne gennemgik ændringer, der påvirkede deres liv og adfærd i dybtgående og positiv retning. Endvidere konkluderes det at brugen af yagé over lang tid, i denne rituelle kontekst og under de støttende sociale omstændigheder, var trygt at benytte, ikke medførte toksikologiske effekter på længere sigt og tilsyneladende havde en vedvarende positiv påvirkning på fysisk og mentalt helbred (McKenna 2006: 56).

Også i mange andre sammenhænge benyttes teen forsat som helsemiddel. Blandt andet er det set at den kurerer stresslidelser. Selvom den type symptomer af shamanerne betragtes som magiske, og derfor kræver en magisk løsning, så lykkes det altså med en god grad af succes at kurere lidelserne (Grob 2006: 71f). Ligeledes har den vist positive egenskaber til at reducere alkoholisme og narkotikamisbrug (Mentzner 2006a: 31f).

Det planten i den nutidige vestlige verden er bedst kendt for, er dog fortsat de spirituelle og bevidsthedsudvidende egenskaber, der får et stadig større antal vesterlændinge til at søge oplevelser med yagé i Amazonlandene eller i de organisationer, der tilbyder ceremonier i andre lande (Dobkin de Rios et al. 2008).

Andre helbredsmæssige forhold

Hallucinogener som yagé har et af de laveste potentialer for at skabe afhængighed. Endvidere er der ikke registreret kroniske lidelser eller andre helbredsskadelige forhold i forbindelse med indtagelsen af denne type hallucinogener (Dobkin de Rios et al. 2008: 10).

Modsat nævnes nogle risikomomenter. Det ikke vides med sikkerhed hvordan personer med i forvejen eksisterende psykiske lidelser vil reagere på indtagelsen. Da menneskets dømmekraft ændres, hvilket potentielt kan bringe uheldige konsekvenser med sig, understreges vigtigheden af at udføre ritualerne under kontrollerede forhold med en erfaren shaman til stede (Dobkin de Rios et al. 2008: 10).

Herudover beskrives en række risici. Først og fremmest i forbindelse med utrænede *pseudo-shamaner*, der udsætter deltagerne for en drik og et ritual, der ikke er forsvarligt. Derudover findes der en række fødevarer og medicinske produkter, der kan reagere uheldigt med yagé. Der er rapporteret tre dødsfald, der direkte eller indirekte har haft forbindelse til en ceremoni (Dobkin de Rios et al. 2008: 7f).

Et par ord om oplevelsen af yagé

Nu er der redegjort for forskellige effekter af ceremonier med yagé, og lur mig så om ikke den nysgerrige læser tænker; *jamen, hvordan er det? Hvad er det egentligt der sker? Hvordan føles det?*

Det er et vanskeligt spørgsmål at besvare, da det vil være fuldstændig op til den enkeltes individuelle oplevelse. Men for at tilfredsstille lidt af denne nysgerrighed skal jeg i korte vendinger forsøge at give et indblik i fænomenet ved at beskrive nogle få eksempler på, hvordan det kan opleves at stifte bekendtskab med *plantelæreren* yagé. Følgende er en blanding af, hvad jeg har læst, hørt og oplevet.

Først og fremmest er en yagéceremoni en nærmest usammenligneligt stærk oplevelse. Mange der har gennemlevet det beskriver den som blandt de største begivenheder i deres liv. Folk der har haft en nær-dødsoplevelse sammenligner gerne de to fænomener. Oftest betegnes det som en *livsændrende* begivenhed.

Ceremonien varer gerne hele natten, fra solnedgang til solopgang, altså omkring 12 timer. *Taitaen*, shamanen, bærer en rituel klædedragt, og har diverse tilhørende rituelle remedier, såsom fuglefjer, plantefrø der rasler, instrumenter og så videre. Ceremonien indledes gerne ved, at shamanen siger nogle ord, ærer planten og beder deltagerne gøre sig klart, hvad de ønsker at opnå med forestående rejse. Teen, der har en fæl bitter smag og ofte udløser host og spytt, drikkes med jævne mellemrum igennem hele ritualen. Herfra er det forskelligt hvordan natten forløber. Som oftest er det shamanens sang, der leder de rejsende, og viser rette vej gennem et kompliceret univers. Nogle ceremonier foregår derudover i stilhed, mens andre er meget baseret på musik og dans.

En rejse udi den indre verden ved hjælp af yagé indebærer som oftest hallucinationer. Både visuelle, audiotive og på alle andre sanser. Det er i den grad en sansemæssig helhedsoplevelse. Der er ingen garanti for, at det er nogen behagelig tur. Hallucinationerne indeholder ofte slanger og andre rovdyr, og ikke usandsynligt også en oplevelse af at blive ædt og fortæret af disse, altså følelsen af at skulle dø. På denne måde siges teen at skabe et rum for at møde sine dybeste frygter under trygge forhold. Igen understreges vigtigheden af en erfaren shaman, da det ofte vil kræve vejledning af komme trygt gennem rejsen. Det, der altså karakteriserer fænomenet er, at det er givende *bagefter* og ikke nødvendigvis *under*

selve ceremonien. Deltageren kommer beriget ud på den anden side, omend turen har været nok så hård.

Dette forklarer også, at yagé ikke kan sammenlignes med narkotika, der indtages for nydelsen af den berusende effekt. Ikke alene kan hallucinationerne være skræmmende, drikken medfører også et fysisk ubehag, der som oftest resulterer i opkastninger og diaré. Således er det for de fleste mennesker, en *rejse* der gøres forholdsvist sjældent.

Det er nu ikke udelukkende en ubehagelig og skræmmende oplevelse, da de på alle sanser påvirkende hallucinationer kan være ubeskriveligt smukke. Der kan opnås kontakt med *naturens ånder*, og helt åbenlyst kan der kommunikeres med eksempelvis planter, der *normalt* virker nok så stumme. Der kan være følelsen af at flyve og bevæge sig til fjerne steder både af kendt og ukendt karakter. Der kan opnås kontakt med dyr, der tager deltageren med og viser verden fra et anderledes ståsted.

På uforklarlig vis indeholder hele denne psykedeliske ruchtur nogle didaktiske elementer, der er hinsides al *almindelig* forståelse. Det åbner op for en introspektion, jeg har hørt sammenlignet med det komprimerede indhold af 80 psykoanalytiske konsultationer. Det toneangivende er, at alt dette står fuldstændig klart i bevidstheden efter ceremonien, og al tillært viden således kan berige deltagerens liv videre frem.

Yagé, spiritualitet og bæredygtighed

Nu har jeg præsenteret forskellige aspekter af fænomenet yagé, for at give en generel introduktion. Jeg vil således bevæge mig videre til det, der er det mest interessante emne i denne opgaves kontekst, nemlig yagé's rolle i forhold kontakten til naturen samt bæredygtighed. Mentzer (2006b), Ph.d. i klinisk psykologi fra Havard University, har på baggrund af over 40 års arbejde med hallucinogene substanser gjort nogle interessante refleksioner, som jeg følgende vil ridse op.

Når man ser på den grundlæggende opfattelse af virkelighed og kosmologi, som brug af yagé har frembragt i vesterlændinge, viser der sig i store træk at være en fællesforståelse med shamanistiske kulturer verden over. Specielt personer der er fortsat med at benytte yagé eller andre plante hallucinogener til heling, bevidsthedsudforskning og spiritualitet har udviklet et udvidet verdenssyn, der er radikalt forskelligt fra det herskende vestlige paradigme om videnskabelig modernisme (Mentzner 2006b: 251).

Vi ser i disse tider en stigende tendens til, at også vestlige folk går tilbage til en interesse for animistiske og shamanistiske verdenssyn, og dyrker de rituelle praksisser der findes herunder, deriblandt brugen af plante hallucinogener. Dette sker i en tid hvor vores moderne verdens industrielle overgreb på planetens biosfære giver udtryk for en dyb kløft imellem det vi forstår som *helligt*, og det vi forstår som *naturligt*. Bevægelsen i retning af en animistisk verdensopfattelse kan derfor ses som en genopståen af et integrativt syn på verden, hvor alt liv ses som et gensidigt afhængigt netværk af relationer, der må beskyttes og bevares (ibid.: 255f).

Følgelig slutter Mentzer, at den respektfulde spirituelle brug af hallucinogene plantemediciner kan komme til at spille en meget vigtig rolle for de kulturelle bevægelser, der beskæftiger sig med en bæredygtig fremtid. Han nævner for eksempel dybøkologien, økofeminismen, det økologiske landbrug, bioregionalismen, økopsykologien med flere (ibid.: 258). Det ville være oplagt her at tilføje økolandsbybevægelsen.

Afsluttende gør Mentzer en darwinistisk funderet refleksion over menneskets relation til hallucinogene planter, og hvad dette kan betyde i økosystemets helhed. Med udgangspunkt i biosfærens overordnede symbiotiske forhold mellem forskellige livsformer, såsom udvekslingen af oxygen og kuldioxid mellem planter og dyr, samt *bytteforholdet* når dyrene spiser frugt og dermed bærer træets frø videre til nye habitater, stiller han spørgsmålet; hvorfor besidder så mange planter hallucinogene egenskaber for mennesker? Hvor passer dette ind i et system, der ifølge darwinistisk teori, aldrig er tilfældigt? Mennesket kan modtage visdom og indsigt samt fysisk og psykisk helbredelse fra *plantelærerne*, men hvad er det så vi giver tilbage som vores bidrag til symbiosen? Folk der under påvirkning af for eksempel yagé stiller dette spørgsmål har med stor overensstemmelse fået det samme svar; nemlig at de må gøre, hvad de kan for at reducere deres negative påvirkning på de naturlige omgivelser. Frem for den almindeligt udbredte arrogance og udbytende overlegenhed overfor naturen, så synes folk der har været i kontakt med yagé, andre *plantelærere* eller andre typer af shamanistiske ritualer at indtage en ydmyg og ærefrygtig holdning til naturens kræfter. Det får dem til at minimere deres ødelæggelser og i højere grad prise livets diversitet og skønhed. Dette er grunden til, at så mange af dem bliver engagerede i naturbeskyttelse og bæredygtige projekter (ibid.: 259ff).

Plantehallucinogener i økolandsbyerne

Blandt kraftmedicinerne er yagé ikke det mest brugte, da det som nævnt er en meget stor oplevelse, der tager tid at fordøje og derfor gøres forholdsvist sjældent. Eksempelvis oplevede jeg ingen ceremonier i min tid i økolandsbyerne. Til gengæld synes det at være den medicin, der nyder den største ærefrygt og respekt i forhold til det spirituelle arbejde.

Figur 15 *San Pedro* kultiveres i *La Florita*

Som det fremgår ovenfor, ses brugen af plantehallucinogener på flere områder som værende på linje med andre former for spirituelle og shamanistiske praksisser. Dette stemmer godt overens med mine observationer i økolandsbyerne. Yagé benyttes som del af en større helhed af det spirituelle arbejde, der er beskrevet ovenfor. Andre plantehallucinogener der tillige benyttes vil typisk være *mambe* og *nambile* (som beskrevet under afsnittet *La Aldea*), kaktussen *San Pedro* (*Echinopsis pachanoi*), svampen *San Isidro* (*Psilocybe cubensis*) og mere sjældent kaktussen *Peyote* (*Lophophora williamsii*) og andre plantelærere, som gæster langvejsfra måtte bringe med sig. Arbejdet med disse synes at være mindre stringent lagt op end arbejdet med yagé. Da effekten ikke er lige så overvældende, menes det at være rimeligt forsvarligt at arbejde med planterne på egen hånd eller i mindre grupper og benytte dem som led i andre typer af aktiviteter, som kontemplation i naturen eller svedehytteceremonier. Herudover benyttes en lang række andre lægeurter, såsom koka og tobak, der ikke har nogen kraftig hallucinogen effekt. Uanset ses også de som hellige og benyttes som led i det spirituelle arbejde.

Arbejdet med yagé virker seriøst og målrettet. Det har som oftest flere formål; personlighedsudvikling og bevidsthedsudforskning, arbejde med sociale relationer, opnåelse af forståelse for både menneskelige og ikke-menneskelige omgivelser samt hvordan den enkelte kan arbejde for at gøre disse forhold bedre. ”Medicinerne hjælper os meget med at løse vore problemer og finde den bedste vej frem”, lød svaret da jeg spurgte ind til brugen.

Der er flere af de yngre økolandsbybeboere, der er i gang med at uddanne sig til *taitaer*, shamaner. Dette er en mangeårig proces, hvor de skal følge erfarne shamaners arbejde og gennem utallige ceremonier opbygge erfaring med hvordan forskellige mennesker kan reagere, og hvordan de ledes bedst muligt igennem disse oplevelser. Samtidig er der flere af de ældre, der har opbygget den nødvendige erfaring, og allerede nu leder ceremonier både for de andre beboere og for gæster udefra.

Benyttes planterne som rusmidler i økolandsbyerne?

Som det beskrives ovenfor, er den traditionelle brug af *yagé* tæt knyttet til oprindelige shamanistiske traditioner og mere eller mindre uadskillelig fra de indianske kulturer i Amazonas.

Figur 16 San Isidro

Når det kommer til den moderne brug af *de naturlige kraftmediciner*, er det oplagt at se på den *modstand* som brugen af disse oftest fører med sig, nemlig sammenligningen med rusmidler og narkotika. Er dette blot narkotika og brugerne narkomaner? Her bevæger jeg mig ud i nogle definitioner, der ligger et godt stykke udenfor mit fagområde, og jeg vil derfor ikke forsøge at give en misbrugspsykologisk definition, men blot ridse op hvilket billede, der tegner sig ud fra mine observationer.

Colombia er et land, der forsyner det meste af verden med kokain, og det hvide pulver florerer i et omfang og til en pris, der ville give enhver europæisk diskoteksnarkoman et drømmende udtryk i de virkelighedsfjerne øjne. Også andre stoffer er at finde, for den der søger. Der er således rigeligt at vælge i mellem, hvis det er narkotika man har for øje. Det synes det nu ikke at være i økolandsbyerne.

Jeg har på intet tidspunkt oplevet hverken kokain eller andre typer kemisk fremstillet eller raffineret narkotika i økolandsbyerne, og min fornemmelse er, at det heller ikke eksisterer her.

Hvis jeg først forsøger at skelne mellem, hvad der bliver brugt til fysisk og mental *heling* og *renselse*, og hvad der benyttes mere til stimulation og rekreation. Alkohol nydes for det meste i, hvad der for en skandinav, synes at være et meget begrænset omfang. Set i forhold til det omgivende samfund hvor både øl, *Aguardiente*, den lokale spiritus, og anden alkohol drikkes i store mængder, er omfanget ganske lille. Der drikkes sjældent alkohol, og når det drikkes er det ikke specielt meget. Flere af stederne brygger selv økologisk vin af egne frugter, og så er det typisk den, der bliver nydt ved festlige lejligheder.

Marihuana ryges, i et eller andet omfang, på alle de steder jeg har besøgt, i hvert fald af nogle af beboerne, selvom mange samtidig er helt afholdende. Nogle omtaler også denne plante som en *medicin*, men her er min opfattelse klart, at der i højere grad er tale om rekreativt forbrug, eller måske i enkelte tilfælde afhængighed. Den benyttes dog i forskellige kontekster, eksempelvis både til at ændre bevidstheden i forhold til at se et problem fra en ny vinkel, til kontemplation samt blot til ren afslapning og rekreation. Den regelmæssige rekreative brug synes på samme måde at knytte sig til kokapplanten.

På den anden side er der mange andre *stimuli*, der ikke benyttes. Nogle steder drikkes der ikke kaffe, på trods af, at Colombia er det mest kaffedrikkende land, jeg endnu har besøgt. Dette fordi man mener at koffeinen og menneskets afhængighed heraf er usund. Raffineret sukker forsøges brugt mindst muligt, og hjemmedyrkede sukkerrør bruges i stedet som sødestof, af hensyn til sukkerets usunde og afhængighedsskabende karakter.

Figur 17 *Peyote* kultiveres i La Florita

Derudover holder man sig så vidt muligt fra al industriel kemi, også når det kommer til slik, sodavand, kosmetik og diverse andre af det moderne menneskes ofte daglige nydelser.

I en sammenligning af *kraftmedicinerne* og narkotika kan det nævnes, at jeg ikke er støt på et konkret komparativt studie, men at *ingen* af mine videnskabelige referencer har sidestillet de

to fænomener. De karakteristika jeg selv kan finde er, at planterne på lige fod med rusmidler, giver en ændret sindstilstand. Men så synes lighederne også at stoppe. De lader ikke til at være vanedannende og benyttes kun ved særlige lejligheder, hvilket sker forholdsvist sjældent. Her skiller koka og cannabis sig som nævnt ud ved nogle steder at bruges på mere regelmæssig basis. At de fleste *kraftmediciner* kun bruges sjældent, er nok blandt andet fordi, at de oftest medfører et fysisk ubehag. Det er ikke en rus der søges for *at have det sjovt*, men i højere grad en medicin med rensende og helende virkninger såvel fysisk som mentalt.

Tillige betragtes det heller ikke som et *vidundermiddel* af typen *spis-en-pille-og-alt-bliver-godt*. Det ses nærmere som ét element i en større helhed af spirituelt arbejde – noget der ikke kan stå alene. Det kan derfor ikke kaldes *at springe over hvor gærdet er lavest*, både fordi selve oplevelsen, af i hvert fald yagé, i sig selv er ekstremt udfordrende, og fordi det alene ikke er tilstrækkeligt til at opnå de ønskede resultater.

Fælles for *kraftmedicinerne* er, at de alle er 100 procent naturlige og er de tilberedte, er dette også sket med andre naturligt voksende planter. Det følger en lang tradition fra områdets oprindelige befolkning, og kan derfor siges at være en del af kulturarven, omend de er forsøgt udryddet af de spanske erobrere.

Af dette afsnit kan sammenfattes, at den kulturelle og spirituelle dimension fylder meget i økolandsbyerne. Endvidere fremgår det, at de spirituelle aktiviteter, herunder arbejdet med plantehallucinogener, er seriøst og målrettet med en række forskellige formål, heriblandt opnåelsen af en tættere relation mellem menneske og natur. Disse resultater vil jeg bringe videre over i en sammenfattende diskussion om naturrelation og bæredygtighed i økolandsbyerne.

Analyse af interviews

Baseret på mine observationer har analysen af den økologiske dimension vist, at økolandsbyerne generelt udviser en forholdsvist høj grad af økologisk bæredygtighed. Med udgangspunkt heri vil jeg forsøge, at finde frem til hvad dette skyldes. Hvad er årsagerne til, at disse små samfund udviser større bæredygtighed end det omgivende colombianske samfund?

Jeg vil forsøge at finde svaret i de data, jeg har indsamlet gennem mine interviews. Følgende er et sammensat helhedsbillede af de blandede svar, jeg har modtaget.

Den mest åbenlyse årsagsforklaring ville være, at disse folk tilhører en miljøbevidst del af samfundet, og derfor i udgangspunktet førte en bæredygtig livsstil, som de nu har bragt videre til økolandsbyerne. Det viser sig dog ikke helt at være tilfældet.

Af de ni adspurgte respondenter svarer to at de tidligere levede et *konventionelt* liv, fire at de levede et delvist *alternativt* liv, men uden særligt fokus på økologisk bæredygtighed, og tre at de havde et vist fokus på dette.

Ved spørgsmålet om de *tidligere var bevidste om deres påvirkning på naturen*, svarer to nej. Fire svarer at de tænkte over det, men at det ikke var praktisk muligt at føre ud i livet, og blot tre svarer at de var bevidste og gjorde noget praktisk ved sagen.

Altså kan det sammenfattes, at der *ikke* er en gennemgående tendens til, at respondenterne tidligere førte en økologisk bæredygtig livsstil. Fælles for dem er desuden, at de *alle* svarer, at den økologiske bevidsthed og specielt de praktiske konsekvenser heraf er større nu, end de var tidligere. Årsagen hertil skal jeg videre søge svaret på.

Ændring i relation til naturen

Da jeg spørger respondenterne, hvordan deres *relation til naturen* har ændret sig, efter de er flyttet til økolandsbyen er svarene mangeartede. Fælles er, at de *alle* er enige om, at den *har* ændret sig. De udtaler blandt andet at; ”den er ændret meget”, ”alt er ændret”, ”en stor ændring”, ”en total ændring”, ”en absolut ændring”, ”en fuldstændig ændring” etc.

Gennemgående benyttes stærke udtryk for at beskrive den ændring, de har gennemgået.

Herudover lød svarene for eksempel, at folk er blevet mere følsomme overfor naturen, og overfor deres egne handlingers effekt på naturen. De passer bedre på, da de nu kan se den direkte effekt af deres handlinger.

Andre svarede at relationen var intensiveret og modnet. De føler sig nærmere forbundet til *jorden*, er mere sammen med *hende*, ved at være i kontakt med naturen hver dag. Det spirituelle element nævnes også i form af at *meditere* over arbejde med jorden og reflektere over effekten af det, at relationen handler primært om følelser, at det virker som *ren magi*, samt at forholdet giver *en indre fred*.

Flere taler om naturens langsomme tempo, og hvordan alting bliver mere værdifuldt når man eksempelvis kan følge den rolige proces fra frøstadiet til færdigudvokset plante. De nyder denne rytme og rolighed og føler sig bedre tilpas i den, end i byens hektiske tempo. Flere taler

om, at det føles sundt at bo sådan, at de emotionelt har det bedre nu end tidligere. Følelsen af, at bruge jorden på en god måde, at vide hvor maden kommer fra, føle den rene luft etc. gør dem lykkeligere.

De forstår nu, at de lever med naturen, hvilket giver en bedre forståelse for egen opførelse. At være direkte forbundet til jorden, og den mad der produceres, samt at kunne se og arbejde med alle de elementer, som tidligere kun var muligt at tænke over og tale om, har intensiveret relationen.

På det praktiske plan går det sociale element igen i svarene. Det at kunne arbejde med naturen i fællesskab, at gøre alt sammen og at se at fælles problemer kræver fælles løsninger. Det lader til at folk i fællesskab gør forholdet til naturen stærkere.

Der ligger også en glæde i den forøgede viden om naturen forenet med forståelsen af, at ingen kan vide alt. De har lært virkelig meget, og kan nu *fungere* i naturen og skabe noget *sammen med hende*.

Som det ses, synes respondenterne at være gået igennem ganske store omvæltninger i deres relation til naturen. Spørgsmålet er så, om de også mener, at det har givet sig udslag på deres indvirkning på de naturlige omgivelser. Også her er svarene alsidige, om end alle i samme retning.

Ændring i indvirkning på naturen

Når respondenterne adspørges om deres *indvirkning på naturen har ændret sig*, så mener de *alle*, at det har den. Der nævnes både at den negative indvirkning har været faldende, og samtidig at den positive indvirkning er steget gennem eksempelvis plantning af træer.

Derudover har svarene meget karakter af de praktiske tiltag, der er gjort. Det være sig vandforbrug, toiletinstallationer, affaldssorteringen, lavere og mere bevidst forbrug, lokale indkøb og en viden om hvor produkterne kommer fra, mindre bilisme etc.

Flere understreger, at de praktiske forhold spiller en stor rolle; at det nu er meget lettere at tænke i bæredygtighed når forholdene er lagt op til det, og at mange *almindelige* forbrugsbehov ikke findes i økolandsbyen.

Igen nævnes det, at det sociale element er vigtig på grund af, at det er lettere at arbejde med disse praktiske udfordringer i fællesskab.

Forhold til bæredygtighed ved besøg i byen

Et andet interessant fund er, at alle³³ på nær én respondent svarer, at deres indvirkning på naturen ændres når de opholder sig i byen.

Spørgsmålet lød egentlig, *hvorvidt deres bevidsthed om indvirkningen på naturen ændres*, men svarenes karakter bar mere præg af de praktiske forhold, der danner rammerne for mulighederne for at handle bæredygtigt. ”Jeg prøver at gøre lidt, men det er vanskeligt”, var et typisk svar. Det kan samtidig tyde på en vekselvirkning mellem praktiske forhold og bevidstheden om bæredygtighed. Hvis ikke man kan se, at der er lagt op til at handle bæredygtigt, så forsvinder dette fokus fra bevidstheden.

Flere nævner, at byen har sin måde at gøre tingene på, og at det er vanskeligt at bryde ud af disse. De handlemønstre man nærmest automatisk tillægges i byen medfører en større negativ indvirkning. Forholdene er ikke lagt op til bæredygtighed, når det eksempelvis kommer til toiletinstallationer og affaldssortering.

Også her nævnes det sociale element. Folk i byen tænker ikke på det, og det er svært at være alene om det. Når man for eksempel opholder sig i andres hjem, er det vanskeligt at ændre på rutinerne.

Kun en enkelt mener, at det han har opnået i økolandsbyen, kan han også bruge i byen. Han tager sin bevidsthed med sig, og gør hvad han kan af bæredygtighed.

Sammenfatning

Nu ligger alle de relevante forhold klar for at besvare problemformuleringen, og jeg skal forsøge at trække nogle linjer og finde de relevante sammenhænge.

Relationen til naturen

En sammenfatning af økolandsbybeboernes relation til naturen indeholder mange elementer. Overordnet vurderes det, at det netop er helhedsbilledet, den holistisk sammensatte naturrelation, der kendetegner beboernes forhold til deres naturlige omgivelser. Det

³³ Den kontinuerlige udvikling af interviewspørgsmålene har gjort, at det desværre kun var seks af respondenterne der besvarede dette spørgsmål.

forekommer som en selvforstærkende effekt, hvor både indtryk fra omgivelserne og egne handlinger og praksisser tilsammen intensiverer nærheden til og samhørigheden med naturen.

Noget der præger livet i alle økolandsbyerne, er *den daglige naturkontakt*. Det at beboerne hver dag lever i naturskønne omgivelser, og meget af tiden opholder sig under åben himmel blandt dyr, planter og træer, synes at indvirke på deres forhold til disse omgivelser³⁴. Dette understreges af, at de alle udtrykker, at deres relation til naturen har ændret sig, efter at de er flyttet fra byen til økolandsbyen. At de samtidig *arbejder sammen med* jorden, og i fællesskab frembringer fødevarerne synes at give en forståelse af, at jorden er deres direkte livsgrundlag. Dette giver igen både en større værdsættelse af omgivelserne samt et tættere og mere familiært forhold til dem. Der opstår en tendens til at beskytte og tage vare på den natur, der den anden vej danner livsgrundlaget for mennesket. Ved at se planternes skrøbelighed, forstås hvor stor indvirkning mennesket har på disse, og der opbygges et helt nyt niveau af både forsigtighed og værdsættelse.

Både gennem arbejdet og i afslappende stunder, opstår kontemplation i naturen. Man søger guddommeligheden i det naturlige og værdsætter at kunne være en del af dette. Herved udviskes noget af det som Mentzer (2006b: 255f) kalder *kløften* mellem det vi ser som *helligt*, og det vi ser som *naturligt*. Kontemplationen kan ses som overgangen mellem den daglige naturkontakt og spiritualiteten, som den forstås i økolandsbyerne.

Når det kommer til sammenhængen mellem daglig naturkontakt og relationen til naturen, vurderes det, at det tydeligt mærkes på *stemningen* hvor intens denne naturkontakt er. Her kan jeg grundlæggende skelne mellem La Selva og La Florita på den ene side samt La Montañita og La Aldea på den anden. I La Selva var naturkontakten et absolut centrum for det daglige liv. Uden elektricitet og afskåret fra moderne civilisation var kontemplationen i naturen det primære fokus for både arbejde og fritid. Dette kunne tydeligt mærkes på stemningen og dagligdagens rytme, der tilpassedes naturen. Dette var den tætteste og mest intense naturrelation, jeg oplevede. Det kan sættes i kontrast til La Montañita og La Aldea, der begge havde en relativ nærhed til Bogota, havde en bilvej løbende langs landsbyen og havde moderne installationer, hvor meget af dagligdagen udspillede sig. Modsat La Selva kom dette til udtryk i en mindre rolig stemning, der ikke i nær samme grad var indordnet under naturens

³⁴ At der er stor forskel på karakteren og intensiteten af *den daglige naturkontakt* i de forskellige landsbyer, vender jeg tilbage til nedenfor.

rytme. Min vurdering er, at naturrelationen var fjernere og mindre intens. Som det fjerde eksempel optræder La Florita. Landsbyen havde lidt mindre kontakt med det omgivende samfund end La Montañita og La Aldea, men havde omtrent samme niveau for moderne komfort. Den primære forskel synes at være, at landsbyen arbejdede langt mere med den spirituelle dimension. Det kunne mærkes på stemningen og rytmen, der her mindede i højere grad om den i La Selva.

Hvorvidt ovenstående har været med til at påvirke den økologiske bæredygtighed, er jeg ikke i stand til at vurdere.

Selvom spiritualiteten kun eksplicit er nævnt nogle få steder i interviewsvarene, vurderer jeg ud fra observationerne, at også det element spiller en central rolle for mange beboeres naturrelation. Dette skyldes, at det spirituelle arbejde synes at udføres primært med tre formål; personlighedsudvikling, udvikling af sociale relationer samt netop arbejde med relationen til naturen. Gennem spiritualiteten udvikles et tættere og mere familiært forhold til Moder Jord, hvilket eksempelvis ses af sprogbrugen, hvor også de ikke-menneskelige omgivelser omtales med familiære udtryk. Formålet hermed er blandt andet at ophæve den kløft, der befinder sig mellem mennesket og dets naturlige omgivelser. Ved at omtale naturen som familie, ønsker man at opnå, at de ikke-menneskelige omgivelser modtager en større respekt og ære, ved at de bliver betragtet som medvæsner, der skal behandles med samme kærlighed og påpasselighed som var de mennesker. Dette er ikke ensbetydende med, at planter ikke kultiveres og spises, men nærmere at det gøres med en passende mængde ærbødighed. På denne måde søges det, at mennesket kan indgå i et ligeværdigt forhold til naturen, der baserer sig på gensidig respekt. Et forhold hvor mennesket kan leve og færdes frit, som andre væsner gør det, og samtidig passe ind i det naturlige kredsløb, hvor enhver tager fra, og giver tilbage til omgivelserne, uden at forringe deres livsvilkår i irreversibel grad.

Arbejdet med *naturens kraftmedicin*, plantehallucinogenerne, falder ind under ovenstående element. Disse planter har blandt andet en effekt på mennesket, der øger bevidstheden om og forståelsen af de ikke-menneskelige omgivelser, og herigennem ønsket om at ære, respektere og beskytte dem. Denne del af spiritualiteten kan derfor ses som fremmede for tættere og mere familiære bånd til naturen.

Med ovenstående tilgang til spiritualiteten kan den siges at være en side af bæredygtigheden. Dette er det mentale arbejde, der skal forberede mennesket på at gøre de praktiske tiltag, der kaldes *en bæredygtig livsstil*.

Konklusionen bliver, at det der kendetegner økolandsbyernes naturrelation, er den helhed af forskellige elementer, der overordnet kan kategoriseres som *naturkontakt* og *spiritualitet*, der alle i holistisk symbiose arbejder sammen om at skabe tættere bånd mellem menneske og natur.

Økologisk bæredygtighed i praksis

Det vurderes, at økolandsbyerne generelt udviser en forholdsvis høj grad af økologisk bæredygtighed gennem en lang række af tiltag, såsom praktiske installationer og fokus på ikke-destruktiv adfærd. Når det endvidere vurderes, hvilke forhold der påvirker den økologiske bæredygtighed, er der igen flere elementer, der spiller ind. Udover de nævnte; *den daglige naturkontakt* og *spiritualiteten*, er der primært to andre forhold i spil; det *sociale* og det *praktiske*.

Som det fremgår, så spiller både den daglige naturkontakt og spiritualiteten ind på bæredygtigheden, gennem det stadig tættere bånd der eksisterer mellem beboerne og deres naturlige omgivelser, og får dem til at føle større trang til at beskytte livet omkring sig, og derved udøve en praktisk bæredygtig livsstil.

Herudover fremgår det af interviewdataene, at det sociale element er vigtigt for den praktiske bæredygtighed. Det, at beboerne i fællesskab er opmærksomme på deres indvirkning på naturen, lader til at være en stor hjælp i det daglige arbejde. Når alle har fokus på at minimere destruktionen, så giver det en form for symbiotisk effekt, der gør det meget lettere for den enkelte at følge dette spor. Også rent praktisk er det langt lettere at leve bæredygtigt som fællesskab, da alle praktiske processer, som produktion og sanitet eksempelvis, foregår lettere i en gruppe end for det enkelte individ.

De praktiske aspekter ved livet i økolandsbyen spiller tillige en væsentlig rolle. Næsten alle respondenter lægger vægt på vigtigheden af, at *forholdene er lagt op til bæredygtighed*. For den praktisk udførte økologiske bæredygtighed synes dette at være et af de vigtigste elementer. Det ses eksempelvis på affaldssorteringen og toiletinstallationerne. Begge dele er i landsbyerne lagt op til helt at minimere den almindelige hverdagsproduktion af skrald. Når beboerne eksempelvis besøger byen, hvor disse installationer ikke findes, så er de ofte nødt til

at gå på kompromis med deres overbevisning og udøve en mindre grad af bæredygtighed, end de er vant til fra landsbyen.

Som det tydeligt fremgår af interviewdataene, så har både *naturrelation* og *indvirkning på naturen* ændret sig i henholdsvis intensiverende og bæredygtig retning, da respondenterne flyttede fra byen til økolandsbyen. Det gælder i overvejende grad, at stort set alle forhold nævnt her i *sammenfatningen* har ændret sig i denne forbindelse. Dette er således med til at styrke konklusionen om, at økolandsbyernes særlige sammenblanding af naturrelationsstyrkende elementer samt sociale og praktiske forhold har en øgende effekt på mulighederne for og ønsket om at leve bæredygtigt.

Samlet set er det helheden af alle de omtalte forhold, der gør, at det er muligt at opretholde den bæredygtige livsstil som ses i økolandsbyerne. Tages et eller flere af elementerne væk, kan det tænkes at ville indvirke på helheden og således på den praktisk udførte bæredygtighed. Dette samspilsforhold mellem så mange forskellige aspekter gør muligvis økolandsbyerne til unikke steder, fordi denne kombination af faktorer virker så opbyggende på mulighederne for og ønsket om at beskytte de naturlige omgivelser. Det vil jeg vende tilbage til i perspektivering.

Min første introduktion til bæredygtighed i økolandsbyerne lød at; ”bæredygtighed skal være sjovt. Hvis ikke det er sjovt undervejs, så når vi ingen steder med disse projekter”. Det virker som om den idé er med til at styrke symbiosen i helhedsbilledet af, hvordan bæredygtigheden udledes. Også det forhold vi indenfor friluftslivet kalder *et rigt liv med enkle midler* spiller ind her. Dette både fordi det forholdsvist simple liv og lave komfortniveau bringer folk nærmere de naturlige omgivelser, og fordi der findes en lavere miljø- og klimabelastning grundet mindre konsum og ikke-eksisterende eldrevne maskiner. Endvidere er man mere fleksibel overfor forskellige nye tiltag, da der ikke eksisterer den store frygt for at gå ned i komfortniveau, som ellers synes at præge omstillingsprocesserne i den moderne verden. Disse forhold er med til at gøre, at bæredygtighedsniveauet kan tages højere her end i det omgivende samfund.

Afsluttende vil jeg nævne, at folk jeg har mødt i økolandsbyerne generelt virker til at være lykkelige. De virker rolige, i balance med sig selv og omgivelserne, og synes at nyde en høj livskvalitet. Dette er muligvis også med til at give det overskud, det kræver at have grundig omtanke for sine omgivelser.

Del VI
Konklusioner og
perspektiver

Those who dwell among the beauties and mysteries of the earth
are never alone or weary of life

- Rachel Carson

Konklusion

Med forbehold for de i metoden nævnte fejlkilder konkluderes følgende om de fire økolandsbyer, som feltstudierne omhandler.

Naturrelationen blandt beboerne i de colombianske økolandsbyer er kendetegnet ved et holistisk sammensat symbiotisk forhold af både indtryk fra omgivelserne og egne handlinger.

Indtrykkene kommer gennem den daglige naturkontakt. Det vurderes, at en højere grad af naturkontakt, både i omfang og intensitet, medfører en mere intens relation til de naturlige omgivelser. I naturens rolige tempo bliver alt mere værdifuldt. Dette skaber en større værdsættelse samt et tættere og mere familiært forhold til de naturlige omgivelser. Beboerne føler sig mere direkte forbundet til jorden, hvilket igen giver en intensiveret relation. De får herigennem en bedre forståelse for naturens skrøbelighed og konsekvenserne af deres egen opførsel. Dette øger deres forsigtighed, og får dem til i højere grad at beskytte og tage vare på naturen.

Af egne handlinger findes blandt andet følelsen og udlevelsen af et *samarbejde* med naturen, der tillige øger samhørighedsfølelsen. Endvidere findes kontemplationen, der både ved arbejde og fritid synes at styrke naturkontakten, gennem en søgen efter, og en oplevelse af, det guddommelige i naturen. Kontemplationen kan ses som overgangen mellem naturkontakten og spiritualiteten.

Spiritualitet spiller en central rolle i økolandsbyerne, og indeholder, udover kontemplation, en række andre elementer. Fælles for dem alle er, at naturen er blandt de centrale fokusområder. Spiritualiteten udledes gennem forskellige ritualer såsom; svedehytte, faste, sang, musik og dans samt brugen af plantehallucinogener. Herigennem opnås en ændret sindstilstand og perception, der åbner muligheden for en tættere kontakt til de naturlige omgivelser.

Det spirituelle arbejde vurderes til at være seriøst og målrettet med forskellige formål, blandt andet som den mentale og følelsesmæssige del af de praktiske bæredygtige tiltag, og kan derigennem ses som værende et led i bæredygtigheden. Dette sker ved, at det bevidste arbejde med naturrelationen ophæver den kløft, der typisk eksisterer mellem mennesket og dets naturlige omgivelser, og herved opnås et tættere og mere familiært forhold. Det udtrykkes blandt andet gennem rent sprogligt at benævne ikke-menneskelige omgivelser med familiære termer. Herigennem opnås en større samhørighed og i højere grad et ligeværdigt forhold. Med

hjælp fra plantehallucinogenerne, de traditionelle shamanistiske plantemediciner, opnås en mere omfattende bevidsthed om, og forståelse for, naturen, der fører til ære, respekt og trang til at beskytte den.

Beboerne har valgt at leve et liv i landsbyer, der hovedsageligt er fokuseret på bæredygtighed indenfor fire aspekter; socialt, økologisk, kulturelt / spirituelt og økonomisk. I dette valg ligger en prioritering, der tidsmæssigt og økonomisk gør, at de bruger mindre tid på lønarbejde og derved har mere tid til arbejdet med bæredygtighed. Dette er kendetegnende for den forholdsmæssigt høje grad af økologisk bæredygtighed, der udvises. Netop det økologiske fokus vurderes til at være blandt de grundlæggende årsager til valget af denne livsstil.

Overordnet leves det, der kan kaldes *et rigt liv med enkle midler*, hvilket i disse tilfælde vurderes at være grundlæggende af bæredygtig karakter. Dette fordi beboerne både tilsidesætter behovet for moderne komfort, og dermed bruger færre ressourcer, og samtidig er omstillingsparate overfor nye alternative tiltag, selvom disse måtte medføre et faldende komfortniveau.

På trods af enkelte afvig fra idealismen konkluderes det, at beboere i colombianske økolandsbyer udviser en forholdsmæssigt høj grad af økologisk bæredygtighed, og dermed en forholdsmæssigt lav negativ indvirkning på de naturlige omgivelser. Dette udføres blandt andet gennem et fokus på ikke-destruktiv adfærd, samt gennem følgende tiltag; økologisk produktion af fødevarer, kortrejst mad, vegetarisme, vandopsamling, bæredygtige byggematerialer, komposttoiletter, affaldssortering samt udadrettet arbejde med bevarelse og genoprettelse af naturområder. Samlet vurderes det, at økolandsbyerne gennem disse tiltag udviser en væsentligt højere grad af økologisk bæredygtighed end det omgivende colombianske samfund. Dette forstærkes endvidere ved, at økolandsbyerne forsøger at sprede deres budskab og viden om økologisk bæredygtighed til lokalområdet, for således at blive et forbillede for bæredygtig udvikling.

Ovenstående tendenser til bæredygtighed synes at være påvirket af det integrerede forhold mellem primært fire faktorer; naturkontakt og spiritualitet, samt sociale og praktiske forhold. Da de to førstnævnte er kernen i naturrelationen, konkluderes det, at denne spiller en central rolle for den økologiske bæredygtighed.

Af de sociale forhold kan nævnes, at fællesskabet synes at gøre forholdet til, og beskyttelsen af, naturen stærkere. Sammen kan beboerne være opmærksomme og fokusere både på de bæredygtige værdier, samt udlevelsen af dem gennem spiritualiteten og de praktiske tiltag, som det er enklere at gennemføre i fællesskab. Netop de praktiske forhold spiller også en væsentlig rolle. Det, at forholdene er lagt op til gennemførelsen af en bæredygtig livsstil er afgørende for udlevelsen af denne. Det praktiske aspekt nævnes som et af de vigtigste elementer.

Det konkluderes endvidere, at da beboerne flyttede fra by til øklandsby, ændredes alle ovenstående forhold i retning af en tættere og mere intens relation til naturen samt en mere bæredygtig livsstil. Alle respondenter understreger, at forholdet har ændret sig radikalt. De er blevet mere følsomme omkring deres omgivelser, som de føler sig nærmere forbundet med. Forholdet siges at være intensiveret og modnet. Det giver sig udslag i, at deres negative indvirkning på naturen er faldet, mens den positive er vokset. Dette underbygger konklusionen om en sammenhæng mellem naturrelation og økologisk bæredygtighed.

Tillige ændres beboernes adfærd ved rejse fra øklandsbyen til byen, hvilket ses gennem en lavere grad af udført bæredygtighed. Det menes primært at skyldes praktiske og sociale forhold. Dette frembringer en konklusion om, at øklandsbyernes særlige helhed af de nævnte aspekter skaber bedre mulighed for at leve bæredygtigt.

Det konkluderes desuden, at beboerne føler, at det er sundt at bo på denne måde, og de føler sig lykkeligere sådan. Dette synes at øge den energi de har til at lægge i arbejdet med bæredygtigheden, som de går til med glæde.

Perspektivering

Afsluttende vil jeg i dette kapitel lade tankerne vandre, og se hvilke drejninger opgaven ellers kunne have taget, og hvilke vinkler der ville være interessant for ny forskning at undersøge. Endvidere vil jeg tillade mig, ud fra min nyvundne indsigt, selv at reflektere lidt over udvalgte emner, som opgaven ikke kunne indeholde. Dette vil jeg gøre uden at følge de stringente akademiske retningslinjer for referencer, og måske ligefrem lade tankerækken blive lidt løssluppen.

Anden tilgang – andet resultat

Den konklusion jeg er nået frem til, kunne antageligvis have set ganske anderledes ud, hvis jeg havde valgt en anden metodisk tilgang. Eksempelvis kunne jeg have foretaget ét langt feltstudie i en enkelt landsby. Det ville have givet mig et mere dybdegående indtryk af alle de undersøgte aspekter, men til gengæld ville jeg have manglet sammenligningsmuligheden. Jeg kunne også have baseret mig på interviews, hvilket ville have givet mig et grundigere indblik i enkelindividernes værdier og bevæggrunde for adfærd, men samtidig havde det ikke været muligt at holde op imod deres observerede adfærd.

Jeg kunne have holdt mig langt tættere til teorien, og have ladet denne hjælpe mig på vej i mine analyser. Fænomenologiens detaljerede forståelse af perception kunne have været interessant til at analysere på naturrelation og spiritualitet. Ligeledes kunne andre teoretiske tilgange have været en mulighed. Socialkonstruktivismen ville eksempelvis have været oplagt, hvis mit fokus i højere grad havde været kulturanalytisk, og jeg med det udgangspunkt ønskede at belyse økolandsbyerne som alternativ til det eksisterende, svært komplekse colombianske samfund.

I forhold til naturvidenskabelige standarder er jeg gået meget ukonkret til værks, og følgelig kan mine konklusioner synes noget vage. Det kunne i den forbindelse være interessant at gennemføre et studie med et mere faktuel fokus på bæredygtigheden, hvor der måles og vejes på alt fra strøm- og vandforbrug til produktion af skrald og procentdel af økologiske fødevareindkøb. Dette ville give et mere nøjagtigt billede af *hvor høj* grad af bæredygtighed, der udvises.

Det er vanskeligt at sige, hvilken konklusion ovenstående scenarier ville have bragt mig frem til, og de må derfor primært ses som inspiration til videre forskning med en anderledes tilgang.

Videre forskning

Hvis heldet skulle være med mig, og jeg får muligheden for at udføre mere forskning på dette område, så vil jeg have ikke så få temaer at tage fat på. Her følger et par udvalgte. Om ikke andet vil jeg med glæde skabe inspiration for andre med samme forskningsinteresser.

Det, der præger økolandsbyerne er deres meget holistiske tilgang til problemløsning. Samspelet mellem de fire dimensioner af bæredygtigheden er vigtigt for arbejdet med de enkelte elementer. Det konkluderedes ovenfor, at det sociale element spiller en stor rolle for den økologiske bæredygtighed. Det kunne være interessant at gå længere i den retning, og se hvordan forskellige aspekter af livet spiller ind på vores adfærd overfor naturen. Vil vi eksempelvis have større tendens til bæredygtighed hvis vi er lykkelige?

The Happy Planet Index (HPI) er et innovativt mål for sammenhængen mellem økologisk ressourceforbrug og menneskelig velvære. Her viser det sig, at det ikke nødvendigvis er de lande, som bruger flest ressourcer, der også har de lykkeligste indbyggere, og at forbrug derfor ikke er den eneste vej til et godt liv (nef 2012a). Det viser sig også, at det er den nordlige del af latinamerikanske lande, heriblandt Colombia, der topper listen over HPI på verdensplan (nef 2012b). Dette kunne være interessant at undersøge nærmere, og se hvordan tiltag som økolandsbyer ville passe ind i den type indeks. I den sammenhæng ville det være givende at gå ind i en dybere psykologisk analyse, og eventuelt igen med et fænomenologisk udgangspunkt søge dybere efter sammenhængene mellem såvel naturrelation og velvære som bæredygtighed.

Jeg har valgt at fokusere på økolandsbyer, men er samtidig bevidst om, at der findes et enormt udvalg af andre bevægelser, som tillige søger at bringe os mod en mere bæredygtig fremtid. Mange af disse kunne uden tvivl være interessante at undersøge, også med fokus på naturrelation og bæredygtighed. De kunne eventuelt sammenlignes med økolandsbyerne, for at belyse effekterne af forskellige tilgange.

Inspiration til friluftslivet

Jeg vil forsøge at trække trådene tilbage til det tema, jeg tog op i indledningen, mit eget faglige udgangspunkt, friluftslivet. Opgaven her havde blandt andet til formål at søge inspiration, der kunne føre friluftslivet tilbage på bæredygtighedens sti. Er det så lykkes? Har jeg fundet frem til resultater, der kunne virke inspirerende? Mit i denne forbindelse mest interessante fund er naturkontaktens indflydelse på bæredygtigheden, men er det noget, der

ville kunne overføres til friluftslivet? Det er netop den daglige tætte naturkontakt, der præger livet i økolandsbyerne og dermed den fundne relation til bæredygtigheden. Denne besidder friluftslivet per definition ikke, men måske der alligevel er inspirationselementer at overføre.

Det var netop tanken bag den klima- og miljøbevidste del af det norske friluftsliv, at ophold og aktiviteter i naturen vil fordre, at mennesket behandler de naturlige omgivelser i mere bæredygtig grad. Men måske er det ikke helt så simpelt. Som nævnt i indledningen synes tendensen i friluftslivet at gå i retning af øgede præstationer og iscenesættelse, samtidig med, at ressourcekrævende udstyr og lange rejser har en stadig større omsætning. Det kunne tyde på, at karakteren af aktiviteterne, og de værdier der ligger til grund herfor, er af central betydning for hvordan vi påvirkes af friluftslivet. Med udgangspunkt heri kunne det være interessant at undersøge, hvorvidt der er forskel i typen af aktivitet og udøvernes miljømæssige bevidsthed. Det kunne være givende i forhold til valg af fokus for undervisningen.

Af og til kan moderne former for friluftsliv synes næsten at skabe distance til naturen, når man skal pakkes ind i *månelandingsudstyr*, for at kunne *angribe og besejre* den. Selv er jeg også en del af dette fænomen. Mit eget udgangspunkt er som nævnt friluftslivet, og jeg kommer selv fra en turkultur hvor ekstremporten har en væsentlig rolle. Hvis dette er tilgangen, så bliver spørgsmålet igen, hvorvidt det giver et tættere, mere familiært og beskyttende forhold til de naturlige omgivelser. Det kan godt være, at jeg nu har skrevet hundrede sider om vejen mod en bæredygtig fremtid, men jeg har stadigvæk rejst med fly rundt om den halve jordklode for at udføre feltstudierne, hvilket er noget af det mest destruktive, man kan gøre overfor klimaet i disse dage. Hvad er det der gør, at vi ikke kan se katastrofekursen? Hvorfor bliver vi ved med at opføre os på denne destruktive måde, når det burde være mere end tydeligt, at det ikke er holdbart? Det er måske det, der kaldes *boiling frog syndrome*. Som frøen der sidder i en gryde med vand over bålet, så kan vi ikke mærke varmen, før det pludselig er for sent.

Her må jeg indskyde, at *naturkontakt* ikke er nogen fast konstant. Der er mange måder at opholde sig i naturen, og denne afspejles antageligvis i effekten heraf. For eksempel viste det sig i analysen, at økolandsbyernes tilknytning til den moderne civilisation gav udslag i forholdet til naturen. Et andet tænkt eksempel er, at mange landmænd per definition en hel del udendørs blandt afgrøder på marken, åben himmel, vind, vejr og hvad der ellers måtte komme forbi. Ikke desto mindre er landbruget en af de helt store forureningskilder i vores moderne

samfund. Hvordan kan det være? Her er mit gæt, at det handler om typen samt graden af intensitet af naturkontakten. Hvis en landmand, med et primært kommercielt formål, mest kører i store landbrugsmaskiner på de nøje opmålte kvadratiske felter af dyrkningsareal, så er der måske lang vej til en tæt *naturkontakt*. I modsat ende af skalaen går økolandsbyboeren på bare tæer i haven for at hente det, der skal bruges til middagen, vælger de grøntsager der er helt modne, og ser og føler undervejs, nøjagtig hvilken effekt hver bevægelse og handling har på omgivelserne. De to fænomener tror jeg ikke kan samles under overskriften *naturkontakt*, og noget tyder da også på, at effekten af dem er nok så forskellig.

I denne sammenhæng ville det være interessant at gøre et komparativt studie af økolandsbyer i henholdsvis Sydamerika og Skandinavien. Jeg har oplevet et meget forskelligt niveau af moderne komfortinstallationer, og det kunne være spændende at undersøge hvordan det forhold påvirker naturrelationen og bæredygtigheden.

Et fælles træk ved det miljøbevidste friluftsliv og økolandsbyerne er den tilgang, at *det skal være sjovt undervejs*. Om *sjovt* er det bedste udtryk at benytte, eller det er opstået i sprogforvirringen et sted i regnskoven, ved jeg ikke, men det er jo netop *den gode oplevelse*, der går igen i begge fænomener. Troen på, at glæde afføder omsorg og ansvarlighed. Et tema, der kunne være interessant at belyse, er dette og andre fællesstræk ved det miljøbevidste friluftsliv og økolandsbybevægelsen. Her kunne gennemføres et komparativt studie af intentioner og resultater. Det har nu vist sig, at naturkontakten spiller ind på bæredygtigheden i økolandsbyerne. Er det samme tilfældet ved friluftslivet, eller er det blot intentionen?

Et af de vigtigste elementer for bæredygtigheden viste sig at være det sociale aspekt. At problemerne bedst løses, og nye tiltag bedst gennemføres, i fællesskab. Her har friluftslivet og økolandsbyerne igen overensstemmende værdier. Spørgsmålet er så, om friluftslivet vil kunne tage denne fællesskabsfølelse videre og lade den påvirke vort fælles ansvar for bæredygtig adfærd, også når vi ikke er i fjellet? Friluftslivets ideal om *sporløs færdsel* kunne tænkes overført til livet generelt, ligeledes når det gælder de *spor*, der ikke umiddelbart er synlige for øjet.

Et andet element, der har fanget min interesse ved de colombianske økolandsbyer, er spiritualiteten, og dennes påvirkning på bæredygtigheden. Den del af spiritualiteten jeg hovedsageligt har mødt, og dermed den del, der er præsenteret her i opgaven, knytter sig som nævnt direkte til relationen til naturen. Jeg opfatter den som en dyrkelse af selve kernen i de værdier, der går igen i både økolandsbyer og friluftsliv. Som undersøgelsen viste, skaber det

tilsyneladende et tættere og mere familiært bånd mellem mennesket og dets naturlige omgivelser, og synes således at være givende i forhold til at udvise øget omsorg og forsigtighed.

Vi behøver ikke at søge i en kultur, der er så fjern, som den sydamerikanske, for at finde spirituelle elementer. Skandinavien har sine egne oprindelige folk med en lang shamanistisk tradition, der, som alle andre oprindelige naturbaserede kulturer, indeholder elementer af forening med naturen. Måske friluftslivet kunne finde en givende inspiration blandt disse folk? Mange *almindelige* mennesker i Skandinavien synes dog at opfatte spiritualitet som noget *mystisk hippie hokuspokus*, og har allerede i udgangspunktet taget afstand fra fænomenet. At spiritualiteten kan ses som et anderledes aspekt ved friluftslivet, der går mere direkte til kernen af *naturrelation*, synes at forsvinde i fordommenes tåger. Som det ser ud nu, tror jeg ikke, at den spirituelle dimension kan fungere som inspiration, da jeg oplever, at der ikke er åbenhed overfor det. Det skal dog nævnes, at nogle af friluftslivets mere filosofiske temaer kommer meget nært de grundlæggende værdier og tankegange ved økolandsbyspiritualiteten, og måske ligger de to fænomener ikke hinanden så fjernt som det først antages. Det kan være, at det netop er betegnelsen *spiritualitet*, der, som nævnt i kapitlet om økolandsbyer, virker afskrækkende på mange.

En del af den spirituelle dimension, i de undersøgte landsbyer, er interaktionen med *plantelærerne*. Disse har tilsyneladende en evne til at genoplive vores forståelse af naturens storslåede magi, der ellers ikke altid synes tilstrækkelig til at imponere os længere. Jeg forestiller mig, at et friluftsliv inspireret heraf, ville besidde en ubeskrivelig høj grad af fascination og ærefrygt, der igen ville kunne overføres netop til ønsket om at bevare vor unikke planets fantastiske rigdom. I vores kultur er dette dog antageligvis fuldstændig udelukket de næste mange år, til trods for, at plantehallucinogener også vokser i overflod her i det smukke Skandinavien. Det må siges at være en forhindring for den del af inspirationen.

Hvad fremtiden end måtte bringe

Et af mine formål med denne opgave var at øge opmærksomheden omkring økolandsbyer i akademiske kredse. Dette skyldes, at jeg har en ganske stor tiltro til, at disse projekter kan være en del af vejen mod en bedre fremtid for planeten som helhed. De søger at skabe et alternativ, der på én og samme tid imødekommer *alle* de udfordringer vi står overfor. Dette sker som beskrevet i meget lille skala, og kan derfor ikke ses som hele løsningen på vores fælles problemer, men må i højere grad fungere som inspiration. Selvom verdens befolkning

skulle komme til en pludselig uventet åbenbaring og føle sig kaldet til naturen, er vi vel efterhånden så mange, at det ville være vanskeligt for alle at leve på denne måde.

Økolandsbyerne skal derfor, som de fleste andre tiltag, ses som et led i en større udvikling, som verdenssamfundet må gennemgå. Det bliver således økolandsbyernes vigtigste rolle at inspirere.

En af de store udfordringer synes at ligge i den omtalte kløft mellem os selv og vores naturlige omgivelser. Nu har jeg arbejdet en hel del med denne tematik, og ikke desto mindre læses fremmedgørelsen fortsat ordret gennem mit sprogbrug i opgaven, i den konsekvente opdeling af *menneske og natur* samt *mennesket og dets ikke-menneskelige omgivelser*.

Jeg skal ikke bevæge mig ud af den politiske tangent, men kan dog ikke undlade at nævne et interessant tiltag, der for nylig er spillet ud fra Bolivias regering. I december 2010 blev første udkast vedtaget til en ny lov kaldet *Loven for Moder Jords Rettigheder*³⁵. Den skal sikre at Jorden får samme juridiske status som os mennesker. Ved at etablere Moder Jord som *juridisk gyldig karakter*, skal det via lovgivningen blive muligt at håndhæve beskyttelsen af *hendes* rettigheder (Asamblea Legislativa Plurinacional 2010). Jeg skal ikke analysere på hvilken effekt loven kommer til at have, men blot nævne, at jeg ser det som meget interessant i forhold til at udjævne denne kløft mellem mennesker og ikke-mennesker på vores planet. Loven er tydeligt inspireret af Bolivias store oprindelige befolkning, herunder landets præsident Evo Morales, og deres familiære syn på de naturlige omgivelser. Noget tyder således på, at der måske alligevel er en mulighed for, at de perspektiver der arbejdes med i økolandsbyerne også bliver fulgt op i større politisk skala.

Som tidligere nævnt vores har planet eksisteret i fire en halv milliarder år, og arter og økosystemer er kommet og gået. I dette tidsperspektiv kan det forventes, at planeten vil fortsætte med at eksistere, og at menneskets destruktive eksistens, i en fjern fremtid blot vil huskes som en irriterende døgnflue. Uanset dette, så synes det dog urimeligt, at vi, i vores hastige tempo, er i færd med at trække så mange uskyldige arter med os i faldet.

Afsluttende står blot tilbage at sige, at hvis ikke vi snart lader os inspirere af fremsynede medmennesker, som de i opgaven beskrevne, så er der måske ikke meget andet at gøre, end at håbe, at Maya indianernes profeti går i opfyldelse, og 2012 bliver året hvor planeten bevæger

³⁵ Ley de Derechos de la Madre Tierra

sig fra sin hidtil mørkeste æra og ind i en ny og ukendt tidsalder. Måske øklandsbyerne og friluftslivet endda kan blive en del af denne bane?

Litteratur

Abram, David (1996), *The spell of the sensuous* (New York: Vintage Books).

Anand, C. and Apul, D. S. (2011), 'Economic and environmental analysis of standard, high efficiency, rainwater flushed, and composting toilets', *Journal of Environmental Management*, 92 (3), 419-28.

Asamblea Legislativa Plurinacional (2010), 'LEY DE DERECHOS DE LA MADRE TIERRA', (Bolivia).

Batou, J. (2008), 'The guerrilla in Colombia - An interview with Rodrigo Granda, member of the FARC-EP International Commission', *Monthly review*, 59 (10), 14-32.

Bunnin, Nicholas and Yu, Jiyuan (2004), 'Phenomenology', *The Blackwell Dictionary of Western Philosophy* (Blackwell Publishing).

Callaway, J. C. (2006), 'Phytochemistry and neuropharmacology of ayahuasca', in Ralph Mentzner (ed.), *Sacred vine of spirits, ayahuasca* (Rochester: Park Street Press).

CIA (2011), *The World Factbook - Colombia*. (21.11.2011).

Dansk Vegetarforening (2011), 'Pjece: Kød & Klima'.

Davalos, L. M., et al. (2011), 'Forests and Drugs: Coca-Driven Deforestation in Tropical Biodiversity Hotspots', *Environmental Science & Technology*, 45 (4), 1219-27.

Dawson, Jonathan (2006), *Ecovillages. New frontiers for sustainability* (Schumacher Briefings 12; Devon: Green Books Ltd).

Dobkin de Rios, Marlene, Rumrill, R., and ger (2008), *A hallucinogenic tea, laced with controversy, ayahuasca in the Amazon and the United States* (Westport, Conn: Westport, Conn. : Praeger).

Eriksen, Thomas Hylland and Eraker, Rune (2010), *Små steder - store spørsmål: innføring i sosialantropologi* (Oslo: Universitetsforl.) 332 s.

Evans, Michael (2010), *Wikileaks on Colombia: Uribe “views military success in terms of kills”*; *Army Commander Gonzalez “tried to intimidate witnesses” to Extrajudicial Executions*. (18.11).

Fangen, Katrine (2004), *Deltagende observasjon* (Bergen: Fagbokforl.) 300 s.

--- (2010), *Deltagende observasjon* (Bergen: Fagbokforl.) 300 s.

FN (1971), 'Convention on psychotropic substances'.

--- (1999), 'GEO-2000', (Nairobi: United Nations Environment Programme).

FN's Fødevarer- og Landbrugsorganisation (FAO) (2011), 'FAO urges action to cope with increasing water scarcity', <<http://www.fao.org/newsroom/en/news/2007/1000520/>>, accessed 15.12.

--- (2011), 'What are the environmental benefits of organic agriculture?',

<<http://www.fao.org/organicag/oa-faq/oa-faq6/en/>>, accessed 16.12.

Gaebler, Emilee, (2011), "'False Positive" Scandal Leads to Sentencing of Colombian Colonel'. Impunity Watch <<http://impunitywatch.com/?p=18926>>

GEN-Europe News (2006), 'Ecovillages Build Bridges with Local Authorities'.

GEN (2011), 'Dimensions of an Ecovillage',

<<http://gen.ecovillage.org/ecovillages/4pillarsofsustainability.html>>, accessed 19.09.

--- (2012), 'Vision & Mission', <<http://gen.ecovillage.org/about-gen/vision-mission.html>>, accessed 26.01.

--- (2012), 'What is an ecovillage?',

<<http://gen.ecovillage.org/ecovillages/whatisanecovillage.html>>, accessed 26.01.

--- (2012), 'United Nations ECOSOC and GEN',

<<http://gen.ecovillage.org/activities/unitednationsadvocacy.html>>, accessed 26.01.

--- (2012), 'About GEN', <<http://gen.ecovillage.org/about-gen/aboutgen.html>>, accessed 26.01.

Goodland, R. (2009), 'Livestock and climate change. What if the key actors in climate change are... cows, pigs, and chickens', *World Watch*, 22 (6), 10.

- Grajales, Jacobo (2011), 'The rifle and the title: paramilitary violence, land grab and land control in Colombia', *Journal of Peasant Studies*, 38 (4), 771-92.
- Green, Penny (1993), 'Taking Sides: Partisan Research on the 1984-1985 Miners' strike', in Dick Hobbs and Tim May (ed.), *Interpreting the field, Accounts of Ethnography* (Oxford: Claredon Press).
- Grob, Charles S. (2006), 'The psychology of ayahuasca', in Ralph Mentzner (ed.), *Sacred vine of spirits, ayahuasca* (Rochester: Park Street Press).
- Grossmann, Reinhardt (2005), 'Phenomenology', *The Oxford Companion to Philosophy* (Oxford University Press).
- Hille, John, Aall, Carlo, and Klepp, Ingun Grimstad (2007), 'Miljøbelastninger fra norsk fritidsforbruk – en kartlegging', (VF-rapport 1/07: Vestlandsforskning).
- Human Rights Watch, (2009), 'Colombia: FARC Kills 17 from Indigenous Group'.
<<http://www.hrw.org/news/2009/02/10/colombia-farc-kills-17-indigenous-group>>
- (2010), 'Paramilitaries' Heirs, The New Face of Violence in Colombia. Summary and Recommendations', (Human Rights Watch).
- , (2011), 'Colombia: Investigate Spate of Killings by Armed Groups'.
<<http://www.hrw.org/news/2011/07/08/colombia-investigate-spate-killings-armed-groups>>
- Hurdal (2011), <<http://hurdalecovillage.no/wordpress/>>, accessed 13.09.
- IPCC and DMI (2007), 'Klimaændringer 2007: Synteserapport. Sammendrag for beslutningstagere'.
- Jordan, Levi J., (2010), 'Colombia Takes out Top FARC Leader '. <http://www.as-coa.org/articles/2689/Colombia_Takes_Out_Top_FARC_Leader/>
- Leach, Edmund (1989), 'Tribal ethnography; past, present, future', in Tonkin; McDonald and Chapman (ed.), *History and Ethnicity* (ASA Monograph no. 27; London: Routledge).
- McKenna, Dennis J. (2006), 'Ayahuasca: An ethnopharmacologic history', in Ralph Metzner (ed.), *Sacred vine of spirits, ayahuasca* (Rochester: Park Street Press).

Mentzner, Ralph (2006a), 'Amazonian vine of visions', in Ralph Mentzner (ed.), *Sacred vine of spirits, ayahuasca* (Rochester: Park Street Press).

--- (2006b), 'Conclusions, Reflections, and speculations', in Ralph Mentzner (ed.), *Sacred vine of spirits, ayahuasca* (Rochester: Park Street Press).

Moloney, Anastasia (2004), 'Displaced in Colombia', *NACLA Report on the Americas*, 38 (2), 9-12.

Natural Resources Defence Council (2011), 'Facts about pollution from Livestock Farms', <<http://www.nrdc.org/water/pollution/ffarms.asp>>, accessed 15.12.

nef (2012), 'About the Happy Planet Index', <<http://www.happyplanetindex.org/>>, accessed 27.01.

--- (2012), 'Global HPI', <<http://www.happyplanetindex.org/explore/global/index.html>>, accessed 27.01.

New York Times (2008), 'Not Winning the War on Drugs', *New York Times*, 18-18.

Odden, Alf (2008), 'Hva skjer med norsk friluftsliv?: en studie av utviklingstrekk i norsk friluftsliv 1970-2004', (Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet).

--- (2010), 'Forelæsningsnotat (23.04.): Deltakelse og ending i norsk friluftsliv', (HiT, Bø).

PBS, (2011), 'The Colombian Cartels'.

<<http://www.pbs.org/wgbh/pages/frontline/shows/drugs/business/inside/colombian.html>>

Pereira, Laura (2010), 'Becoming coca: A materiality approach to a commodity chain analysis of hoja de coca in Colombia', *Singapore journal of tropical geography*, 31 (3), 384-400.

Reed, Peter and Rothenberg, David (1993), *Wisdom in the open air: the Norwegian roots of deep ecology* (Minneapolis, Minn.: University of Minnesota Press) ix, 255 s.

Reichel-Dolmatoff, G. (1975), *The shaman and the jaguar, a study of narcotic drugs among the Indians of Colombia* (Philadelphia: Philadelphia).

Rekestad, Emilia (2012), 'EU Ecovillages Project', *GEN News* <<http://gen.ecovillage.org/news/gennews.html>>, accessed 26.01.

Rørcentret Teknologisk Institut (2002), 'Brug af regnvand til wc-skyl og vaskemaskiner i boliger'.

Sanin, Francisco Gutierrez G. (2008), 'Telling the Difference: Guerrillas and Paramilitaries in the Colombian War', *Politics & society*, 36 (1), 3-34.

Scott, E. (2002), 'Dry sanitation solutions', *Journal of Rural and Tropical Public Health*, 1, 23-25.

Steinfeld, Henning, et al. (2006), *Livestock's long shadow, environmental issues and options* (Rome: Rome : FAO).

Tordsson, Bjørn (2003), 'Å svare på naturens åpne tiltale: en undersøkelse av meningsdimensjoner i norsk friluftsliv på 1900-tallet og en drøftelse av friluftsliv som sosiokulturelt fenomen', (Norges idrettshøgskole, Institutt for samfunnsfag).

Transparency International (2010), 'Corruption Perceptions Index 2010'.

United Nations Environment Programme (2010), 'Assessing the Environmental Impacts of Consumption and Production: Priority Products and Materials'.

UNODC (2011), 'World Drug Report 2011'.

Vaclav, Smil (2002), 'Worldwide transformation of diets, burdens of meat production and opportunities for novel food proteins', *Enzyme and Microbial Technology*, 30 (3), 305-11.

Vetlesen, Arne Johan (2009), 'Når var du sist på bærtur', *Morgenbladet*, 4.-10. december, p. 18-19.

Wilkinson, Daniel (2011), *Death and Drugs in Colombia*. (18.11.2011).

WWF, Global Footprint Network, and ZLS (2010), 'Living Planet Report 2010. Biodiversity, biocapacity and development. '.

Kilder til figurer, billeder og illustrationer

Figur 1 Kokaplante: http://www.altoona.psu.edu/academics/www/mns/plants/foto_40.jpg

Figur 2 Kemisk forarbejdet kokain: <http://malta-classifieds.atoncer.com/adpics/4f2dd77acf788bb6f84eb2ade.jpg>

Figur 3 Colombias flag: <http://malta-classifieds.atoncer.com/adpics/4f2dd77acf788bb6f84eb2ade.jpg>

Figur 4 AUC's logo: http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/c/c4/Flag_of_AUC.svg/450px-Flag_of_AUC.svg.png

Figur 5 FARC-EP's logo: <http://en.wikipedia.org/wiki/Farc>

Figur 10 Dansk Vegetarforening (2011)

Figur 11 Dansk Vegetarforening (2011)

Figur 13 Banisteriopsis caapi: <http://www.sacredearth.com/ethnobotany/medicines/ayahuasqueros.php>

Figur 14 Psychotria viridis: <http://catbull.com/alamut/Lexikon/Pflanzen/Psychotria%20viridis.htm>

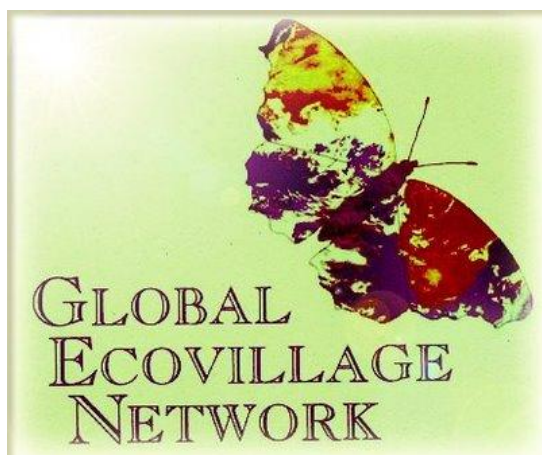
Figur 16 San Isidro: http://v7.cache4.c.bigcache.googleapis.com/static.panoramio.com/photos/original/8880276.jpg?redirect_counter=2

Alle øvrige billeder: Tejs Møller og Kitty Karaksela

Alle øvrige illustrationer: Kitty Karaksela

Internetressourcer

GEN – Global Ecovillage Network

Det globale netværk af økolandsbyer. Dette er det netværksmæssige samlingssted for økolandsbyer fra hele verden. Herfra kan navigeres videre til de forskellige til de tre underafdelinger, der repræsenterer verdensdelene; Europa og Afrika, Amerika samt Asien og Oceanien. Endvidere findes et register med henvisninger til økolandsbyer, organisationer, virksomheder og enkeltpersoner der beskæftiger sig med økolandsbyrelaterede emner.

<http://gen.ecovillage.org/>

CTW – Change the World

Norsk organisation der beskæftiger sig med bæredygtig udvikling, herunder i særdeleshed udvikling af økolandsbyer både i Skandinavien og andre verdensdele, specielt Latinamerika.

<http://www.world-changers.org/>

Renace Colombia

Netværk af colombianske økolandsbyer og alternative samfund.

<http://ecoaldeasdecolombia.org/> (på spansk)

Landsforeningen af Økosamfund

Den danske sammenslutning af økolandsbyer.

<http://www.økosamfund.dk/>